

ΝΙΚ. ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

# ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ  
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ  
1942

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ



ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ

18067





ΝΙΚ. ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

---

# ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ  
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ  
1941

ΜΟΔΑΦ ΖΟΜΟΤΑΛΑΤ



# ΕΙΣΑΓΩΓΗ

## Α'. ΠΛΑΤΩΝ

### 1. Βίος τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Πλάτων ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 428 ἢ 427 π.Χ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀρίστων ἦτο εὐγενής, ἀλλ' ἀγνώστου πιθανῶς ἱστορικῆς γενεᾶς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Περικτιόνη ἀνήκεν ἐπίσης εἰς ἐπιφανῆ οἰκογένειαν ἀνάγουσαν τὸ γένος αὐτῆς εἰς τὸν Σόλωνα. Τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ Πλάτωνος ἦτο Ἀριστοκλῆς, τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του, Πλάτων δὲ ὠνομάσθη, ὡς ἀναφέρεται, διότι εἶχεν εὐρῆα στέρα καὶ μέτωπον. Περὶ τῆς παιδείας αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν πολλὰ, ἀλλὰ πάντως ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς ὡς υἱὸς πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας καὶ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον κατετέθησαν βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν του τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς, πὺν τὸν κοσμεῖ καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι ἐμνήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τοῦ Κρατύλου, μαθητοῦ τοῦ Ἡρακλείτου. Ἀλλὰ τὸν ἐνεθουσίαζε μᾶλλον ἡ ποιήσις καὶ μάλιστα ἡ τραγικὴ ἢ γνωριμία του ὅμως μὲ τὸν Σωκράτη, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐπέφερε ριζικὴν μεταβολὴν εἰς τὰς νεανικάς του κλίσεις. Παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ τὰ ποιητικὰ του πονήματα καὶ παρεδόθη ὅλος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωκράτους, πλησίον τοῦ ὁποίου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ ἄδικος θάνατος τοῦ διδασκάλου τὸν ἐπίκρανε τόσο, ὥστε ἔφυγεν εἰς τὰ Μέγαρα πλησίον τοῦ Εὐκλείδου, ὅπου μὲ ἄλλους Σωκρατικούς ἐθρήνησαν αὐτόν· ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ πιθανῶς διάστημα ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ διάφορα ἔπειτα χρονικὰ διαστήματα ἔκαμεν ἀρκετὰ ταξίδια ἐπανερχόμενος ἐκ νέου εἰς τὴν γενέτειραν. Τὸ

μακρότερον όλων ἦτο εἰς Αἴγυπτον καὶ Κυρήνην. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐγνώρισε τὸν ἐκεῖ πανάρχαιον πολιτισμὸν, ἐδιδάχθη ἴσως ἱστορίαν καὶ μαθηματικά, τὸ δὲ πολίτευμα τῆς χώρας τοῦ ἀφῆκε μεγάλην ἐντύπωσιν, τῆς ὁποίας ἴχνη βλέπομεν εἰς τὰ περὶ πολιτείας ἔργα του. Εἰς τὴν Κυρήνην ἤκουσε τοὺς μαθηματικούς της καὶ ἐγνώρισε τὸν διάσημον γεωμέτρην Θεόδωρον. Τὸ 389 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Ὁ πιθανώτερος λόγος τῶν ταξιδίων αὐτῶν ἦτο ἡ ἐπιθυμία του νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς σοφίας τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὸ εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν ταξίδι του ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ γνωρίσῃ ὁ Πλάτων τοὺς Πυθαγορείους ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, νὰ μνηθῇ πληρέστερον εἰς τὰ Ὀρφικά καὶ νὰ γνωρισθῇ ἀκόμη μὲ τοὺς Ἐλεάτας καὶ τὰς δοξασίας αὐτῶν. Ἡ ἀποδημία του αὐτῇ ὑπῆρξεν ἕνεκα τούτου σημαντικωτάτη διὰ τὴν μετέπειτα πνευματικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν. Διάφορος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ του συγκομιδὴ ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐκεῖ ἐγνώρισεν ἐκ πείρας μίαν τυραννίδα ζήσας εἰς τὴν ἀλλήν τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου Α' καὶ ἐκέρδισε φίλον καὶ θαυμαστήν τὸν γυναικάδελφον τούτου Δίωνα. Ἄλλ' ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Διονύσιον εἶχεν οἰκτρὸν τέλος. Ὁ τύραννος, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐνοχλητικοῦ ἠθικολόγου, τὸν ἐπεβίβασε διὰ τῆς βίας πλοίου ἀναχωροῦντος διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ κατ' ἐντολὴν πιθανώτατα τοῦ Διονυσίου τὸν ἐπώλησεν ὡς δοῦλον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἀντίκερις ὅμως ὁ Κυρηναῖος παρενρισκόμενος ἐκεῖ τὸν ἐξηγόρασε καὶ ἔτσι ὁ Πλάτων ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας τὸ 387 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν περίπου.

Ἐκτοτε ὁ Πλάτων παρέμεινεν εἰς Ἀθήνας πλὴν δύο διακοπῶν παρὰ τὰ πρότερα παθήματά του. Τὸ 366 π.Χ. μετέβη καὶ πάλιν εἰς Σικελίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ νέου τυράννου Διονυσίου Β' διαδεχθέντος τὸν πατέρα του, πρὸς διαρρύθμισιν τῶν ἐκεῖ πολιτικῶν πραγμάτων κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ιδέας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠπατήθη ὁ Πλάτων εἰς τὰς προβλέψεις του καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὰς Συρακούσας, ἀφοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ἄλλως δὲν τοῦ ἐπέτρεπον ν' ἀναχωρήσῃ. Καὶ πράγματι τὸ 361 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς Σικελίαν, ὅπου ὄχι μόνον δὲν κατώρθωσε νὰ διαλλάξῃ τὸν τύραννον μὲ τὸν Δίωνα καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ ἐκ τῆς ἐξορίας τὸν δεῦτερον, ἀλλὰ

καὶ κατέστη ὑποπτος, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευσεν αὐτὴ ἡ ζωὴ του. Ἐσώθη μόνον κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ Πυθαγορείων φίλων του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας χωρὶς πλέον ν' ἀπομακρυνθῆ ἔξ αὐτῶν.

Εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ὡς ἀνὴρ ὕγιης καὶ ρωμαλέος πλέον ἢ ἀπαξ ἐστρατεύθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὅτι δὲν ἀνεμείχθη εἰς τὰ πολιτικά, διότι καὶ ἐκ πεποιθήσεως καὶ ἐκ καταγωγῆς δὲν συνεπάθει τὴν δημοκρατίαν, ἢ ὁποία ἐθανάτωσε τὸν ἄριστον τῶν πολιτῶν Σωκράτη, ὅτι παρέμεινεν ἄγαμος καὶ ὅτι ἦτο λίαν φιλομαθὴς καὶ πολυμαθέστατος, ὡς ἐμφαίνεται ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων του.

Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθεν ἐκ Σικελίας εἰς Ἀθήνας, ἐφιλοτιμήθη νὰ καταστήσῃ κοινωνοὺς τῆς πείρας του καὶ τῶν γνώσεών του τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ κοινωνήσουν τούτων. Ἰδρυσεν λοιπὸν πρὸς τοῦτο παρὰ τὸ Γυμνάσιον «Ἀκαδημία» μόνιμον φιλοσοφικὴν σχολήν, ὁμῶνυμον μὲ αὐτό, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὁπότε κατηργήθη. Ἡ Ἀκαδημία ἔγινε κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Πυθαγορείου σχολῆς, ἀλλὰ ὁ ἰδρυτὴς τῆς δὲν ἀπεδέχετο οὔτε τὴν ἐχεμύθειαν τῶν Πυθαγορείων, οὔτε τὸ δυσπρόσοδον τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐξίτηι νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀκροαματικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας μετὰ τῆς διαλογικῆς τοῦ Σωκράτους. Ἡ Ἀκαδημία ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, τῶν ὁποίων ὁ Πλάτων ἴδρυσεν εἰς τὸν κῆπον τῆς σχολῆς ἱερὸν, καὶ οἱ ὀμιλεῖται κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων ἀπειτέλων ἱερὰν ἔνωσιν. Ἐντὸς τῆς σχολῆς κατόκησεν ὁ Πλάτων καθὼς καὶ οἱ ἐκάστοτε σχολάρχαι τῆς Ἀκαδημίας ἐκ κληρονομίας τοῦ ἰδρυτοῦ. Ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι καὶ ξένοι ἦσαν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ὄμιλον τῆς σχολῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγονται ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Δημοσθένης.

Ὁ Πλάτων ἐξηκολούθησεν ἀνελλιπῶς, πλὴν τῶν δύο διακοπῶν πρὸς εἶδομεν, νὰ διδάσκῃ εἰς τὴν σχολήν, χωρὶς καὶ νὰ παύῃ νὰ γράφῃ. Μόνον ὁ θάνατος περὶ τὸ ὄγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔθεσε τέλος εἰς τὴν γόνιμον δρασίαν του. Ὁ νεκρὸς τοῦ πρώτου σχολάρχου τῆς Ἀκαδημίας ἐτάφη εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς.

## 2. Συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πλάτωνος φέρονται 44 ἔργα. Ἐκ τούτων θεωροῦνται γνήσια τρεῖς ἐπιστολαὶ καὶ 24—26 συγγράμματα ἔχοντα τὴν μορφήν διαλόγου, πλὴν τῆς Ἀπολογίας, πὸν εἶναι γραμμένη εἰς συνεχῆ λόγον. Ἡ μορφή δὲ αὐτῆ τοῦ λόγου δὲν εἶναι κάτι ἔξωθεν δάνειον, ἀλλὰ φυσικὴ ἀναπαράστασις τῆς διαλογικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἢ ὅποια ἐγίνετο μὲ τὴν δεξιότητα καὶ ἀσφάλειαν. Ἔτσι λοιπὸν προῆλθεν ἡ νέα μορφή τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, ὁ Πλατωνικὸς διάλογος, γραμμένος μὲ τὴν λογοτεχνικὴν χάριν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τοὺς Πλατωνικοὺς διαλόγους ὡς ἓνα εἶδος στενογραφημένων πρακτικῶν τῶν Σωκρατικῶν τοιούτων ἢ ζωῆ, ἢ μορφή καὶ τὸ πλαίσιον τούτων εὐρύνονται, παρελθὸν καὶ παρὸν συννεοῦνται, αἱ κρατοῦσαι ἰδέαι ἀνάγονται εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα, ὥστε πανταχοῦ διακρίνεται ὁ ἀνώτερος νοῦς, πὸν διαμορφώνει, καλλωπίζει καὶ ἐξυψώνει, ὡς χροστήρ ἐξόχου καλλιτέχνου ἐπεξεργαζομένου ὥραϊαν, ἀλλ' ἀτελῆ καταλειφθεῖσαν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ἐμφανίσῃ οὗτος ὡς ἔργον οὐχὶ ἰδικόν του, ἀλλὰ τοῦ πρώτου σχεδιάσαντος. Ἡ τοιαύτη εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις τοῦ Πλάτωνος πρὸς τὸν Σωκράτη ἀποτελεῖ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν παράδειγμα σχέσεως μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον, τοῦ ὁποίου τὴν προσωπικότητα μᾶς παρέδωκεν ὅλως ἰδανικῆν.

## B'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἡ φιλοσοφία, ὅπως καὶ τὸ δράμα, ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλλάδα. Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, καὶ μάλιστα τὰς Ἴωνικὰς, καὶ ἠνδρώθη καὶ ἐξυψώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἀλλὰ τί εἶναι φιλοσοφία; Φιλοσοφία κυρίως εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς σοφίας ἢ τῆς γνώσεως. Ἡ ἐξερεύνησις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐπιστήμη τῶν ὄντων, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν. Ὁ Πλάτων φιλοσοφίαν θεωρεῖ τὴν γνῶσιν τοῦ ὄντως ὄντος, τοῦ ἀγενήτου, ἀφθάτου, μονοειδοῦς καὶ αἰωνίου. Ὁ Ἀριστοτέλης



πάλιν λέγει, ὅτι φιλοσοφία εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὄντων. Ἐξ ἄλλου κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἄλλοι διαφορετικὰ ὀρίζουν τὴν φιλοσοφίαν.

Τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας εἶναι κυρίως τρία: 1) Τὸ Γνωσιολογικόν, ἥτοι α') Ἡ ἔρευνα τοῦ πῶς συντελεῖται ἡ γνώσις ἡμῶν καὶ ποία ἡ πηγὴ αὐτῆς. Εἶναι δηλαδὴ αἱ αἰσθήσεις ἢ ἡ νόσις; Ἄλλοι τῶν φιλοσόφων δέχονται ὡς πηγὴν τὴν αἴσθησιν (αἰσθησιαρχικοὶ) καὶ ἄλλοι τὴν νόσιν (νοησιαρχικοὶ). β') Ποῖον τὸ κύρος τῆς γνώσεως ἡμῶν ἢ γνώσις δηλαδὴ ἡμῶν περὶ τοῦ κόσμου ἔχει ὑποκειμενικὸν κύρος ἢ ἀντικειμενικόν; Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος διάφορος ἀπὸ ὅ,τι μᾶς φαίνεται ἢ εἶναι οὗτος πράγματι, ὅπως τὸν νομίζομεν; γ') Ποῖον τὸ ὄριον τῆς γνώσεως ἡμῶν; Μέχρι ποίου σημείου δηλαδὴ φθάνει ἡ γνώσις μας; Δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ παντὸς οὐσίαν; 2) Τὸ Ὀντολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει περὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου καὶ παντὸς ὑπάρχοντος καὶ φαινομένου. Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος ὕλη ἢ πνεῦμα ἢ εἶναι καὶ τὰ δύο μαζί; 3) Τὸ Ἀξιολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐρευνᾷ περὶ τῶν παντὸς εἰδους ἀξιών. Ἦτοι ἡ φιλοσοφία ἐξετάζει πῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ Α ἢ Β φαινόμενον ἢ πράγμα, ποία εἶναι ἡ οὐσία του καὶ ποία ἡ ἀξία του.

## Γ'. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πρὸς κατανόησιν τοῦ Φαίδωνος εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμεν μίαν σαφῆ, ἀλλὰ περιληπτικὴν εἰκόνα, τόσον περὶ τῆς πίστεως κλ. τῶν Ὀρφικῶν, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελιξέως τῆς φιλοσοφίας.

### Ὀρφικοί.

Παντοῦ εἰς τὴν γῆν προηγίθη τῆς γνώσεως ἢ πίστις καὶ τῆς φιλοσοφίας ἢ θρησκεία, πὸν ἔδωσαν κάποιαν λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Ποία ἦτο ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων εἶναι γνωστόν. Τὰ Ὀρφικὰ ὅμως μυστήρια, τῶν ὁποίων ἡ ἴδρυσις ἀποδίδεται εἰς τὸν θρυλικὸν Ὀρφέα, ἀπονέμουσαν τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν μοῖραν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἄλλην αἰτίαν. Οἱ μνημένοι εἰς αὐτὰ ἀπετέλουσαν θρησκευτικὰς



κοιότητας και είχαν ιδίαν πίστιν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν ὁ ἄνθρωπος ἔγινεν ἀπὸ τὴν τέφραν τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς φονευθέντων Τιτάνων, διότι οὗτοι εἶχον καταφάγει τὸν Ζαγρέα, υἱὸν αὐτοῦ καὶ τῆς Περσεφόνης. Δύο λοιπὸν στοιχεῖα φέρει ὁ ἄνθρωπος· τὸ Τιτανικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔγινε τὸ σῶμα, καὶ τὸ θεῖον, τοῦ υἱοῦ τοῦ Διὸς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἡ ψυχὴ. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν θεῖαν ψυχὴν καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐτήν, ἡ ὁποία διὰ τῆς γεννήσεως ἐνεκλείσθη εἰς τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος. Τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ δεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Ζαγρεὺς ἐφονεύθη μὲν ὑπὸ τῶν Τιτάνων, ἀλλ' ἀνεστήθη ὑπὸ τοῦ Διὸς· διότι οὗτος κατέπνευσε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐγέννησε τὸν Διόνυσον, προσωρισμένον νὰ συμμερίζεται τὴν δόξαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πατρὸς. Ἡ ὑπαρξις εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἀμάρτημα καὶ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦτο ἐξιλέωσιν δι' αὐτῆς μόνον ὁ ἐνυπάρχων εἰς τὸν ἄνθρωπον θεῖος σπινθὴρ θὰ διασωθῇ εἰς τὸν ἀνώτερον κόσμον. Κάθε ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ πάθῃ, ν' ἀποθάνῃ καὶ ν' ἀναγεννηθῇ. Αὐτὴ εἶναι ἡ βαθύτερα ἔννοια τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων. Ἐπίγειος βίος χωρὶς μύησιν δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς. Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ μυηθῇ—ν' ἀρχίσῃ νὰ πάσχῃ. Ἐτσι ὁ μυημένος ἐπίστευε πλέον ὅτι ἤρουντο μὲ τὸ θεῖον καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν «φοβερὸν κύκλον», ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις. Διότι ὁ ἀμύητος καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο μετὰ θάνατον καὶ θὰ ἐπανήρχετο ἡ ψυχὴ του εἰς τὴν ζωὴν εἰς τὸ σῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου, «ἀνακύκλισις τῶν γεννήσεων». Μόνον ἡ καθαρὰ καὶ μυημένη ψυχὴ θὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως πλησίον τῶν φωτεινῶν θεῶν.

#### Ἴωνες φιλόσοφοι.

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι πρῶτοι ἐξήτησαν νὰ εὗρουν τὴν ἀρχὴν τοῦ παντός οὐχὶ διὰ τοῦ μύθου, ἀλλὰ διὰ τῆς λογικῆς σκέψεως. Καὶ ὡς τοιαύτην ἀρχὴν ἐθεώρησαν μόνον τὴν ὕλην, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἔχουσαν ὅμως δύναμιν κινήτικὴν, ζωικὴν καὶ λογικὴν, ἓνα εἶδος θείας δυνάμεως ἢ ψυχῆς, (ὕλοζωία ἢ ὕλοψυχία, ἀρχὴ διφυσῆς), ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζουν τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀφάνιζονται τὰ πάντα.

Ἐκ τούτων ὁ Θαλῆς ἐθεώρησεν ὡς πρώτην ἀρχὴν τὸ ὕδωρ ἢ ὑγρόν, ὁ Ἀναξίμανδρος τὸ ἀπειρον (πλήθος ἢ χάος) καὶ ὁ Ἀναξίμενης τὸν ἀέρα.

### Οἱ Πυθαγόρειοι.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἴωνας δὲν ἐδέχθησαν μίαν οὐσίαν ὑλικὴν μετὰ δυνάμεως λογικῆς καὶ ζωογόνου, ἀλλὰ μίαν νοοῦσαν διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐνυπόστατον, ποῦ ἔχει δηλαδὴ συγχρόνως καὶ τὴν ἕλιν, τὴν ὁποίαν διακοσμεῖ καὶ διευθύνει. Καὶ ὡς τοιαύτην ἐδέχθησαν τοὺς ἀριθμούς. Ὅπως τὸ σύμπαν, ὁ κόσμος, ὅπως πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι τὸν ἀνόμασαν, δὲν εἶναι παρὰ μία συμμετρία καὶ ἁρμονία καθ' ὠρισμένας ἀριθμητικὰς ἀναλογίας διατεταγμένος μὲ βᾶσιν μόνον τοὺς ἀριθμούς, ἔτσι καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ πρόκειται νὰ εἶναι μόνον οἱ ἀριθμοί. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι οὐσίαι αὐτοτελεῖς, ἀθύπαρκτοι καὶ πραγματικά, ποῦ ἔχουν συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν τῆς διαπλάσεως: «μιμήσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν». Ὑπερτάτη πραγματικότης εἶναι ἡ μονάς, τὸ ἐν, ὁ ἀγέννητος θεός, μὴ καταληπτός ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κεντρικὸν πῦρ, ἐξ οὗ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος, στεροῦμενος ὁμως τοῦ προσόντος τῆς τελειότητος τοῦ θείου, διότι, ἐνῶ εἶναι εἷς, συγχρόνως μορφοῦται καὶ διαπλάσσεται εἰς πολλὰ (ἐνυλος πανθεισμός, διφυῆς ἀρχή). Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἁρμονία προερχομένη ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς σχέσεως τῶν σωματικῶν στοιχείων καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν πρὸς κάθαρσιν (μετεμψύχωσις). Ἐν τοιαύτῃ ὁμως περιπτώσει ἡ θεωρία περὶ τῆς ψυχῆς ὡς ἁρμονίας πρόκειται νὰ νοηθῇ ὡς ἁρμονικὴ σύνδεσις τῆς ἀθανάτου ψυχῆς μετὰ τῶν στοιχείων τοῦ σώματος.

### Ἐλεᾶται.

Οἱ Ἐλεᾶται — Ξενοφάνης, Παρμενίδης, Ζήνων — ἔκαμαν ἓνα βῆμα περαιτέρω. Ἀντὶ τῆς διφυοῦς καὶ μεταβλητῆς ἀρχῆς τῶν Πυθαγορείων ἐδέχθησαν μίαν, ἓνα θεόν· τὸ «ἐν καὶ πᾶν» ἀγέννητον, ἀνώλεθρον, ἀκίνητον, μονοειδὲς καὶ ἀναλλοίωτον, νοοῦν καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπτόν, ἐπομένως ἀποκλείον πᾶσαν κοσμολογικὴν ἢ φυσικὴν ἐρμηνείαν (ἐνισμός ἐνύλου πνεύματος πανθειστικῶς). Αἱ μεταβολαὶ τῶν αἰσθητῶν

δὲν εἶναι προϊόντα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἑνὸς ὄντος, ἀλλὰ γεννήματα τῶν αἰσθήσεων, πὸν μᾶς τὸ ἐμφανίζουσιν εἰς ποικίλας μορφάς. Αἱ αἰσθήσεις λοιπὸν μᾶς ἀπατοῦν καὶ μόνον ἢ νόησις εἶναι τὸ μέσον, διὰ τὸ εὖρωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος. Διότι τὸ ὅμοιον διὰ τοῦ ὁμοίου καὶ τὸ νοητὸν διὰ τοῦ νοῦ, ὡς ὁμοίου, εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ γνωστὸν. Ἐν τούτοις πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ὄντων δέχονται τὴν μεῖξιν δύο στοιχείων, τοῦ λαμπροῦ (πῦρ, φῶς κ. τ. ὅ.) καὶ τοῦ σκοτεινοῦ (νύξ, σκότος κ. τ. ὅ.). Τὸ φωτεινὸν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεως, τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς νοήσεως. Ἐπομένως ἡ ἀναλογία κατὰ τὴν μεῖξιν τοῦ φωτεινοῦ καὶ σκοτεινοῦ κανονίζει τὴν τελειότητα τῶν ὄντων. Καὶ ἡ ψυχὴ λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἰδία ὑπόστασις, ἀλλὰ μία κατάσταση ἐνεργείας, ἕνα προῖον μεῖξεως ὄλικῶν στοιχείων.

### Ἡράκλειτος.

Ὁ Ἡράκλειτος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἐλεάτας δέχεται οὐχὶ τὸ ἐνιαῖον καὶ ἀκίνητον τοῦ ὄντος, ἀλλὰ τὴν διαρκῆ μεταβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀντίθετον μάλιστα μορφήν. «Τὰ πάντα ῥεῖ». Πᾶσα μονιμότης καὶ ἀκινήσια τῶν αἰσθητῶν εἶναι ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων, τοῦναντίον ἀληθὲς εἶναι ἡ κίνησις καὶ ἡ μεταβολή, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπιτρέπει τὴν γνώσιν. Ἡ μεταβολὴ εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ζωῆς· «πόλεμος πάντων πατήρ». Φορεὺς δὲ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς εἶναι διφυῆς ὑπόστασις, ὅπως καὶ τῶν Πυθαγορείων, ὄλικῆ καὶ πνευματικῆ, τὸ πῦρ προικισμένον μὲ λόγον καὶ δημιουργοῦν κατὰ λόγον (ὀλόφυχος πανθεϊσμός· ἀρχὴ διφυῆς). Ἐκ τῆς διαρκοῦς κινήσεως τοῦ αἰεζῶον πρὸς ἐκπορεύονται τὰ ὄντα γινόμενα ἐκ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν «ταυτὸ ἐνὶ ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ τὸ ἐργηγορὸς καὶ τὸ καθεῦδον... τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνά ἐστι κακεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα». Ἡ «φθορὴ δὲ πᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μέζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μέζονος...». Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέρος τοῦ αἰεζῶον πρὸς καὶ μετέχει τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ θεῖου αὐτοῦ λόγου (λογικοῦ) γίνεται γνωστὴ ἢ ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἀθανασία τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῆ, διότι κατὰ τὸν θάνατον, πὸν δίδεται τὴν ζωὴν, καὶ τανάπαλιν, ἔχομεν ἀτελεύτητον σειρὰν προσώπων καὶ ψυχῶν.

**Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας.**

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἐσημείωσαν αἰσθητὴν πρόοδον, διότι εἰσήγαγον ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων στοιχεῖον ξένον πρὸς τὴν ἕλην. Ἐδέχθησαν μὲν τὰς ιδιότητας τοῦ Ἐλεατικοῦ ὄντος, τὸ ἀγένητον καὶ ἀνώλεθρον, ἀλλὰ τὸ ὄν τὸ ἐδέχθησαν πολλαπλοῦν τὴν μορφήν. Ἐδέχθησαν ἀκόμη καὶ τὸ γίνεσθαι τοῦ Ἡρακλείτου διὰ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς. Ἀλλὰ διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐδέχθησαν δύναμιν ἐξωθεν. Ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων λοιπὸν εἶναι διαρχία ἢ δυῖσμός, διότι οὗτοι ἐχώρισαν τὴν κινουῦσαν αἰτίαν ἀπὸ τῆς κινουμένης ἕλης, καὶ πολυαρχία, διότι ἡ κινουμένη ἕλη δὲν εἶναι ἓν, ἀλλὰ πολλά.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δέχεται τέσσαρα ὄντα, στοιχεῖα ὑλικά, τὸ πῦρ, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ ὁποῖα κυβερνᾷ καὶ κατευθύνει δύναμις κινήτικὴ ὑπὸ διπλῆν μορφήν· ὡς φιλότης, ἡ ὁποία μειγνύουσα παράγει, καὶ ὡς νεῖκος, τὸ ὁποῖον χωρίζει καὶ φθείρει, ὁπότε ἀναλαμβάνει ἡ φιλότης ἐκ νέου τὸ ἔργον τῆς. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ μεῖζις τῶν τεσσάρων στοιχείων εἰς ὅλα τὰ ἑνώργανα. Ἐν τούτοις δέχεται τὴν μερικὴν μετεμπίχωσιν.

Ὁ Ἀναξαγόρας δέχεται ὡς ἀρχὴν ὑλικὴν ἄπειρα σωμάτια (χρήματα) διαιρετὰ καὶ ἑτεροειδή, τὰ ὁποῖα διεκόσμησε καὶ διακοσμεῖ ὁ χωρὶς ἕλην Νοῦς, δύναμις ἀθνηπόστατος, διανοητικὴ καὶ βουλευτικὴ. Ὁ Νοῦς ὅμως δὲν ἔχει οὔτε τὴν σκόπιμον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, οὔτε συνείδησιν ἑαυτοῦ, καὶ δοῦν συνήθως, ὅπου ἐμφανίζεται κίνησις καὶ ζωὴ, ὡς αἰτία τούτων. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ τύπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νοῦ εἰς πάντα τὰ ἑνώργανα. Ὁ δὲ θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἐπιβίωσις ἀτομικῆς ψυχῆς ἐπομένως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ.

**Ἄτομικοί.**

Οἱ ἀτομικοί—Δημόκριτος, Λεύκιππος—ἀντιθέτως δέχονται ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων ὄν ὑλικόν, χωρὶς ζωικὴν ἢ νοητικὴν δύναμιν, τὰ ἄτομα. Τὰ ἄτομα εἶναι τόσον μικρά, ὥστε εἶναι ἀόρατα, καὶ εἶναι ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, ἀδιαίρετα, ἄφθαρτα καὶ ἀναλλοίωτα, τὰ αὐτὰ κατὰ ποιόν, διάφορα ὅμως κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν. Ταῦτα κινούμενα λόγῳ τοῦ βάρους τῶν εἰς τὸν κενὸν χώρον παρὰ

γουν συνενούμενα τὴν γένεσιν, διαλυόμενα τὴν φθορὰν καὶ ἀλλάσσοντα θέσιν, τάξιν κλ. τὴν μεταβολήν. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία τοῦ κόσμου, ἡ ὄλη, ἐκ τῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς ὁποίας γίνονται τὰ ὄντα (ἐνι-σμός ὕλικός).

Ἐν τοῦτοις παρὰ τὸν ἄκρατον ὕλισμόν οἱ ἀτομικοὶ διακρίνουσιν ψυχὴν καὶ σῶμα. Τὰ πυρῶδη ἄτομα τῆς ψυχῆς εἶναι πολυτιμότερα τῶν σωματικῶν καὶ εἶναι αἰτία τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος καθὼς καὶ τῆς νοήσεως τῆς ψυχῆς. Ἡ νόησις μόνον μᾶς δίδει τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, ἐνῶ ἡ αἴσθησις μᾶς ἀπατᾷ. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων γνώσεως δέχονται «τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις» ὡς καὶ οἱ Ἐλεᾶται. Ὁ χωρισμὸς τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀτόμων ἐπιφέρει τὸν θάνατον καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ ἔχει βίον περιορισμένον.

### Οἱ σοφισταί.

Οἱ σοφισταὶ ἄφησαν κατὰ μέρος τὰς ἀλληλοσυγκρουόμενας καὶ ἀλληλοειρομένας ἀκάρπους συζητήσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τὴν ἔρευναν τῆς ἀξιολογίας τῆς γνώσεως. Τὸ αὐτὸ προᾶγμα, ἐδειξάν, φαίνεται διάφορον εἰς διαφόρους ἀνθρώπους καὶ πολλάκις διάφορον εἰς τὸν ἴδιον ἀνθρώπον. Ἐκήρυξαν λοιπὸν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια μὲ γενικὸν κύρος· μοναδικὴ βᾶσις πάσης γνώσεως εἶναι ἡ προσωπικὴ ἐκάστου κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησιαρχικοί). Ἀληθὲς εἶναι ὅ τι συμφέρει εἰς τὸ ἄτομον, καὶ ἀγαθὸν ὅ τι ὠφελεῖ αὐτό. «πάντων χρημάτων μέτρον ἀνθρώπος» διεκήρυξεν ἐξ αὐτῶν ὁ Πρωταγόρας. Διὰ τὴν εὐτυχήσῃ ὁ ἀνθρώπος, πρέπει νὰ ἔχη τὴν τέχνην νὰ πείθῃ τοὺς ἄλλους εἰς ὅ τι τὸν συμφέρει. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἦτο τὸ μοναδικὸν θέμα τῆς διδασκαλίας των. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνήργησαν ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τοὺς προηγηθέντας φυσιοσόφους εἰς τὴν διάσεισιν τῶν θρησκευτικῶν, ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀξιῶν καὶ ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις ἀπὸ τοὺς μετὰ τοῦτους φιλοσόφους τοῦ ὅλου πνευματικοῦ οἰκοδομήματος τῶν Ἑλλήνων.



## Σωκράτης.

Ὁ Σωκράτης ἀπέκλειε πᾶσαν μηχανικὴν ἢ ὀλιστικὴν ἐξήγησιν τῶν ὄντων καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τούτων εἰς τὸ ἔλλογον θεῖον· ἔτσι ἔγινεν ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς τελεολογικῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μετέχει τοῦ θεοῦ καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπάρχει ἀτομικὴ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἀντικείμενον ὁμως τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεῦνης του δὲν εἶναι ὁ κόσμος, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος. Βασικὴ πίστις του εἶναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς σοφιστάς, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀλήθεια καὶ ἀγαθόν, πὺν δὲν μετροῦνται μὲ τὰς ἀτομικὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ θελήσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ γενικῶς παραδεκτὸν ἀπὸ ὅλων τοὺς ἀνθρώπους. «Πάντων χρημάτων μέτρον» δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ «ἄνθρωπος», ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι, τουτέστι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀμετάβλητον καὶ ὅμοιον εἰς ὅλους. Πρὸς τοῦτο σκοπὸν τῆς ἐρεῦνης του ἔθεσε τὴν εὐρεσιν τῶν αἰωνίων ἠθικῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν μετὰ λόγου καὶ ἐπιστήμης ἀποφεύγων τὸ κακόν. Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ νομιζομένη εὐτυχία, ὅπως ἐπρέσβευον οἱ σοφισταί, ἀλλὰ ἡ ἀρετὴ, πὺν εἶναι ἡ πραγματικὴ εὐτυχία. Ἀρετὴ δὲ εἶναι ἡ σαφὴς γνῶσις, ἡ δὲ ἐπιδιώξις αὐτῆς εἶναι καθῆκον παντὸς ἀνθρώπου.

Πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἠκολούθησεν ἴδιον δρόμον, πὺν φέρει τὸ ὄνομά του: Σωκρατικὴ μέθοδος ἢ Σωκρατικὸς διάλογος, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ διχάζεται εἰς δύο, φέρει εἰς τὸ αὐτὸ τέρας. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ὁ Σωκράτης ὡς ἀγνοῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ζητεῖ νὰ τὴν μάθῃ ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας. Διὰ διαφόρων ἔπειτα ἐρωτήσεων περιέπλεκε τὸν συνομιλητὴν καὶ τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ ὁμολογήσῃ τὸ λάθος του. Τοῦτο ὁμως ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀγνοίας μας, πὺν ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βαθμίδα, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν γνῶσιν. Ἡ ἀμφιβολία εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας· («ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα» ἔλεγεν ὁ ἴδιος). Ἔτσι ἔχομεν τὴν Σωκρατικὴν εἰρωνείαν. Κατὰ τὴν δευτέραν ὀρμᾶται ἀπὸ γνωστὰ καὶ συγκεκριμένα πράγματα καὶ χειραγωγῶν τὸν συνομιλητὴν ἐπαγωγικῶς διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων τὸν ἀπαλλάσσει τῶν πλανῶν καὶ τὸν προωθεῖ πρὸς εὐρεσιν τοῦ ὁμοειδοῦς

καὶ οὐσιώδους διὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφρηημένου καθόλου, (τῆς ἐννοίας, τῆς ἀληθείας). Καὶ ἔχομεν πάλιν τὴν Σωκρατικὴν μαιευτικὴν. "Ὅπως ἡ γέννησις τοῦ παιδίου εἶναι δυσχερὴς καὶ ἔχει ἀνάγκη μαίας, ἔτσι καὶ ἡ γέννησις τῆς ὀρθῆς γνώσεως, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Σωκράτη, ἔχει ἀνάγκη ἐμπείρου βοηθείας. Ἀστεῖζόμενος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐκληρονόμησε τὴν μαιευτικὴν τέχνην ἀπὸ τῆν μαίαν μητέρα του.

Καὶ εὗρισκε βέβαια, ὅτι τὰ αἰσθητὰ ὁμολογουμένως ρέουν, ὅπως ἐδίδασκε καὶ ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ἐδέχετο ἐπομένως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη τούτων δὲν εἶναι ἐφικτή· ἀλλὰ ἐδέχετο, ὅτι παρὰ τὴν ροὴν των ἔχουν γενικὰς ιδιότητας ἀναλλοιώτους, καταληπτὰς μόνον διὰ τοῦ νοῦ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ λευκὰ π.χ. ὁ νοῦς συνάγει τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἐννοίαν τῆς λευκότητος, καὶ ἀπὸ τὰς πολλὰς δικαίας πράξεις τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἐννοίαν τῆς δικαιοσύνης κλ. Τῶν κοινῶν τούτων ιδιοτήτων ἐξήτει νὰ λάβῃ ἐπιστήμην πιστεύων, ὅτι δὲν δύναται κανεὶς νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ καθ' ἑαστον, ἂν δὲν λάβῃ γνώσιν προηγουμένως τῶν καθόλου. Ὁ Πλάτων ἔφερεν ἔπειτα εἰς φῶς τὰ εἰς τοὺς διαλόγους τοῦ διδασκάλου ἐνυπάρχοντα σπέρματα τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως.

#### Δ'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξις τοῦ Πλάτωνος ἐσημείωσε δύο μεταβολάς, τὴν πρώτην μετὰ τὴν γνωριμίαν του μετὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν Μ. Ἑλλάδα. Ἡ μύησις του ἐκεῖ εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια, ἡ πίστις τῶν Πυθαγορείων εἰς τὴν ὑπαρξιν ὑπερκοσμίου ζωῆς, ἡ διδασκαλία περὶ μετεμψυχώσεως, καὶ ἡ ἔνεκα τούτων ὑποχρέωσις τοῦ ἀνθρώπου διὰ βίον ἀπολύτως ἀγνόν, ἔσχον σημαντικὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν. Ἡ διδασκαλία ἐξ ἄλλου τῶν Πυθαγορείων περὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀριθμῶν, τὸ ἀπόλυτον τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν, ἡ ἔξαρσις τῶν Ἐλεατῶν εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀφρηημένου ὄντος, ἐστερέωσαν εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἰδέαν τῆς ἐρευνῆς δι' ἓνα ἀνώτερον κόσμον. Ἐτσι ὁ Πλάτων ἐγκαταλείπει τὴν ἄρνησιν, τὴν ὁποίαν ἤσκει μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου, καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν. Δὲν ἀπαρνεῖται βέβαια τὰς Σωκρατικὰς ἀρχάς



περὶ λογικῆς ἐρεῦνης καὶ καθορισμοῦ τῶν ἐννοιῶν· ἀλλὰ ἡ πείρα καὶ ἡ μελέτη τὸν ὠδήγησαν εἰς νέον δρόμον, ποῦ φέρει ἀπὸ τῆς κριτικῆς σκέψεως εἰς τὸ ἀπόλυτον, ἀπὸ τῆς διαρκοῦς ἐρεῦνης εἰς τὴν σταθερὰν βεβαιότητα, ἡ ὁποία βασίζεται εἰς ἓνα ἀνώτερον πνευματικὸν κόσμον.

Ὁ νέος αὐτὸς κόσμος ἔχει ἤδη ὠριμάσει εἰς τὴν διάνοιάν του καὶ ἔχει ἐξετασθῆ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μὲ τοὺς ὁπαδοὺς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ὁ Φαίδων καὶ τὸ Συμπόσιον, τὰ ὠραιότερα καὶ ὑψηλότερα καλλιτεχνήματα τῆς δημιουργίας του, περιέχουν ἔκτενῶς καὶ σαφῶς τὸ νέον κήρυγμα, τὴν καθ' ἑαυτὸ φιλοσοφικὴν δημιουργίαν τοῦ ὀρίμου πλέον σωματικῶς καὶ πνευματικῶς Πλάτωνος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὸ ἀνὰ τὴν Μεσόγειον ταξίδι του (387 π.Χ.).

Εἰς τὸ μελαγχολικὸν δεσμωτήριον δέχεται ὁ Σωκράτης εἰς τὸν Φαίδωνα τοὺς πιστοὺς κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμᾶς. Συγκεντρωμένοι οὗτοι γύρω ἀπὸ τὸν διδάσκαλον μόλις συγκρατοῦν τὸν πόνον των, διότι ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἐντὸς ὀλίγου τόσον ἀδίκως θὰ ἐκλείρη. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἀντιπαράτασσει εἰς τὴν λύπην καὶ τοὺς θρήνους αὐτῶν τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν· εἰς τὴν δυσφορίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν δεικνύει, ὅτι ὁ φιλόσοφος γνωρίζει ν' ἀποθνήσκῃ χωρὶς πικρίαν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων ρυπαροτήτων· καὶ εἰς τὸν φόβον διὰ τὴν μετὰ θάνατον ἀνυπαρξίαν ἐλέγχει, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ἀλλ' ἀπολύτρωσις τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου, διὰ ν' ἀνέλθῃ κανεὶς εἰς τὰς πηγὰς τῆς θείας σοφίας. Ὑπάρχει ὅμως ὁ ὑπεραισθητὸς κόσμος τῆς θείας σοφίας καὶ ὑπάρχει ψυχὴ μετὰ θάνατον, καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λάβωμεν γνῶσιν αὐτῶν ἢ γνῶσιν καθόλου; Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνθρώπινος βίος; Ἴδου τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιχειρεῖ νὰ λύσῃ ὁ Πλάτων διὰ τῆς φιλοσοφίας του, δημιουργήσας πρὸς λύσιν αὐτῶν τὸν μεγαλειώδη κόσμον τῶν ἰδεῶν του.

Ἡ Σωκρατικὴ διδασκαλία περὶ ἐννοιῶν ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς βᾶσις πρὸς διαμόρφωσιν τῆς θεωρίας του. Αἱ Σωκρατικαὶ ἐννοιαὶ ἔχουν μὲν ἰσχὴν μόνιμον καὶ διαρκῆ, ἀλλὰ στηρίζονται μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ σκέψεις καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ πράγματα. Ὁ Πλάτων λοιπὸν ἐπροχώρησεν ἀκόμη περαιτέρω. Ἐδέχθη δηλαδὴ, ὅτι πέραν τοῦ ἀσταθοῦς καὶ μεταβλητοῦ κόσμου τῶν

αίσθήσεων υπάρχει εις τὸν υπεραισθητὸν κόσμον κάποια πραγματικό-  
της ἀμετάβλητος, τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς μόνον δύναται νὰ συλλάβῃ· υπάρ-  
χει ἕνας κόσμος μεγάλων ἐννοιῶν, ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, ἀντίστοιχος  
τῶν ἐννοιῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων.

Ἄλλὰ διὰ ποίας ὁδοῦ ἔφθασεν ὁ Πλάτων εἰς τὰς ἰδέας; Αἱ λέξεις  
εἶδος, ἰδέα, ἐσήμαινον κοινῶς μορφή, δηλαδή τί λογῆς φαίνεται  
ἕνα πρᾶγμα. Κάθε πρᾶγμα αἰσθητὸν ἔχει κάποιαν μορφήν, δηλαδή  
σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος κλ. Ἡ μορφή ὅμως — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα — δὲν  
εἶναι ὅλον τὸ πρᾶγμα, διότι τοῦτο ἔχει καὶ ὕλην. Ἐπομένως πᾶν  
αἰσθητὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλην καὶ ἀπὸ μορφήν — εἶδος, ἰδέαν. Ἄλλ’  
ἡ μὲν ὕλη εἶναι τὸ αἰεὶ ῥέον, ἡ δὲ μορφή — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα — εἶναι μόνι-  
μος. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν διὰ τῶν αἰσθήσεων λαμβάνει γνῶσιν τῶν  
αἰσθητῶν — τῆς ὕλης — διὰ δὲ τοῦ νοῦ τῶν κοινῶν ιδιοτήτων αὐτῶν,  
δηλαδή τῆς μορφῆς — τοῦ εἶδους, τῆς ἰδέας —, καὶ ἔτσι ἔχει τὰς ἐννοίας  
αὐτῶν. Τὰ αἰσθητὰ ὅμως — ἡ ὕλη —, ὅπως εἶπομεν, ῥέουν αἰωνίως καὶ  
κεῖνται μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος καὶ ἐπομένως μόνον ἀβέβαιον γνῶ-  
σιν, δ ὄ ξ α ν, ἔχομεν αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ἐννοιαὶ — τὰ εἶδη, αἱ ἰδέαι — δὲν  
μεταβάλλονται καὶ ἐπομένως αὐτῶν μόνον δύναται νὰ ἔχη καρεῖς ἐπι-  
στήμην. Ἄλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πῶς δυνάμεθα νὰ ἀρηθῶμεν  
τὸ εἶναι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὄντως μόνιμα καὶ ἐπιστητά;  
Ἄρα υπάρχον πρᾶγματι τὰ εἶδη — αἱ ἰδέαι — καὶ μόνον αὐτῶν ὡς  
ἀληθῶς ὄντων εἶναι νοητὴ ἢ ἐπιστήμη.

Ἡ ἐννοία λοιπὸν ἰδέα δὲν εἶναι πλέον ὑποκειμενικὴ ἐννοία κατὰ  
Πλάτωνα, ἀλλ’ ὑφίσταται καθ’ ἑαυτὴν καὶ ἔχει οὐσίαν. Αἱ ἰδέαι εἶναι  
τὰ ἀρχέτυπα καὶ ὑποδείγματα ὅλων τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, τὰ  
«παραδείγματα», τὰ δὲ πρᾶγματα εἶναι τὰ εἶδωλα ἢ αἱ ἀπομιμήσεις,  
αἱ «μιμήσεις», τούτων. Τὰ αἰσθητὰ μετέχουν τῶν ἰδεῶν («μέθεξις»)  
καὶ ἐνεκα τούτου λαμβάνουν τὴν προσωνομιάν αὐτῶν· εἶναι καὶ λέγον-  
ται δηλαδή λευκά, μεγάλα, ἴσα κλ., διότι μετέχουν τῆς ἰδέας τῆς λευ-  
κότητος, τοῦ μεγέθους, τῆς ἰσότητος κλ. Ἡ Πυθαγόρειος θεωρία «μι-  
μήσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν» μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος  
εἰς «μεθέξει» τῶν ἰδεῶν. Αἱ ἰδέαι εὐρίσκονται χωριστὰ ἀπὸ τὰ πρᾶ-  
γματα «ἐν ἐπουρανίῳ τόπῳ», καὶ εἶναι θεῖαι, ἀφθαρτοὶ, ἀναλλοίωτοι,  
μονοειδεῖς, ἀγένητοι καὶ ἀνώλεθροι, νοῦσαι καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον

καταληπταί. Αἱ Πλατωνικαὶ ἰδέαι εἶναι τρόπον τινὰ ἓνα μόριον τοῦ Ἑλεατικοῦ ὄντος μὲ τὰς γενικὰς αὐτοῦ ιδιότητας. Ὑπάρχον δὲ τόσαι ἰδέαι, ὅσαι καὶ αἱ ἔννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν.

Αἱ ἰδέαι εἶναι ἀγαθὰ καὶ συνδέονται μεταξύ των, ὅπως καὶ αἱ ἔννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, εἴτε ὡς συνάλληλοι εἴτε ὡς ὑπάλλληλοι. Ὅλαι δὲ ὑποτάσσονται εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῶν, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ, αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὐταρκες καὶ παντοδύναμον, ἢ ὁποῖα ὡς τελικὴ αἰτία εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς θεότης κατευθύνει τὰ πάντα. Κατ' ἀνάγκην ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔξῃ ἀδάμαστον τὸν πόθον, τὸν ἔρωτα, νὰ πλησιάσῃ τὸ ὑπέροχον ὄν, τὸ τέλειον, τὸ τελειῶς ὡραῖον, τὸ ἀγαθόν, αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸ ὁποῖον μόνον μετὰ θάνατον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἐν δὲ τῇ ζωῇ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν τούτου ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης, (τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς φιλοσοφίας), καὶ πρὸς αὐτὸ πρέπει πάντοτε ν' ἀποβλέπῃ. Καὶ ὅσον πληρესτέρα εἶναι ἡ διανοητικὴ ἡμῶν καθαρότης, τόσον καλύτερον ἐπιτυγχάνομεν τὴν γνῶσιν τοῦναντίον, ὅσον περισσότερον λαμβάνονται ὑπ' ὄψει αἱ αἰσθήσεις καὶ τὸ σῶμα, τόσον βεβαιότερον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν γνῶσιν.

Πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὸ πρῶτον γνῶσιν τῶν ἰδεῶν; Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀθάνατος, πρὶν νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ σῶμα, εἶχε γνωρίσει τὰς ἰδέας. Ἀμα λοιπὸν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τῶν αἰσθήσεων προσλαμβάνει τὰς ἐνοίας τῶν ἀντικειμένων, αἱ ὁποῖαι εἶναι εἰδῶλα τῶν ἰδεῶν· ταῦτα λόγῳ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην τὰ ἀρχέτυπα, τὰς ἰδέας· (τῷ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις, Ἑλεῆται—Δημόκριτος). Πᾶσα λοιπὸν ἐπιστημονικὴ γνῶσις εἶναι συνειδητὴ ἐπαρέγερσις τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος ἀναμνήσεως τῶν ἰδεῶν.

Ἔτσι ὁ Πλάτων ἔλυσε διὰ τῶν ἰδεῶν του, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸν Φαῖδωνα, τὰ τεθέντα προβλήματα, τὸ θρησκευτικὸν τῶν Ὀρφικῶν κλ.: ποία εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸ ἠθικὸν πρόβλημα τοῦ Σωκράτους: πῶς δύναμαι νὰ εὕρω ἀσφαλῆ ἐγγύησιν διὰ τὴν ὁρθότητα τῶν πράξεών μου, καὶ τὸ γνωσιολογικόν: πῶς δύναμαι νὰ ἐπιτύχω ἀσφαλῆ γνῶσιν ἀπηλλαγμένην τῆς ἀπατηλότητος τῶν αἰσθήσεων, ἐνώσας στενῶς καὶ ἀδιαρρήκτως θρησκείαν, ἠθικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν.



# ΦΑΙΔΩΝ

[ἢ περὶ ψυχῆς ἠθικός

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ, [ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΕΒΗΣ,  
ΣΙΜΜΙΑΣ, ΚΡΙΤΩΝ, Ο ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣ].

1. ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ. Αὐτός, ὦ Φαίδων, παρεγένου Σωκράτει ἐκείνη τῇ ἡμέρῳ, ἥ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας ;

ΦΑΙΔΩΝ. Αὐτός, ὦ Ἐχέκρατες.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ἐστὶν ἅττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θανάτου ; Καὶ πῶς ἐτελεύτα ; Ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι· καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλειασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν Ἀθηναίε, οὔτε τις ξένος ἀφίκεται χρόνου συχνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἶός τ' ἦν περὶ τούτων, πλὴν γε δὴ ὅτι φάρμακον πῶν ἀποθάνοι· τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.

ΦΑΙΔ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἄρα ἐπύθεσθε, ὃν τρόπον ἐγένετο ;

ΕΧ. Ναί, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἠγγειλέ τις, καὶ ἐθανιάζομέν γε, ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς πολλῶ ὕστερον φαίνεται ἀποθανόν. Τί οὖν ἦν τοῦτο, ὦ Φαίδων ;

ΦΑΙΔ. Τύχη τις αὐτῷ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέβη· ἔτυχε γὰρ τῇ προτεροαίᾳ τῆς δίκης ἢ πρῦμα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.

ΕΧ. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστίν ;

ΦΑΙΔ. Τοῦτο ἔστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θεσεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δις ἐπὶ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὐξάντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον ἣν δὴ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. Ἐπειδὴν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτινύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλόν τε ἀφίκηται τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχῳσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὴν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψη τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

2. ΕΧ. Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ᾧ Φαίδων ; Τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶ παραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρὶ ; Ἡ οὐκ εἶων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι, ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων ;

ΦΑΙΔ. Οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρῆσάν τινες καὶ πολλοί γε.

ΕΧ. Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι ὡς σαφέστατα ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι, εἰ μὴ τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὔσα.

ΦΑΙΔ. Ἀλλὰ σχολάζω γε καὶ πειράσομαι ὑμῖν διηγήσασθαι· καὶ γὰρ τὸ μεμνησθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε αἰεὶ πάντων ἥδιστον.

ΕΧ. Ἀλλὰ μὴν, ᾧ Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε



τοιούτους ἐτέρους ἔχεις· ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνη ἀκριβέστατα διεξιελθεῖν πάντα.

ΦΑΙΔ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. Οὔτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδεῖου ἔλεος εἰσήει· εὐδαίμων γὰρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ᾧ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκείνον παρίστασθαι μὴδ' εἰς Ἄιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. Διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσήει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει· οὔτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν. Ἄλλ' ἀτεχνῶς ἄτοπόν τί μοι πάθος παρῆν καὶ τις ἀήθης κρασις ἀπὸ τε τῆς ἡδονῆς συγκεκραμένη ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης ἐνθυμουμένῳ, ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. Καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδὸν τι οὕτω διεκείμεθα, ὅτε μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ δακρύνοντες, εἷς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἄπολλόδωρος· οἶσθα γὰρ πού τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

ΕΧ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΦΑΙΔ. Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχεν, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.

ΕΧ. Ἐτυχον δέ, ᾧ Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι ;

ΦΑΙΔ. Οὗτός τε δὴ ὁ Ἄπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν καὶ ὁ Κριτόβουλος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ [Κρίτων], καὶ ἔτι Ἐρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ Ἀντισθένης· ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων· Πλάτων δέ, οἶμαι, ἤσθενει.

ΕΧ. Ξένοι δέ τινες παρῆσαν ;



ΦΑΙΔ. Ναί, Συμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδώνης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.

ΕΧ. Τί δέ ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο ;

ΦΑΙΔ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

ΕΧ. Ἄλλος δέ τις παρῆν ;

ΦΑΙΔ. Σχεδόν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ; Τίνες, φῆς, ἦσαν οἱ λόγοι ;

3. ΦΑΙΔ. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. Ἄει γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη συλλεγόμενοι ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμοτηρίου. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων· ἀνεφύγετο γὰρ οὐ πρόφ'· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖν, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ καὶ τότε πρωαίτερον συνελέγημεν τῇ γὰρ πρωταΐα [ἡμέρα], ἐπειδὴ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἐσπέρας, ἐπυθόμεθα, ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον εἴη. Παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ἤκειν ὡς πρωαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. Καὶ ἤκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξεληθὼν ὁ θυρωρός, ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ μὴ πρότερον παριέναι, ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ· λύουσι γὰρ, ἔφη, οἱ ἕνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλλουσιν, ὅπως ἂν τῆδε τῇ ἡμέρᾳ τελευτήσῃ. Οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχῶν ἦκε καὶ ἐκέλευεν ἡμᾶς εἰσιέναι.

Εἰσιόντες οὖν καταλαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην — γινώσκεις γὰρ — ἔχουσαν

τε τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. Ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἢ Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷα δὴ εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι· « ὦ Σώκρατες, ὕστατον δὴ σε προσεροῦσι νῦν οἱ ἐπιτήδειοι καὶ σὺ τούτους ». Καὶ ὁ Σωκράτης βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα· « ὦ Κρίτων, ἔφη, ἀπαγέτω τις αὐτὴν οἶκαδε ».

Καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶσάν τε καὶ κοπτομένην. Ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῇ χειρὶ, καὶ τρίβων ἅμα· ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο, ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἠδύ' ὡς θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυτηρόν, τῷ ἅμα μὲν αὐτὸ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν δέ τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὅσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημμένω δὴ ὄντε. Καὶ μοι δοκεῖ, ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταῦτόν αὐτοῖς τὰς κορυφάς· καὶ διὰ ταῦτα, ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται, ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. Ὡσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν· ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἀλγεινόν, ἦκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἠδύ'.

4. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἔφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. Περὶ γάρ τοι τῶν ποιημάτων, ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ἤδη ἤροντο, ἀτὰρ καὶ Εὐήνος πρόφην, ὅ τι ποτὲ διανοηθεῖς, ἐπειδὴ

δεῦρο ἦλθες, ἐποίησας αὐτὰ πρότερον οὐδὲν πάποτε ποιήσας. Εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνω ἀποκρίνασθαι, ὅταν με αὖθις ἐρωτῶ — εὖ οἶδα γάρ, ὅτι ἐρήσεται — εἰπέ, τί χρὴ λέγειν.

— Λέγε τοίνυν, ἔφη, αὐτῷ, ὃ Κέβης, τάληθῆ, ὅτι οὐκ ἐκεῖνω βουλόμενος οὐδὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος εἶναι ἐποίησα ταῦτα — ἦδειν γάρ, ὡς οὐ ῥάδιον εἶη — ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος, τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος, εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικὴν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. Ἦν γὰρ δὴ ἅττα τοιάδε· πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγων· «ὦ Σώκρατες, ἔφη, μουσικὴν ποιεῖ καὶ ἐργάζου». Καὶ ἐγὼ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαι τε καὶ ἐπικελεύειν, ὥσπερ οἱ τοῖς θεοῦσι διακελεύόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὔσης μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο πρᾶττοντος. Νῦν δ' ἐπειδὴ ἢ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἢ τοῦ θεοῦ ἐορτὴ διεκόλυέ με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι, εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην τὴν δημώδη μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιεῖν· ἀσφαλέστερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι, πρὶν ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα [καὶ] πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. Οὕτω δὲ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὗ ἦν ἡ παροῦσα θυσία· μετὰ δὲ τὸν θεὸν ἐνόησας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητῆς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦ μυθολογικός, διὰ ταῦτα δὲ, οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα, οἷς πρώτοις ἐνέτευχον.

5. Ταῦτα οὖν, ὦ Κέβης, Εὐήνω φράζε, καὶ ἐροῶσθαι καί, ἂν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. Ἄπειμι δέ, ὡς ἔοικε, τήμερον· κελεύουσι γὰρ Ἀθηναῖοι.

Καὶ ὁ Σιμμίας· οἷον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὦ Σώκρατες, Εὐήνω ; Πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρὶ σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἥσθημαι, οὐδ' ὅπωςτιοῦν σοι ἐκὼν εἶναι πείσεται.

— Τί δαί ; ἢ δ' ὅς, οὐ φιλόσοφος Εὐήνος ;

— Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Ἐθελήσει τοίνυν καὶ Εὐήνος καὶ πᾶς, ὅτῳ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. Οὐ μέντοι ἴσως βιάσεται αὐτόν· οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν εἶναι. Καὶ ἅμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ἤδη τὰ λοιπὰ διελέγετο.

Ἦρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης· πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἂν τῷ ἀποθνήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἔπεσθαι ;

— Τί δέ, ὦ Κέβης ; Οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάφ συγγεγονότες ;

— Οὐδέν γε σαφές, ὦ Σώκρατες.

— Ἄλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω· ἃ μὲν οὖν τυγχάνω ἀκηκόως, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. Καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει μέλλοντα ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποῖον τινὰ αὐτὴν οἰόμεθα εἶναι. Τί γὰρ ἂν τις καὶ ποιοῖ ἄλλο ἐν τῷ μέχρῳ ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ ;

6. — Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὐ φασὶ θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτιννῆναι, ὦ Σώκρατες ; Ἦδη γὰρ ἔγωγε, ὅπερ νῦν δὴ σὺ ἤρου, καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διητάτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφές δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς πάποτε οὐδὲν ἀκήκοα.

— Ἀλλὰ προθυμείσθαι χρή, ἔφη. Τάχα γὰρ ἂν καὶ ἀκούσαις. Ἴσως μέντοι θαυμαστὸν σοὶ φανεῖται, εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπλοῦν ἐστὶν καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ καὶ τᾶλλα, ἔστιν ὅτε καὶ οἷς βέλτιον τεθνᾶναι ἢ ζῆν· οἷς δὲ βέλτιον τεθνᾶναι, θαυμαστὸν ἴσως σοὶ φαίνεται, εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ ὅσιον αὐτοὺς ἑαυτοὺς εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην.

Καὶ ὁ Κέβης ἠρέμα ἐπιγελάσας· ἴττω Ζεὺς, ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών.

— Καὶ γὰρ ἂν δόξειεν, ἔφη, ὁ Σωκράτης, οὕτω γ' εἶναι ἄλογον· οὐ μέντοι ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον. Ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρητοῖς λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἐν τινι φρουρῶ ἔσμεν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ ῥάδιος διδεῖν· οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κέβης, εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι. Ἦ σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως ;

— Ἐμοιγε, φησὶν ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, καὶ σὺ ἂν, τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἴ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀποκτιννῶμι μὴ σημήναντός σου, ὅτι βούλει αὐτὸ τεθνᾶναι, χαλεπαίνεις ἂν αὐτῷ καί, εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν, τιμωροῖο ἂν ;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Ἴσως τοίνυν ταύτη οὐκ ἄλογον μὴ πρότερον αὐτὸν ἀποκτιννύναι δεῖν, πρὶν ἀνάγκην τινὰ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν.

7. — Ἄλλ' εἰκὸς, ἔφη ὁ Κέβης, τοῦτό γε φαίνεται. Ὁ μέντοι νῦν δὴ ἔλεγες, τὸ τοὺς φιλοσόφους ῥαδίως ἂν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικε τοῦτο, ὃ Σώκρατες, ἀτόπω, εἶπερ, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, εὐλόγως ἔχει, τὸ θεὸν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐκείνου κτήματα εἶναι. Τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονηματώτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ἧ' ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἴπερ ἄριστοὶ εἰσι τῶν ὄντων ἐπιστάται, θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. Οὐ γάρ που αὐτός γε αὐτοῦ οἶεται ἄμεινον ἐπιμελήσεσθαι ἐλεύθερος γενόμενος· ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἄνθρωπος τάχ' ἂν οἰηθεῖ ταῦτα, φευκτέον εἶναι ἀπὸ τοῦ δεσπότη, καὶ οὐκ ἂν λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπὸ γε τοῦ ἀγαθοῦ φεύγειν, ἀλλ' ὅτι μάλιστα παραμένειν, διὸ ἀλογίστως ἂν φεύγοι. Ὁ δὲ νοῦν ἔχων ἐπιθυμοὶ που ἂν αἰεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὐτοῦ βελτίονι. Καίτοι οὕτως, ὃ Σώκρατες, τοῦναντίον εἶναι εἰκὸς ἢ ὃ νῦν δὴ ἐλέγετο· τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντας πρόπει, τοὺς δὲ ἀφρονας χαίρειν.

Ἀκούσας οὖν ὁ Σωκράτης ἠσθῆναί τε μοι ἔδοξε· τῇ τοῦ Κέβητος πραγματεία καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς· αἰεὶ τοι, ἔφη, [ὁ] Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ καὶ οὐ πάνυ εὐθέως ἐθέλει πείθεσθαι, ὅ τι ἂν τις εἴπῃ.

Καὶ ὁ Σιμμίας· ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ὃ Σώκρατες, νῦν γέ μοι δοκεῖ τι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης· τί γὰρ ἂν βουλόμενοι



ἄνδρες σοφοὶ ὡς ἀληθῶς δεσπότης ἀμείνους αὐτῶν φεύγοιεν καὶ ῥαδίως ἀπαλλάττοιτο αὐτῶν ; Καὶ μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σὲ τείνειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ῥαδίως φέρεις καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων καὶ ἄρχοντας ἀγαθοῦς, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖς, θεοῦς.

— Δίκαια, ἔφη, λέγετε. Οἶμαι γὰρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρὴ με πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

8. — Φέρε δὴ, ἢ δ' ὅς, πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ᾧμην ἤξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοῦς ἄλλους σοφοῦς τε καὶ ἀγαθοῦς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν οὐκ ἀγανακτῶν τῷ θανάτῳ. Νῦν δὲ εὖ ἴστε, ὅτι παρ' ἄνδρας τε ἐλπίζω ἀφίξεσθαι ἀγαθοῦς· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ δισχυρισαίμην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοῦς δεσπότης πάνυ ἀγαθοῦς ἤξειν, εὖ ἴστε, ὅτι, εἶπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, δισχυρισαίμην ἂν καὶ τοῦτο. Ὡστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὐελπίς εἰμι εἶναι τι τοῖς τετελευτηκόσι καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι λέγεται, πολὺ ἀμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

— Τί οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὦ Σώκρατες ; Αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην ἐν νῶ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ κἂν ἡμῖν μεταδοῖης ; Κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο, καὶ ἅμα σοι ἡ ἀπολογία ἔσται, ἐάν, ἅπερ λέγεις, ἡμᾶς πείσης.

— Ἀλλὰ πειράσομαι, ἔφη. Πρῶτον δὲ Κρίτωνά τόνδε σκεψώμεθα, τί ἐστὶν ὃ βούλεσθαι μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν.

— Τί δέ, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κρίτων, ἄλλο γε ἢ πά-



λαι μοι λέγει ὁ μέλλον σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρή σοι φράζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι ; Φησὶ γὰρ θεομαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους, δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ· εἰ δὲ μή, ἐνίοτε ἀναγκάζεσθαι καὶ δις καὶ τρίς πίνειν τοὺς τι τοιοῦτον ποιοῦντας.

Καὶ ὁ Σωκράτης· ἔα, ἔφη, χαίρειν αὐτόν· ἀλλὰ μόνον τὸ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω ὡς καὶ δις δώσω, ἔαν δὲ δέη, καὶ τρίς.

— Ἄλλὰ σχεδὸν μὲν τι ἦδειν, ἔφη ὁ Κρίτων, ἀλλὰ μοι πάσαι πράγματα παρέχει.

— Ἐα, αὐτόν, ἔφη. Ἄλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς βούλομαι ἤδη τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὡς μοι φαίνεται εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατρέψας τὸν βίον θαρρεῖν μέλλον ἀποθανεῖσθαι καὶ εὐελπίς εἶναι ἐκεῖ μέγιστα οἴσεσθαι ἀγαθὰ, ἐπειδὴν τελευτήσῃ. Πῶς ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι. ὦ Συμμία τε καὶ Κέβης, ἐγὼ πειράσομαι φράσαι.

9. Κινδυνεύουσι γάρ, ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. Εἰ οὖν τοῦτο ἀληθές, ἄτοπον δῆπου ἂν εἴη προθυμείσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο, ἦκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν, ὃ πάσαι προεθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον.

Καὶ ὁ Συμμίας γελάσας· νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ πάνυ γέ με νῦν γελασεῖοντα ἐποίησας γελάσαι. Οἶμαι γὰρ ἂν δὴ τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντας δοκεῖν εὖ πάνυ εἰρησθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας — καὶ ξυμφάναι ἂν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ — ὅτι τῷ ὄντι οἱ φι-

λοσοφοῦντες θανατῶσι καὶ σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦτο πάσχειν.

— Καὶ ἀληθῆ γ' ἂν λέγοιεν, ὃ Σιμμία, πλὴν γε τοῦ σφᾶς μὴ λεληθέναι. Λέληθε γὰρ αὐτούς, ἧ τε θανατῶσι καὶ ἧ ἄξιοί εἰσι θανάτου καὶ οἴου θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. Εἵπωμεν γάρ, ἔφη, πρὸς ἡμᾶς αὐτούς χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις. Ἐγούμεθά τι τὸν θάνατον εἶναι ;

— Πάνυ γε, ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας.

— Ἐρα μὴ ἄλλο τι ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν ; Καὶ εἶναι τοῦτο τὸ τεθνάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσθαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι ; Ἐρα μὴ ἄλλο τι ἢ ὁ θάνατος ἢ τοῦτο ;

— Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο, ἔφη.

— Σκέψαι δὴ, ὃ ἀγαθέ, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῇ ἄπερ ἐμοί· ἐκ γὰρ τούτων μᾶλλον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι, περὶ ὧν σκοποῦμεν. Φαίνεται σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακῆναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων καὶ ποτῶν ;

— Ἐκιστα, ὃ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Τί δέ ; Τὰς τῶν ἀφροδισίων ;

— Οὐδαμῶς.

— Τί δέ ; Τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος ; Οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεις καὶ ὑποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἢ ἀτιμάζειν, καθ' ὅσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν ;

— Ἀτιμάζειν ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσοφος.

— Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἢ τοῦ τοιούτου πραγματεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετραφθαι ;

— Ἔμοιγε.

— Ἄρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις δηλὸς ἐστὶν ὁ φιλόσοφος ἀπολύων ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ;

— Φαίνεται.

— Καὶ δοκεῖ γέ που, ὦ Σιμμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ὃ μὴδὲν ἡδὺ τῶν τοιούτων, μὴδὲ μετέχει αὐτῶν, οὐκ ἄξιον εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μὴδὲν φροντίζων τῶν ἡδονῶν, αἱ διὰ τοῦ σώματός εἰσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.

10. — Τί δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν ; Πότερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὐ, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσῃ κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ ; Οἷον τὸ τοιόνδε λέγω· ἄρα ἔχει ἀληθείαν τινα ὄψις τε καὶ ἀκοὴ τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοιαῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἡμῖν ἀεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὐτ' ἀκούομεν ἀκριβῆς οὐδὲν οὔτε ὁρῶμεν ; Καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσι, μὴδὲ σαφεῖς, σχολῇ αἶ γε ἄλλαι· πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί εἰσιν ἢ σοὶ οὐ δοκοῦσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Πότε οὖν, ἦ δ' ὅς, ἢ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἄπτεται ; Ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δηλον, ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.

— Ἀληθῆ λέγεις.

— Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἶπερ που ἄλλοθι, κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων ;

— Ναί.

— Λογίζεται δέ γέ που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τούτων μηδὲν παραλυπῇ, μήτε ἀκοή μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδῶν μηδέ τις ἡδονή, ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται ἐῷσα χαίρειν τὸ σῶμα καί, καθ' ὅσον δύναται, μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ μηδ' ἀπτομένη ὀρέγεται τοῦ ὄντος.

— Ἔστι ταῦτα.

— Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἢ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνεσθαι ;

— Φαίνεται.

— Τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, ὦ Σιμμία ; Φαμέν τι εἶναι δίκαιον αὐτὸ ἢ οὐδέν ;

— Φαμέν μέντοι, νῆ Δία.

— Καὶ καλὸν γέ τι καὶ ἀγαθόν ;

— Πῶς δ' οὔ ;

— Ἦδη οὖν πόποτε τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες ;

— Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς.

— Ἄλλ' ἄλλη τιὴν αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψω αὐτῶν ; Λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὑγείας, ἰσχύος καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ λόγῳ ἀπάντων τῆς οὐσίας, ὃ τυγχάνει ἕκαστον ὄν· ἄρα διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστατον θεωρεῖται, ἢ ὧδε ἔχει· ὅς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρασκευάσῃται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὗ σκοπεῖ, οὔτος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γινῶναι ἕκαστον ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— ἄρ' οὖν ἐκείνος ἂν τοῦτο ποιήσῃε καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἴσθησιν ἐφέλκων μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειροῖ θηρεῦειν τῶν ὄντων ἀπαλλαγεῖς ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτῶν καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ ; ἄρ' οὐχ οὗτός ἐστιν, ὦ Σιμμία, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ὁ τευξόμενος τοῦ ὄντος ;

— Ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.

11. — Οὐκοῦν ἀνάγκη, ἔφη, ἐκ πάντων τούτων παρὶ-<sup>προσώπῃ ἐλάτῃ.</sup><sub>γνῆσις</sub> στασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίως φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἅττα λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τοι ὥσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρμένη ἢ ἡμῶν ἢ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιούτου κακοῦ, οὐ μὴ ποτε κτησώμεθα ἰκανῶς, οὐ ἐπιθυμοῦμεν· φαρμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. Μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δέ, ἂν τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. Ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπύπλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. Καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμιαί· διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίνον-

ται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. Τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅτι, ἐὰν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτῶν πανταχοῦ παραπίπτον θόρουβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν ἀληθές. Ἀλλὰ τῶ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι, εἰ μέλλοιεν ποτε καθαρῶς τι εἴσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα· καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαιμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρονήσεως, ἐπειδὴν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. Εἰ γὰρ μὴ οἶόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γινῶναι, δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσασιν· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ψυχὴ ἔσται χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δ' οὐ. Καὶ ἐν τῷ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς ἔοικεν, ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῶ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς· καὶ οὕτω μὲν καθαρὸι ἀπαλλακτόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἶκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἴσως τὸ ἀληθές· μὴ καθαρῶ γὰρ καθαρῶ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἦ. Τοιαῦτα οἶμαι, ὦ Σιμμία, ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους λέγειν τε καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαθεῖς. Ἡ οὐ δοκεῖ σοι οὕτως;

— Παντός γε μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.



12. — Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ὧ ἑταῖρε, πολλὴ ἐλπίς ἀφικομένῳ, οἷ ἐγὼ πορευόμαι, ἐκεῖ ἰκανῶς, εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὗ ἔνεκα ἢ πολλὴ πραγματεία ἡμῖν ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ γέγονεν, ὥστε ἢ γε ἀποδημία ἢ νῦν μοι προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γίγνεται καὶ ἄλλῳ ἀνδρὶ, ὅς ἡγεῖται οἱ παρεσκευάσθαι τὴν διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαρμένην.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Κάθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὅπερ πά-  
λαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν, ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώ-  
ματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν πανταχόθεν ἐκ  
τοῦ σώματος συναγεῖρεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ  
τὸ δυνατόν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνην  
καθ' αὐτὴν ἐκλυομένην, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χω-  
ρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ;

— Παντάπασί γε, ἢ δ' ὅς.

— Λύειν δέ γε αὐτήν, ὡς φαμεν, προθυμοῦνται ἀεὶ μάλ-  
ιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα  
αὐτὸ τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυ-  
χῆς ἀπὸ σώματος· ἢ οὐ ;

— Φαίνεται.

— Οὐκοῦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἂν εἴη ἄνδρα  
παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ ὅτι ἐγγυτάτω ὄντα τοῦ  
τεθνάναι οὕτω ζῆν, κἀπειθ' ἤκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν ;

— Γελοῖον· πῶς δ' οὐ ;

— Τῷ ὄντι ἄρα, ἔφη, ὧ Σιμμία, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦν-  
τες ἀποθνήσκουσιν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἤκιστα αὐτοῖς ἀν-

θρώπων φοβερόν. Ἐκ τῶνδε δὲ σκόπει. Εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν πανταχῆ τῷ σώματι, αὐτὴν δὲ καθ' αὐτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν, τούτου δὲ γιγνομένου εἰ φοβοῖντο καὶ ἀγανακτοῖεν, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἴη, εἰ μὴ ἄσμενοι ἐκεῖσε ἴοιεν, οἱ ἀφικομένοις ἐλπίς ἐστίν, οὐ διὰ βίου ἤρων, τυχεῖν — ἤρων δὲ φρονήσεως — ᾧ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλλάχθαι συνόντος αὐτοῖς ; Ἡ ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν καὶ γυναικῶν καὶ υἱέων ἀποθανόντων πολλοὶ δὴ ἐκόντες ἠθέλυσαν εἰς Ἄιδου μετελθεῖν ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὄψεσθαι τε ἐκεῖ, ὧν ἐπεθύμουν, καὶ συνέσεσθαι φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὄντι ἐρῶν καὶ λαβῶν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα, μηδαμοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἢ ἐν Ἄιδου, ἀγανακτήσει τε ἀποθνήσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἰσιν αὐτόσε ; Οἴεσθαι γε χρῆ, ἐὰν τῷ ὄντι γε ἦ, ᾧ ἑταῖρε, φιλόσοφος· σφόδρα γὰρ αὐτῷ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς ἐντεύξεσθαι φρονήσει ἄλλ' ἢ ἐκεῖ. Εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἴη, εἰ φοβοῖτο τὸν θάνατον ὁ τοιοῦτος ;

— Πολλὴ μέντοι, νῆ Δία, ἦ δ' ὅς.

13. — Οὐκοῦν ἱκανόν σοι τεκμήριον, ἔφη, τοῦτο ἀνδρός, ὃν ἂν ἴδῃς ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, ὅτι οὐκ ἄρ' ἦν φιλόσοφος, ἀλλὰ τις φιλοσώματος ; Ὁ αὐτὸς δέ που οὗτος τυγχάνει ὧν καὶ φιλοχρήματος καὶ φιλότιμος, ἦτοι τὰ ἕτερα τούτων ἢ ἀμφότερα.

— Πάνυ, ἔφη, ἔχει οὕτως, ὡς λέγεις.

— Ἄρ' οὖν, ἔφη, ᾧ Συμμία, οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει ;

— Πάντως δήπου, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, ἅρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει. τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν ;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Εἰ γὰρ ἐθέλεις, ἦ δ' ὅς, ἐννοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀνδρείαν τε καὶ σωφροσύνην, ᾄξει σοι εἶναι ἄτοπος.

— Πῶς δὴ, ὦ Σώκρατες ;

— Οἴσθαι, ἦ δ' ὅς, ὅτι τὸν θάνατον ἠγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι ;

— Καὶ μάλα, ἔφη.

— Οὐκοῦν φόβῳ μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν ;

— Ἔστι ταῦτα.

— Τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες πλὴν οἱ φιλόσοφοι· καίτοι ἄλογόν γε δέει τινὰ καὶ δειλίᾳ ἀνδρεῖον εἶναι.

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ ; Οἱ κόσμιοι αὐτῶν οὐ ταῦτὸν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασία τινὶ σάφρονές εἰσιν ; Καίτοι φασὲν γε ἀδύνατον εἶναι, ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφροσύνην· φοβούμενοι γὰρ ἐτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. Καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι, ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατουμένοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν ἄλλων ἡδονῶν. Τοῦτο δ' ὁ-

μοίον ἐστὶν ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι.

— Ἔοικε γάρ.

— ὦ μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ἢ ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα, ἀλλ' ἢ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ ἅπαντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, φρόνησις· καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ἢ, καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ξυλλήβδην ἀληθῆς ἀρετῆ, μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων μὴ σκιαγραφία τις ἢ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' ἀληθὲς ἔχη, τὸ δ' ἀληθὲς τῷ ὄντι ἢ καθαρσίς τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ αὕτη ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ἢ. Καὶ κινδυνεύουσι καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὔτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάσαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, ὅς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς Ἄιδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται, ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. Εἰσὶ γὰρ δὴ, ὡς φασιν οἱ περὶ τὰς τελετὰς, «ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάρχοι δὲ τε παῦροι»· οὔτοι δ' εἰσὶ κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. ὦν δὴ καὶ ἐγὼ κατὰ γε τὸ δυνατόν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προθυμίην γενέσθαι. Εἰ δ' ὀρθῶς προθυμίην καὶ τι ἠγύσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφὲς εἰσόμεθα, ἂν θεὸς ἐθέλῃ. ὀλίγον ὕστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Ταῦτ' οὖν ἐγώ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἀπολογοῦμαι, ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπότας οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδ' ἀγανακτῶ ἠγούμενος κακῆ οὐδὲν ἦττον ἢ ἐνθάδε δεσπόταις τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἐταίροις· τοῖς δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει. Εἴ τι οὖν ὑμῖν πιθανώτερός εἰμι ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς, εὖ ἂν ἔχοι.

14. Εἰπόντος δὴ τοῦ Σωκράτους ταῦτα ὑπολαβὼν ὁ Κέβης ἔφη· ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ἄλλα ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς ψυχῆς πολλὴν ἀπιστίαν παρέχει τοῖς ἀνθρώποις, μή, ἐπειδὴν ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος, οὐδαμοῦ ἔτι ἦ, ἀλλ' ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ διαφθείρηται τε καὶ ἀπολλύηται. ἢ ἂν ὁ ἀνθρώπος ἀποθνήσκῃ· εὐθύς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα οἴχηται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ἦ. Ἐπεὶ, εἴπερ εἴη που αὐτὴ καθ' αὐτὴν συνηθροισμένη καὶ ἀτηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν, ὧν σὺ νῦν δὴ διῆλθες, πολλὴ ἂν ἐλπίς εἴη καὶ καλή, ὦ Σώκρατες, ὡς ἀληθῆ ἔστιν ἃ σὺ λέγεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως οὐκ ὀλίγης παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς ἔστι τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τινα δύναμιν ἔχει καὶ φρόνησιν.

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὁ Σωκράτης, ὦ Κέβης. Ἀλλὰ τί δὴ ποιῶμεν ; Ἡ περὶ αὐτῶν τούτων βούλει διαμυθολογῶμεν εἴτε εἰκὸς οὕτως ἔχειν εἴτε μή ;

— Ἐγὼ γοῦν, ἔφη ὁ Κέβης, ἠδέως ἂν ἀκούσαιμι, ἤντινα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.

— Οὐκ οὐν γ' ἂν οἶμαι, ἦ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, εἰπεῖν τινα

νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ κωμωδιοποιὸς εἴη, ὡς ἀδολεσχῶ καὶ οὐ περὶ προσηκόντων τοὺς λόγους ποιουμαι. Εἰ οὖν δοκεῖ, χρῆ διασκοπεῖσθαι.

15. Σκεψόμεθα δὲ αὐτὸ τῆδέ πη, εἴτ' ἄρα ἐν Ἄιδου εἰσὶν αἱ ψυχαὶ τελευτησάντων τῶν ἀνθρώπων εἴτε καὶ οὐ. Παλαιὸς μὲν οὖν ἔστι τις λόγος, οὗ μεμνήμεθα, ὡς εἰσὶν ἐνθένδε ἀφικόμενα ἐκεῖ καὶ πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται καὶ γίνονται ἐκ τῶν τεθνεώτων. Καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πάλιν γίνεσθαι ἐκ τῶν ἀποθανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐκεῖ ; Οὐ γὰρ ἂν που πάλιν ἐγίγνοντο μὴ οὔσαι, καὶ τοῦτο ἰκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ' εἶναι, εἰ τῶ ὄντι φανερόν γίγνοιτο, ὅτι οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γίνονται οἱ ζῶντες ἢ ἐκ τῶν τεθνεώτων. Εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, ἄλλου ἂν του δέοι λόγου.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Κέβης.

— Μὴ τοίνυν κατ' ἀνθρώπων, ἢ δ' ὅς, σκόπει μόνον τοῦτο, εἰ βούλει ῥᾶον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ ζώων πάντων καὶ φυτῶν, καὶ ξυλλήβδην ὅσαπερ ἔχει γένεσιν, περὶ πάντων ἴδωμεν, ἄρ' οὕτως γίγνεται πάντα, οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία, ὅσοις τυγχάνει ὄν τοιοῦτόν τι, οἷον τὸ καλὸν τῶ αἰσχυρῶ ἐναντίον που καὶ δίκαιον ἀδίκῳ, καὶ ἄλλα δὴ μυρία οὕτως ἔχει. Τοῦτο οὖν σκεψόμεθα, ἄρα ἀναγκαῖον, ὅσοις ἔστι τι ἐναντίον, μηδαμῶθεν ἄλλοθεν αὐτὸ γίνεσθαι ἢ ἐκ τοῦ αὐτῶ ἐναντίου· οἷον ὅταν μεῖζόν τι γίγνηται, ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον ἔπειτα μεῖζον γίνεσθαι ;

— Ναί.

— Οὐκοῦν κἄν ἔλαττον γίγνηται, ἐκ μεῖζονος ὄντος πρότερον ὕστερον ἔλαττον γενήσεται ;



— Ἔστιν οὕτω, ἔφη.

— Καὶ μὴν ἔξ ἰσχυροτέρου γε τὸ ἀσθενέστερον καὶ ἐκ βραδυτέρου τὸ θᾶπτον ;

— Πάνυ γε.

— Τί δέ ; Ἄν τι χειρὸν γίγνηται, οὐκ ἔξ ἀμείνονος, καὶ ἂν δικαιότερον, ἔξ ἀδικωτέρου ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Ἰκανῶς οὖν, ἔφη, ἔχομεν τοῦτο, ὅτι πάντα οὕτω γίγνεται, ἔξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα ;

— Πάνυ γε.

— Τί δ' αὖ ; Ἔστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον μεταξὺ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων δυσὶν ὄντων, δύο γενέσεις, ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου ἐπὶ τὸ ἕτερον, ἀπὸ δ' αὖ τοῦ ἑτέρου πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον. Μείζονος γὰρ πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξὺ αὕξησης καὶ φθίσις, καὶ καλοῦμεν οὕτω τὸ μὲν αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ φθίνειν ;

— Ναί, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, καὶ ψύχεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὕτω, κἂν εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον, γίγνεσθαι τε αὐτὰ ἔξ ἀλλήλων γενέσειν τε εἶναι ἔξ ἑκατέρου εἰς ἄλληλα ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς.

16. — Τί οὖν ; ἔφη. Τῷ ζῆν ἐστὶ τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη,

— Τί ;

- Τὸ τεθνάναι, ἔφη.
- Οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα, εἴπερ ἐναντία ἐστίν, καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτοῖν μεταξὺ δύο δυοῖν ὄντων ;
- Πῶς γὰρ οὐ ;
- Τὴν μὲν τοίνυν ἐτέραν συζυγίαν, ὣν νῦν δὴ ἔλεγον, ἐγὼ σοι, ἔφη, ἐρῶ, ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις· σὺ δέ μοι τὴν ἐτέραν. Λέγω δὲ τὸ μὲν καθεύδειν, τὸ δὲ ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίνεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν τὴν μὲν καταδαρθάνειν εἶναι, τὴν δ' ἀνεγείρεσθαι. Ἰκανῶς σοι, ἔφη, ἢ οὐ ;
- Πάνυ μὲν οὖν.
- Λέγε δὴ μοι καὶ σύ, ἔφη, οὕτω περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Οὐκ ἐναντίον μὲν φῆς τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι ;
- Ἐγωγε.
- Γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων ;
- Ναί.
- Ἐξ οὖν τοῦ ζῶντος τί τὸ γινόμενον ;
- Τὸ τεθνηκός, ἔφη.
- Τί δέ, ἢ δ' ὅς, ἐκ τοῦ τεθνεῶτος ;
- Ἀναγκαῖον, ἔφη, ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ ζῶν.
- Ἐκ τῶν τεθνεώτων ἄρα, ὃ Κέβης, τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίνονται ;
- Φαίνεται, ἔφη.
- Εἰσὶν ἄρα, ἔφη, αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν Ἄιδου.
- Ἐοικεν.
- Οὐκοῦν καὶ τοῖν γενεσέοις τοῖν περὶ ταῦτα ἢ γ' ἐτέρα σαφῆς οὕσα τυγχάνει ; Τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφὲς δῆπου, ἢ οὐ ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη,

— Πῶς οὖν, ἢ δ' ὅς, ποιήσομεν ; Οὐκ ἀνταποδώσομεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ ταύτη χωλὴ ἔσται ἢ φύσις ; Ἡ ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ ἀποθνήσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν ;

— Πάντως που, ἔφη.

— Τίνα ταύτην ;

— Τὸ ἀναβιώσκεισθαι.

— Οὐκοῦν, ἢ δ' ὅς, εἴπερ ἔστι τὸ ἀναβιώσκεισθαι, ἐκ τῶν τεθνεώτων ἂν εἴη γένεσις εἰς τοὺς ζῶντας αὐτῆ, τὸ ἀναβιώσκεισθαι ;

— Πάνυ γε.

— Ὅμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ ταύτη τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γεγονέναι οὐδὲν ἥττον ἢ τοὺς τεθνεώτας ἐκ τῶν ζῶντων. Τούτου δὲ ὄντος ἰκανόν που ἐδόκει τεκμήριον εἶναι, ὅτι ἀναγκαῖον τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι που, ὅθεν δὴ πάλιν γίγνεσθαι.

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὃ Σώκρατες, ἐκ τῶν ὁμολογημένων ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν.

17. — Ἴδὲ τοίνυν οὕτως, ἔφη, ὃ Κέβης, ὅτι οὐδ' ἀδί-  
κως ὁμολογήκαμεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Εἰ γὰρ μὴ αἰὲ ἀνταποδι-  
δοίη τὰ ἕτερα τοῖς ἐτέροις γιγνόμενα, ὡσπερὶ κύκλω περι-  
όντα, ἀλλ' εὐθειά τις εἴη ἢ γένεσις ἐκ τοῦ ἐτέρου μόνον εἰς τὸ  
καταντικρὺ καὶ μὴ ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον μηδὲ  
καμπὴν ποιοῖτο, οἶσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν  
σχοίη καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι καὶ παύσαιτο γιγνόμενα.

— Πῶς λέγεις ; ἔφη.

— Οὐδὲν χαλεπόν, ἢ δ' ὅς, ἐνοῆσαι ὃ λέγω· ἀλλ' οἶον

εἰ τὸ καταδαρθάνειν μὲν εἴη, τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταποδοσίῃ γιγνόμενον ἐκ τοῦ καθεύδοντος, οἷσθ' ὅτι τελευτῶντα πάντ' ἂν λήρῃ τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδείξειε καὶ οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο διὰ τὸ καὶ τᾶλλα πάντα ταῦτ' ἐκείνῳ πεπονθέναι, καθεύδειν. Κἂν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα, διακρίνοιτο δὲ μή. ταχὺ ἂν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονὸς εἴη, « ὁμοῦ πάντα χρήματα ». Ὅσαύτως δέ, ὦ φίλε Κέβης, εἰ ἀποθνήσκῃ μὲν πάντα, ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τὰ τεθνεῶτα καὶ μὴ πάλιν ἀναβιώσκειτο, ἄρ' οὐ πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι καὶ μηδὲν ζῆν; Εἰ γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἄλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο, τὰ δὲ ζῶντα ὑνήσκει, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι;

— Οὐδὲ μία μοι δοκεῖ, ἔφη ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μοι δοκεῖς παντάπασιν ἀληθῆ λέγειν.

— Ἔστι γάρ, ἔφη, ὦ Κέβης, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, παντὸς μᾶλλον οὕτω, καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολογοῦμεν. Ἄλλ' ἔστι τῷ ὄντι καὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι καὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι καὶ τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι [καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ἄμεινον εἶναι, ταῖς δὲ κακαῖς κάκιον].

18. — Καὶ μὲν, ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβὼν, καὶ κατ' ἐκείνόν γε τὸν λόγον, ὦ Σώκρατες, εἰ ἀληθὴς ἐστίν, ὃν σὺ εἶπας θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἢ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὕσα, καὶ κατὰ τοῦτον ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμαθηκέναι, ἃ νῦν ἀναμνησκόμεθα. Τοῦτο δὲ ἀδύνατον, εἰ μὴ ἦν που ἡμῖν ἢ ψυχὴ, πρὶν ἐν τῷδε τῷ

ἀνθρωπίνῳ εἶδει γενέσθαι· ὥστε καὶ ταύτῃ ἀθάνατον ἢ ψυχὴν τι ἕοικεν εἶναι.

— Ἀλλά, ὦ Κέβης, ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβόν, ποῖαι τούτων αἱ ἀποδείξεις ; Ὑπόμνησόν με· οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.

— Ἐνὶ μὲν λόγῳ, ἔφη ὁ Κέβης, καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσι πάντα, ἢ ἔχει· καίτοι, εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἰοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσειν. Ἐπειτα, ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα ἄγῃ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.

— Εἰ δὲ μὴ ταύτῃ γε, ἔφη, πείθῃ, ὦ Σιμμία, ὁ Σωκράτης, σκέψαι, ἂν τῆδέ πῃ σοι σκοπούμενῳ συνδόξῃ. Ἀπιστεῖς γὰρ δὴ πῶς ἢ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησις ἐστίν ;

— Ἀπιστῶ μὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς ὁ Σιμμίας, οὐ, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἔφη, δέομαι μαθεῖν, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. Καὶ σχεδόν γε, ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν, ἤδη μέμνημαι καὶ πείθομαι· οὐδὲν μεντὰν ἤττον ἀκούοιμι νῦν, πῆ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν.

— Τῆδ' ἔγωγε, ἦ δ' ὅς. Ὅμολογοῦμεν γὰρ δῆπου· εἴ τίς τι ἀναμνησθήσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτο πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι ;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Ἄρ' οὖν καὶ τότε ὁμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγνηται τρόπῳ τοιούτῳ, ἀνάμνησιν εἶναι ; Λέγω δὲ τινα τρόπον τόνδε· ἐάν τις τι ἕτερον ἢ ἰδὼν ἢ ἀκούσας ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβὼν μὴ μόνον ἐκεῖνο γνῶ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐννοήσῃ, οὗ μὴ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἄρα οὐχὶ τοῦτο δικαίως λέγομεν, ὅτι ἀνεμνήσθη, οὗ τὴν ἐννοίαν ἔλαβεν ;

— Πῶς λέγεις ;  
 — Οἷον τὰ τοιαύδε· ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας.

— Πῶς γὰρ οὐ ;  
 — Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ ἐρασταί, ὅταν ἴδωσι λύραν ἢ ἰμάτιον ἢ ἄλλο τι, οἷς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἶωθε χρῆσθαι, πάσχουσι τοῦτο· ἐγνωσάν τε τὴν λύραν καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδός, οὗ ἦν ἡ λύρα ; Τοῦτο δέ ἐστιν ἀνάμνησις· ὥσπερ γε καὶ Σιμμίαν τις ἰδὼν πολλάκις Κέβητος ἀνεμνήσθη καὶ ἄλλα που μυρία τοιαῦτ' ἂν εἴη.

— Μυρία μέντοι, νῆ Δία, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον ἀνάμνησις τίς ἐστι : Μάλιστα μέντοι, ὅταν τις τοῦτο πάθῃ περὶ ἐκεῖνα, ἃ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν ἤδη ἐπετέλεστο ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί δέ ; ἦ δ' ὅς· ἔστιν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα καὶ λύραν γεγραμμένην ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον Κέβητος ἀναμνησθῆναι ;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι ;

— Ἔστι μέντοι, ἔφη.

19. — Ἄρ' οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἀφ' ὁμοίων, εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἀνομοίων ;

— Συμβαίνει.

— Ἄλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἀναμνησθηταί τις τι, ἄρ' οὐκ ἀνάγκαιον τότε προσπιάσχειν, ἐννοεῖν, εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ ἐκείνου, οὗ ἀνεμνήσθη ;



— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Σκόπει δὴ, ἦ δ' ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. Φαμέν πού τι εἶναι ἴσον, οὐ ξύλον λέγω ξύλω οὐδὲ λίθον λίθῳ οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα πάντα ἕτερόν τι, αὐτὸ τὸ ἴσον· φῶμέν τι εἶναι ἢ μηδέν ;

— Φῶμεν μέντοι, νῆ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε.

— Ἦ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ ὃ ἔστιν ;

— Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς.

— Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ; Ἄρ' οὐκ ἐξ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἢ ξύλα ἢ λίθους ἢ ἄλλα ἅττα ἰδόντες ἴσα, ἐκ τούτων ἐκεῖνο ἐνενοήσαμεν ἕτερον ὄν τούτων ; Ἦ οὐκ ἕτερόν σοι φαίνεται ; Σκόπει δὲ καὶ τῆδε· ἄρ' οὐ λίθοι μὲν ἴσοι καὶ ξύλα ἐνίοτε ταῦτὰ ὄντα τῷ μὲν ἴσα φαίνεται, τῷ δ' οὐ ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ ; Αὐτὰ τὰ ἴσα ἔστιν ὅτε ἀνισά μοι ἐφάνη, ἢ ἡ ἰσότης ἀνισότης ;

— Οὐδεπώποτε γε, ὃ Σώκρατες.

— Οὐ ταῦτὸν ἄρα ἐστίν, ἦ δ' ὅς, ταῦτά τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον.

— Οὐδαμῶς μοι φαίνεται, ὃ Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ', ἔφη, τῶν ἴσων ἐτέρων ὄντων ἐκεῖνου τοῦ ἴσου ὅμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννεονόηκός τε καὶ εἴληφας ;

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

— Οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος τούτοις ἢ ἀνομοίου ;

— Πάνυ γε.

— Διαφέρει δέ γε, ἦ δ' ὅς, οὐδέν· ἕως ἂν ἄλλο ἰδὼν

ἀπὸ ταύτης τῆς ὄψεως ἄλλο ἐννοήσης, εἴτε ὅμοιον εἴτε ἀνόμοιον, ἀναγκαῖον, ἔφη, αὐτὸ ἀνάμνησιν γεγενέσθαι.

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ ; ἦ δ' ὅς· ἦ πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τοῖς ἴσοις ; Ἐρα φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι ὥσπερ αὐτὸ ὁ ἔστιν ἴσον, ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνου τῷ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν ;

— Καὶ πολὺ γε, ἔφη, ἐνδεῖ.

— Οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν, ὅταν τίς τι ἰδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο, ὃ νῦν ἐγὼ ὀρώ, εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον εἶναι οἷον ἐκεῖνο, ἀλλ' ἐστὶ φαυλότερον, ἀναγκαῖον που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα τυχεῖν προειδῶτα ἐκεῖνο, ὃ φησιν αὐτὸ προσοικεῖναι μὲν, ἐνδεεστέως δὲ ἔχειν ;

— Ἀνάγκη.

— Τί οὖν ; Τοιοῦτον πεπόνθημεν καὶ ἡμεῖς, ἢ οὐ, περὶ τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον ;

— Παντάπασι γε.

— Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδέναι τὸ ἴσον πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ὅτε τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἴσα ἐννοήσαμεν, ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδεεστέως.

— Ἔστι ταῦτα.

— Ἀλλὰ μὴν καὶ τότε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐννεοηκέναι μηδὲ δυνατόν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἀφασθαι ἢ ἐκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων· ταῦτὸν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.

— Ταῦτὸν γάρ ἐστιν, ὃ Σώκρατες, πρὸς γε ὃ βούλεται δηλωῶσαι ὁ λόγος.

— Ἄλλὰ μὲν δὴ ἕκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆσαι, ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε ὁρέγεται τοῦ ὃ ἔστιν ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεέστερά ἐστιν· ἢ πῶς λέγομεν;

— Οὕτως.

— Πρὸ τοῦ ἄρα ἄρξασθαι ἡμᾶς ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ τᾶλλα αἰσθάνεσθαι τυχεῖν ἔδει που εἰληφότας ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἴσου, ὃ τι ἔστιν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα ἐκεῖσε ἀνοίσειν, ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι οἷον ἐκεῖνο, ἔστι δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.

— Ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ὦ Σώκρατες.

— Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθύς ἐωρῶμέν τε καὶ ἠκούομεν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἶχομεν;

— Πάνυ γε.

— Ἔδει δέ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ ἴσου ἐπιστήμην εἰληφέναι;

— Ναί.

— Πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰληφέναι;

— Ἔοικεν.

20. — Οὐκοῦν εἰ μὲν λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθύς γενόμενοι οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαντα τὰ τοιαῦτα; Οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἴσου νῦν ὁ λόγος ἡμῖν μᾶλλον τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου καὶ ὀσίου καί, ὅπερ λέγω, περὶ πάντων, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο ὃ ἔστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. Ὡστε

ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γενέσθαι εἰληφέναι.

— Ἔστι ταῦτα.

— Καὶ εἰ μὲν γε λαβόντες ἐκάστοτε μὴ ἐπιλελήσμεθα. εἰδότας αἰεὶ γίγνεσθαι καὶ διὰ βίου εἰδέναί. Τὸ γὰρ εἰδέναί τοῦτ' ἔστιν, λαβόντα του ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλέκεναι· ἢ οὐ τοῦτο λήθην λέγομεν, ὦ Σιμμία, ἐπιστήμης ἀποβολήν ;

— Πάντως δήπου, ἔφη, ὦ Σώκρατες.

— Εἰ δέ γε, οἶμαι, λαβόντες πρὶν γενέσθαι, γιγνόμενοι ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἅς ποτε καὶ πρὶν εἶχομεν, ἄρ' οὐχ ὁ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἂν ἐπιστήμην ἀναλαμβάνειν εἴη ; Τοῦτο δέ που ἀναμνησθεσθαι λέγοντες ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν ;

— Πάνυ γε.

— Δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτο γε ἐφάνη, αἰσθόμενόν τι ἢ ιδόντα ἢ ἀκούσαντα ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα ἕτερόν τι ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι, ὃ ἐπελέληστο, ᾧ τοῦτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ὃν ἢ ᾧ ὅμοιον. Ὡστε, ὅπερ λέγω, δυοῖν θάτερον, ἦτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὓς φαμεν μανθάνειν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἀναμνησκονται οὗτοι, καὶ ἢ μάθησις ἀνάμνησις ἂν εἴη.

— Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει, ὦ Σώκρατες.

21. — Πότερον οὖν αἰρεῖ, ὦ Σιμμία ; Ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγονέναι ἢ ἀναμνησθεσθαι ὕστερον, ὧν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφότες ἦμεν ;

— Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ἐλέεσθαι.

— Τί δέ ; τόδε ἔχεις ἐλέσθαι, καὶ πῆ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχει ἂν δοῦναι λόγον ἢ οὐ ;

— Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες.

— Ἦ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων, ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν ;

— Βουλοίμην μεντᾶν, ἔφη ὁ Σιμμίας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι, μὴ αὔριον τηρικᾶδε οὐκέτι ἢ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἷός τε τοῦτο ποιῆσαι.

— Οὐκ ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαί γε, ἔφη, ὦ Σιμμία, πάντες αὐτά ;

— Οὐδαμῶς.

— Ἀναμιμνήσκονται ἄρα, ἅ ποτε ἔμαθον ;

— Ἀνάγκη.

— Πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν ; Οὐ γὰρ δὴ ἀφ' οὗ γε ἄνθρωποι γεγόναμεν.

— Οὐ δῆτα.

— Πρῶτερον ἄρα ;

— Ναί.

— Ἦσαν ἄρα, ὦ Σιμμία, αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἶδει, χωρὶς σωμάτων καὶ φρόνησιν εἶχον.

— Εἰ μὴ ἄρα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὦ Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας· οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος.

— Εἶεν, ὦ ἑταῖρε· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτάς ἐν ποίῳ ἄλλῳ χρόνῳ ; — οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτάς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὁμολογήσαμεν — Ἦ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν, ἐν ᾧ περὶ καὶ λαμβάνομεν ; Ἦ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον ;

— Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐδὲν εἰπών.

22. — Ἐρ' οὖν οὕτως ἔχει, ἔφη, ἡμῖν, ὦ Σιμμία ; εἰ μὲν ἔστιν, ἃ θρουλοῦμεν αἰεὶ, καλὸν τέ τι καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἢ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρονται, ὑπάρχουσαν πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὖσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνη ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἂν ὁ λόγος οὕτως εἰρημένος εἴη ; Ἐρ' οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε ;

— Ὑπερφῶς, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας, δοκεῖ μοι ἢ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλὸν γε καταφεύγει ὁ λόγος, εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τὴν τε ψυχὴν ἡμῶν, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, καὶ τὴν οὐσίαν, ἣν σὺ νῦν λέγεις. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργὲς ὄν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτ' εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τᾶλλα πάντα, ἃ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες· καὶ ἔμοιγε δοκεῖ ἰκανῶς ἀποδέδεικται.

— Τί δὲ δὴ Κέβητι ; ἔφη ὁ Σωκράτης· δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.

— Ἰκανῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἔγωγε οἶμαι· καίτοι κατερώτατος ἀνθρώπων ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. Ἄλλ' οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπεισθαι αὐτόν, ὅτι, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ.

23. Εἰ μέντοι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποδείχθαι, ἀλλ' ἔτι ἐνέστηκεν, ὃ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγες, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἅμα ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἡ ψυχὴ καὶ αὐτῇ



τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ἦ. Τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ ξυνίστασθαι ἄλλοθεν ποθεν καὶ εἶναι, πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπου σῶμα ἀφικέσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττηται τοῦτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθεῖρεσθαι ;

— Εὖ λέγεις, ἔφη, ὦ Σιμμία, ὁ Κέβης. Φαίνεται γὰρ ὡσπερ ἡμῖς ἀποδεδείχθαι, οὗ δεῖ, ὅτι, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ· δεῖ δὲ προσαποδείξαι, ὅτι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἦττον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι, εἰ μέλλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἔχειν.

— Ἀποδέδεικται μὲν, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὁ Σωκράτης, καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτον τε τὸν λόγον εἰς ταῦτόν καὶ ὃν πρὸ τούτου ὠμολογήσαμεν, τὸ γίγνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος. Εἰ γὰρ ἔστι μὲν ἡ ψυχὴ καὶ πρότερον, ἀνάγκη δὲ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούσῃ τε καὶ γιγνομένη μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνάναι γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, εἶναι, ἐπειδὴ γε δεῖ αὐτῆς αὐτὴν γίγνεσθαι ; Ἀποδέδεικται μὲν οὖν, ὅπερ λέγεται, καὶ νῦν.

24. Ὅμως δέ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἠδέως ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύεσθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παίδων, μὴ ὡς ἀληθῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκβαίνουσαν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσᾶ καὶ διασκεδάννυσιν, ἄλλως τε καὶ ὅταν τύχη τις μὴ ἐν νημεῖα, ἀλλ' ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων.

Καὶ ὁ Κέβης ἐπιγελάσας· ὡς δεδιότων, ἔφη, ὦ Σωκράτες, πειρῶ ἀναπέθειν· μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ' ἴσως ἔνι τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς, ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται·

τοῦτον οὖν πειρῶ μεταπεῖθιν μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύκεια.

— Ἄλλὰ χροῖ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπάδειν αὐτῷ ἐκάστης ἡμέρας, ἕως ἂν ἐξεπάσῃτε.

— Πόθεν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τῶν τοιούτων ἀγαθὸν ἐπωδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ, ἔφη, ἡμᾶς ἀπολείπεις ;

Πολλὴ μὲν ἢ Ἑλλάς, ἔφη, ὦ Κέβης, ἐν ἣ ἔνεισί μου ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη, οὓς πάντας χροῖ διερευνᾶσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπωδὸν μῆτε χρημάτων φειδομένους μῆτε πόνων, ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὃ τι ἂν εὐκαιρότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. Ζητεῖν δὲ χροῖ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων ἴσως γὰρ ἂν οὐδὲ ὀραδίως εὔροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν.

— Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δή, ἔφη, ὑπάρξει, ὁ Κέβης· ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, ἐπανεέλθομεν, εἴ σοι ἠδομένῳ ἐστίν.

— Ἄλλὰ μὴν ἠδομένῳ γε· πῶς γὰρ οὐ μέλλει ;

— Καλῶς, ἔφη, λέγεις.

25. — Οὐκοῦν τοίονδε τι, ἢ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκεδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι, μὴ πάθη αὐτὸ καὶ τῷ ποίῳ τινὶ οὐ· καὶ μετὰ τοῦτο αὐτὸ ἐπισκέψασθαι, πότερον ἢ ψυχὴ ἐστίν, καὶ ἐκ τούτων θαρσεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ;

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

— Ἄρα' οὖν τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ συνθέντῳ ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαριθεῖναι ταύτη, ἢπερ συνετέθη·

εἰ δέ τι τυγχάνει ὄν ἀξύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἶπερ τῷ ἄλλῳ ;

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν, ἄπερ αἰεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως ἔχει. ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀξύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ' ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ σύνθετα ;

— Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως.

— Ἴωμεν δὴ, ἔφη, ἐπὶ ταῦτα, ἐφ' ἄπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. Αὐτὴ ἡ οὐσία, ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ὡσαύτως αἰεὶ ἔχει κατὰ ταῦτα ἢ ἄλλοτ' ἄλλως ; Αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, μὴ ποτε μεταβολὴν καὶ ἠντινοῦν ἐνδέχεται ; Ἡ αἰεὶ αὐτῶν ἕκαστον, ὃ ἔστιν, μονοειδὲς ὄν αὐτὸ καθ' αὐτό, ὡσαύτως κατὰ ταῦτά ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται ;

— Ὅσαύτως, ἔφη, ἀνάγκη, ὁ Κέβης, κατὰ ταῦτά ἔχειν, ὦ Σώκρατες.

— Τί δὲ τῶν πολλῶν, οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ ἱματίων ἢ ἄλλων ὄντινωνοῦν τοιούτων ἢ ἴσων ἢ καλῶν ἢ πάντων τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων ; Ἄρα κατὰ ταῦτά ἔχει, ἢ πᾶν τοῦναντίον ἐκείνοις οὔτε αὐτὰ αὐτοῖς οὔτε ἀλλήλοις οὐδέποτε, ὡς ἔπος εἶπειν, οὐδαμῶς κατὰ ταῦτά ;

— Οὕτως αὔ, ἔφη ὁ Κέβης· οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει.

— Οὐκοῦν τούτων μὲν κἄν ἄψαιο, κἄν ἴδοις, κἄν ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἰσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταῦτά ἐχόντων οὐκ ἔστιν, ὅτῳ ποτ' ἂν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο ἢ τῷ τῆς διανοίας λογισμῶ, ἀλλ' ἔστιν αἰεὶδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὄρατά ;

— Παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις.

26. — Θῶμεν οὖν βούλει, ἔφη, δύο εἶδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν ὄρατόν, τὸ δὲ ἀειδές ;

— Θῶμεν, ἔφη.

— Καὶ τὸ μὲν ἀειδὲς αἰεὶ κατὰ ταυτὰ ἔχον, τὸ δὲ ὄρατὸν μηδέποτε κατὰ ταυτὰ ;

— Καὶ τοῦτο, ἔφη, θῶμεν.

— Φέρε δὴ, ἢ δ' ὅς, ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν τὸ μὲν σῶμά ἐστι, τὸ δὲ ψυχὴ ;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη.

— Ποτέρῳ οὖν ὁμοιότερον τῷ εἶδει φαίμεν ἂν εἶναι καὶ ξυγγενέστερον τὸ σῶμα ;

— Παντί, ἔφη, τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὄρατῳ.

— Τί δὲ ἡ ψυχὴ ; Ὅρατὸν ἢ ἀειδές ;

— Οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε, ὦ Σώκρατες, ἔφη.

— Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ μὴ τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει λέγομεν ἢ ἄλλῃ τινὶ οἴει ;

— Τῇ τῶν ἀνθρώπων.

— Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν ; Ὅρατὸν ἢ ἀόρατον εἶναι ;

— Οὐχ ὄρατόν.

— Ἀειδὲς ἄρα ;

— Ναί.

— Ὅμοιότερον ἄρα ψυχῇ σῶματός ἐστι τῷ ἀειδεῖ, τὸ δὲ τῷ ὄρατῳ.

— Πᾶσα ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

27. — Οὐκοῦν καὶ τόδε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχὴ, ὅταν μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι ἢ διὰ τοῦ

ὄρα ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως — τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεως σκοπεῖν τι —, τότε μὲν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ ταῦτα ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταράττεται καὶ ἰλιγγιᾷ ὡσπερ μεθύουσα ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη ;

— Πάνυ γε.

— Ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ' αὐτὴν σκοπῇ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ καθαρὸν τε καὶ αἰεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον καὶ ὡσαύτως ἔχον καὶ ὡς συγγενῆς οὔσα αὐτοῦ αἰεὶ μετ' ἐκείνου γίγνεται, ὅταν περ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γένηται καὶ ἐξῆ ἀυτῆ, καὶ πέπανταί τε τοῦ πλάνου καὶ περὶ ἐκεῖνα αἰεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχει ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη· καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα φρόνησις κέκληται ;

— Παντάπασιν, ἔφη, καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.

— Ποτέρω οὖν αὖ σοι δοκεῖ τῷ εἶδει καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ψυχὴ ὁμοιότερον εἶναι καὶ ἑυγενέστερον ;

— Πᾶς ἂν μοι δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, συγχωρῆσαι, ὦ Σώκρατες, ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστερος, ὅτι ὄλω καὶ παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχὴ τῷ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον ἢ τῷ μή.

— Τί δὲ τὸ σῶμα ;

— Τῷ ἐτέρω.

28. — Ὅρα δὴ καὶ τῆδε, ὅτι, ἐπειδὴν ἐν τῷ αὐτῷ ὄσι ψυχὴ καὶ σῶμα, τῷ μὲν δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ φύσις προστάττει, τῇ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπόζειν καὶ κατὰ ταῦτα αὖ

πότερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον τῷ θείῳ εἶναι καὶ πότερον τῷ θνητῷ ;  
 Ἦ οὐ δοκεῖ σοι τὸ μὲν θεῖον οἶον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν  
 πεφυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαι τε καὶ δουλεύειν ;

— Ἐμοιγε.

— Ποτέρῳ οὖν ἡ ψυχὴ ἔοικεν ;

— Δῆλα δὴ, ὃ Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ τῷ θείῳ, τὸ δὲ  
 σῶμα τῷ θνητῷ.

— Σκόπει δὴ, ἔφη, ὃ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων τῶν εἰρημέ-  
 νων τάδε ἡμῖν ξυμβαίνει, τῷ μὲν θείῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ νοη-  
 τῷ καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ καὶ αἰεὶ ὡσαύτως κατὰ ταυτὰ  
 ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχὴν, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ  
 θνητῷ καὶ πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε  
 κατὰ ταυτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὐτὸ εἶναι σῶμα. Ἐχομέν  
 τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν, ὃ φίλε Κέβης, ἢ οὐχ οὕτως ἔχει.

— Οὐκ ἔχομεν.

29. — Τί οὖν ; Τούτων οὕτως ἐχόντων ἄρ' οὐχὶ σώ-  
 ματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὐτὸ παρόπαν  
 ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Ἐννοεῖς οὖν, ἔφη, ὅτι, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ ἀνθρω-  
 πος, τὸ μὲν ὄρατὸν αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν ὄρατῷ κείμενον, ὃ  
 δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ὃ προσήκει διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν  
 καὶ διαπνεῖσθαι οὐκ εὐθύς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπει-  
 κῶς συχνὸν ἐπιμένει χρόνον, ἐὰν μὲν τις καὶ χαριέντως ἔχων  
 τὸ σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ πάνυ μάλα συμ-  
 πεσὸν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθὲν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ  
 ταριχευθέντες, ὀλίγου ὄλον μένει ἀμήχανον ὅσον χρόνον ἔνια



δὲ μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἂν σαπῇ, ὅσα τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ὁμως, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν ἢ οὐ ;

— Ναί.

— Ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα, τὸ ἀειδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ, εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οἷ, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἰτέον, αὕτη δὲ διὴ ἡμῖν ἢ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθὺς διαπεφύσεται καὶ ἀπόλωλεν, ὡς φασιν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ; Πολλοῦ γε δεῖ, ὃ φίλε Κέβης τε καὶ Σιμμία, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ᾧδε ἔχει· ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται μηδὲν τοῦ σώματος ξυμφέλκουσα ἅτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἐκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸ καὶ συνηθροισμένη αὐτὴ εἰς αὐτὴν ἅτε μελετῶσα ἀεὶ τοῦτο — τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι μελετῶσα ὀραδίως· ἢ οὐ τοῦτ' ἂν εἴη μελέτη θανάτου ;

— Παντάπασί γε.

— Οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ τὸ ἀειδὲς ἀπέρχεται, τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον, οἷ ἀφικομένη ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι πλάνης καὶ ἀνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἐρώτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένη, ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμνημένων, ὡς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ τῶν θεῶν διάγουσα· οὕτω φῶμεν, ὃ Κέβης, ἢ ἄλλως ;

— Οὕτω, νῆ Δία, ἔφη ὁ Κέβης.

30. — Ἐὰν δέ γε, οἶμαι, μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλλάττηται ἅτε τῷ σώματι ἀεὶ ξυνοῦσα καὶ

τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἐρῶσα καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθές, ἀλλ' ἢ τὸ σωματοειδές, οὗ τις ἂν ἄψαιτο καὶ ἴδοι καὶ πίοι καὶ φάγοι καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὄμμασι σκοτῶδες καὶ ἀειδές, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφία αἰρετόν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν. οὕτω δὴ ἔχουσιν οἷοι ψυχὴν αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἰλικρινῆ ἀπαλλάξεσθαι ;

— Οὐδ' ὁπωστιοῦν, ἔφη.

— Ἀλλὰ διειλημμένην γε, οἶμαι, ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, ὃ αὐτῇ ἢ ὁμιλία τε καὶ συνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ αἰεὶ ξυνεῖναι καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ξύμφυτον ;

— Πάνυ γε.

— Ἐμβριθὲς δέ γε, ὦ φίλε, τοῦτο οἶεσθαι χρὴ εἶναι καὶ βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὄρατόν· ὃ δὴ καὶ ἔχουσα ἢ τοιαύτη ψυχὴ βαρύνεται τε καὶ ἔλκεται πάλιν εἰς τὸν ὄρατόν· τόπον φόβου τοῦ αἰειδοῦς τε καὶ Ἄιδου, ὥσπερ λέγεται, περὶ τὰ μνήματά τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἃ δὴ καὶ ὤφθη ἅπτα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, οἷα παρέχονται αἱ τοιαῦται ψυχὰι εἶδωλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ ὄρατοῦ μετέχουσαι, διὸ καὶ ὀρώνται.

— Εἰκὸς γε, ὦ Σώκρατες.

— Εἰκὸς μέντοι, ὦ Κέβης. Καὶ οὐ τί γε τὰς τῶν ἀγαθῶν ταύτας εἶναι, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων, αἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τροφῆς κακῆς οὔσης. Καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ τοῦ ξυνεπακολουθοῦντος, τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιθυμίᾳ πάλιν ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα.

31. Ἐνδοῦνται δέ, ὡσπερ εἰκός, εἰς τοιαῦτα ἦθη, ὅποια ἄττ' ἂν καὶ μεμελετηκῶσι τύχῳσιν ἐν τῷ βίῳ.

— Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις, ὦ Σώκρατες ;

— Οἷον τοὺς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοποσίας μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαθημένους εἰς τὰ τῶν ὄνων γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκός ἐνδύεσθαι. Ἦ οὐκ οἶει ;

— Πάνυ μὲν οὖν εἰκός λέγεις.

— Τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας καὶ ἀρπαγὰς προτετιμηκότας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἱεράκων καὶ ἰκτίνων γένη ἢ ποῖ ἂν ἄλλοσέ φαμεν τὰς τοιαύτας ἰέναι ;

— Ἀμέλει, ἔφη ὁ Κέβης, εἰς τὰ τοιαῦτα.

— Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, δῆλα δὴ καὶ τᾶλλα, ἦ ἂν ἕκαστα ἴοι κατὰ τὰς αὐτῶν ὁμοιότητος τῆς μελέτης ;

— Δῆλον δὴ, ἔφη· πῶς δ' οὐ ; .

— Οὐκοῦν εὐδαιμονέστατοι, ἔφη, καὶ τούτων εἰσὶ καὶ εἰς βέλτιστον τόπον ἰόντες οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν ἐπιτετηδευκότες, ἦν δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγονυῖαν ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ ;

— Πῆ δὴ οὔτοι εὐδαιμονέστατοι ;

— Ὅτι τούτους εἰκός ἐστὶν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικόν τε καὶ ἡμερον γένος ἢ που μελιτῶν ἢ σφηκῶν ἢ μυρμῆκων ἢ καὶ εἰς ταυτόν γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἀνδρας μετρίους.

— Εἰκός.

32. — Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῶ ἀπιόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι ἀλλ' ἢ τῷ φιλομαθεῖ.

Ἄλλὰ τούτων ἔνεκα, ὃ ἑταῖρε Σιμμία τε καὶ Κέβης, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἑαυτοὺς οὐ τι οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι, ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῶν.

— Οὐ γὰρ ἂν πρόποι, ἔφη, ὃ Σώκρατες, ὁ Κέβης.

— Οὐ μέντοι, μὰ Δία, ἦ δ' ὅς. Τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν, ὃ Κέβης, ἐκείνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ ταῦτα πορεύονται αὐτοῖς ὡς οὐκ εἰδόσιν, ὅπη ἔρχονται· αὐτοὶ δὲ ἠγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρῶ ταύτη δὴ τρέπονται ἐκείνη ἐπόμενοι, ἦ ἐκείνη ὑψηγείται.

33. — Πῶς, ὃ Σώκρατες ;

— Ἐγὼ ἐρῶ, ἔφη. Γινώσκουσι γὰρ, ἦ δ' ὅς, οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡ φιλοσοφία ἀτεχνῶς δεδεμένην ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένην, ἀναγκαζομένην δὲ ὥσπερ διὰ εἰργμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ ὄντα, ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλινδουμένην, καὶ τοῦ εἰργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλήπτωρ εἴη τοῦ δεδέσθαι — ὅπερ οὖν λέγω — γινώσκουσιν οἱ φιλομαθεῖς,

ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσιν αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης μὲν μεστή ἢ διὰ τῶν ὁμμάτων σκέψις, ἀπάτης δὲ ἢ διὰ τῶν ὄτων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι παρακελευομένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ἄλλ' ἢ αὐτὴν αὐτῇ, ὅ τι ἂν νοήσῃ αὐτὴ καθ' αὐτὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν ὄντων· ὅ τι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο, μηδὲν ἡγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ ὁρατόν, ὃ δὲ αὐτὴ ὁρᾷ νοητόν τε καὶ ἀειδές. Ταῦτη οὖν τῇ λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἢ τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλοσόφου ψυχῇ οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ λυπῶν καὶ φόβων, καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι, ἐπειδὴν τις σφόδρα ἡσθῇ ἢ λυπηθῇ ἢ φοβηθῇ ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὢν ἂν τις οἰηθείη, οἷον ἢ νοσήσας ἢ τι ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὃ πάντων μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ οὐ λογίζεται αὐτό.

— Τί τοῦτο, ὦ Σώκρατες ; ἔφη ὁ Κέβης.

— Ὅτι ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τε ἡσθῆναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπὶ τῷ καὶ ἡγεῖσθαι, περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχει, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστατον οὐχ οὕτως ἔχον. Ταῦτα δὲ μάλιστα [τὰ] ὁρατά· ἢ οὐ ;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα καταδεῖται ψυχὴ ὑπὸ σώματος ;

— Πῶς δὴ ;

— Ὅτι ἐκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἦλον ἔχουσα

προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾶ καὶ ποιεῖ σωμα-  
τοειδῆ δοξάζουσιν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα  
φῆ. Ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν  
ἀναγκάζεται, οἶμαι, ὁμότροπός τε καὶ ὁμότροφος γίνεσθαι  
καὶ οἷα μηδέποτε εἰς Ἄιδου καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ  
σώματος ἀναπλέα ἐξιέναι, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο  
σῶμα καὶ ὥσπερ σπειρομένη ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων ἄμοι-  
ρος εἶναι τῆς τοῦ θείου τε καὶ καθαρῶ καὶ μονοειδοῦς συνου-  
σίας.

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις, ὁ Κέβης, ὃ Σώκρατες.

34. — Τούτων τοίνυν ἕνεκα, ὃ Κέβης, οἱ δικαίως φι-  
λομαθεῖς κόσμοι εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὧν οἱ πολλοὶ ἕνεκά  
φασιν· ἢ σὺ οἶε;

— Οὐ δῆτα ἔγωγε.

— Οὐ γάρ· ἀλλ' οὕτω λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλο-  
σόφου καὶ οὐκ ἂν οἰηθεῖν τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν  
λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ  
λύπαις ἑαυτὴν πάλιν αὐτὴν ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράτ-  
τειν Πηνελόπης τινὰ ἐναντίως ἰσθὸν μεταχειριζομένην. Ἄλλὰ  
γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα ἐπομένη τῷ λογισμῷ καὶ  
αἰεὶ ἐν τούτῳ οὔσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον  
θεωμένη καὶ ὑπ' ἐκείνου τρεφομένη, ζῆν τε οἶεται οὕτω δεῖν,  
ἕως ἂν ζῆ, καί, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς τὸ ξυγγενὲς καὶ εἰς τὸ  
τοιούτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. Ἐκ  
δὲ τῆς τοιαύτης τροφῆς οὐδὲν δεινόν, μὴ φοβηθῆ, ταῦτά γ'  
ἐπιτηδεύουσα, ὃ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα  
ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνέμων διαφουσηθεῖσα  
καὶ διαπτομένη οἴχηται καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾗ.



## ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΚΕΦ. 35-63

Ἡ συζήτησις περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐφάνη ἐδῶ περαιωμένη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα· ὁ Σιμίας ὁμως καὶ ὁ Κέβης ἔχον μερικοὺς δισταγμοὺς. Καὶ πρῶτος ὁ Σιμίας λέγει, ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μία ἁρμονία τῶν στοιχείων τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι ἡ ἁρμονία τῆς λύρας. Ἡ λύρα βέβαια εἶναι κάτι σωματοειδὲς καὶ σύνθετον, γεῶδες καὶ φθαρτὸν· ἡ ἁρμονία ὁμως αὐτῆς εἶναι ἀσώματον, ἀόρατον, πάγκαλον καὶ θεῖον. Ἐν τούτοις ἅμα διαλυθῆ ἡ φθαρτὴ λύρα, ἀφανίζεται καὶ ἡ θεία ἁρμονία. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὴν ψυχὴν· ὅταν δηλαδὴ τὸ φθαρτὸν σῶμα ἀχρηστευθῆ, τότε καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ ἀσώματον καὶ ἀόρατον καὶ πάγκαλον καὶ θεῖον, ἀφανίζεται.

Ὁ Κέβης ἐξ ἄλλου δέχεται μὲν συμφώνως μὲ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως τὴν προὑπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἀρνεῖται καὶ τὴν παντοτινὴν ἐπιβίωσιν αὐτῆς. Δέχεται δηλαδὴ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι κάτι ἰσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον τοῦ σώματος, ἀλλὰ φοβεῖται, μήπως ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐκάστοτε γεννήσεις κατατρύπη πολλὰ σώματα, εἰς τὸ τέλος ἐξαντληθῆ καὶ ἡ ἰδία καὶ χαθῆ. Ἐπομένως ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον σῶμα, αὐτὸ ποὺ φέρομεν σήμερον, καὶ ὁ θάνατός του νὰ σημῶνῃ καὶ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Κατ' ἀνάγκην πρέπει ν' ἀποδειχθῆ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀθάνατος καὶ ἀνώλεθρος. Αἱ δύο ἀντιρρήσεις τῶν Θηβαίων ἀρχίζουσιν νὰ κλονίζουσιν τὴν πίστιν καὶ τῶν ἄλλων ἀκροατῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ὁ Σω. διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν γνώμην τοῦ Σιμίας χρειάζεται πρῶτον μίαν ὁμολογίαν αὐτοῦ, ποὺ θὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις διὰ τὸν ἔλεγχόν του. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπὸν, ἐὰν ἐξακολουθῆ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, ποὺ πρωτότερα ἐδέχθη. Ἀφοῦ ὁ Σιμίας καὶ πάλιν ὁμολογεῖ, ὅτι πιστεύει εἰς τὴν θεωρίαν αὐτήν, ὁ Σω. ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ δύο θεωρίαι, τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς ἁρμονίας, εἶναι ἀσυμβίβαστοι διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

Α'. Ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, ποὺ ἐδέχθη καὶ πάλιν ὁ Σιμίας, προϋπάρχει τοῦ σώματος, ἐνῶ ἡ ἁρμονία τοῦναντίον εἶναι ὑστερόχρονος τῆς λύρας, διότι πρῶτον γίνεται ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ καὶ κατόπιν ἐξ αὐτῶν προκύπτει ἡ ἁρμονία.

Β'. Ἡ ἁρμονία εἶναι δεκτικὴ διαφόρων διαβαθμίσεων, δηλαδή ὑπάρχει ἁρμονία εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν καὶ περισσοτέραν ἔκτασιν καὶ ἁρμονία εἰς μικρότερον βαθμὸν καὶ ὀλιγωτέραν ἔκτασιν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἔρμουςμένα τὰ στοιχεῖα, ποὺ τὴν ἀπαρτίζουν. Ἀντιθέτως ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δεκτικὴ διαβαθμίσεων, διότι ποτὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μία ψυχὴ διαφέρει μιᾶς ἄλλης ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Καὶ ἀκόμη, ἐὰν μία ψυχὴ εἶναι ἁρμονία, πῶς συμβιβάζεται ἡ ὑπαρξὶς ἀγαθῆς καὶ κακῆς ψυχῆς; Ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ἓνα εἶδος ἁρμονίας καὶ ἡ κακία μία δυσἁρμονία. Ἐπομένως μία ἐνάρετος ψυχὴ θὰ εἶναι μία ἁρμονία ἐν τῇ ἁρμονίᾳ καὶ μία κακὴ καὶ ἄφρων ψυχὴ θὰ εἶναι καὶ αὐτὴ μία δυσἁρμονία ἐν τῇ ἁρμονίᾳ. Τοῦτο ὅμως μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὰ ἐξῆς ἄτοπα: 1) Μία ψυχὴ—ὡς ἁρμονία—δύναται νὰ εἶναι περισσότερον ἢ ὀλιγότερον ἁρμονία ἀπὸ μίαν ἄλλην, ἥτοι περισσότερον ἢ ὀλιγότερον ψυχῆ, πρᾶγμα ποὺ ἀποκλείεται, ἐφ' ὅσον ἔγινε δεκτὸν ἀνωτέρω, ὅτι μία ψυχὴ οὐδόλως διαφέρει ἀπὸ μίαν ἄλλην. 2) Ἄν ὅλαι αἱ ψυχαὶ εἶναι ἁρμονίαι, ἔπρεπε ὅλαι νὰ εἶναι καὶ ἐνάρετοι ὡς ἁρμονίαι, ποὺ εἶναι ἄτοπον, διότι ὑπάρχουν καὶ κακαὶ ψυχαί.

Γ'. Ἡ ἁρμονία οὔτε ἐξουσιάζει οὔτε διαφωνεῖ πρὸς τὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἐξάρτημα τούτων τοῦναντίον ἡ ψυχὴ ἡγεμονεύει τοῦ σώματος καὶ τὸ κατευθύνει καὶ ἀντιτίθεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς εἴτε διὰ τῆς βίας.

Ὁ Σιμίας μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἁρμονία.

Ὁ Σω. ἔπειτα ἐπιχειρεῖ ν' ἀνασκευάσῃ τὴν γνώμην τοῦ Κέβητος. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ἐξιστορήσῃ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῶν ὄντων. Ἐπειδὴ ὅμως κάθε φοράν μὲ τὴν Α ἢ Β θεωρίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν

εὔρεσιν τῆς αἰτίας, ἀφοῦ, ἐκεῖνο ποῦ θεώρει σήμερον ὀρθόν, αὖριον τὸ ἀπέροριπτε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πλέον ὡς ἄτοπον, ἐζήτησε καὶ εὔρε ἰδικήν του λύσιν τοῦ προβλήματος, ποῦ τὸν ἀτησχόλει. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἰδεῶν. Αἰτία, λέγει ὁ Σω. (δηλαδὴ ὁ Πλάτων) καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ὑπάρξεως εἶναι μόνον ἡ ἰδέα, ἡ ἰδανικὴ καὶ ἀπόλυτος ὑπαρξίς, μὲ τὴν παρουσίαν ἢ τὴν κοινωनीαν τῆς ὁποίας τὰ πράγματα εἶναι ὅτι εἶναι καὶ γίνονται ὅτι γίνονται.

Ὁ Σω. (δηλ. ὁ Πλάτων) ἔπειτα, πρὶν μεταβῆ εἰς τὴν νέαν ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς (4<sup>η</sup> ἀπόδειξις), τὴν ὁποίαν στηρίζει εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν, διευκρινεῖ τὰ ἀκόλουθα :

Α'. Αἱ ἐναντίαι ἰδέαι ἀποκλείουν ἀλλήλας καὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου. Καλοῦμεν βέβαια ἐνίοτε τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ἄλλοτε μὲν μέγαν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Α, ἄλλοτε δὲ μικρὸν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Β ἄνθρωπον· ἀλλὰ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν δὲν πρόκειται περὶ ἀπολύτου μεγέθους, ἀλλὰ σχετικοῦ. Εἶναι δηλαδὴ μ' γας ἐν σχέσει μὲ τὴν μικρότητα τοῦ Α, καὶ μικρὸς ἐν σχέσει μὲ τὸ μέγεθος τοῦ Β, ἀλλὰ δὲν παύει ποτὲ νὰ εἶναι ὅτι πράγματι εἶναι (ἐν σχέσει μὲ τὴν ἰδέαν). Ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ μεγέθους δὲν δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως μέγα καὶ μικρὸν· ἐπομένως ἐὰν ἡ ἰδέα τῆς μικρότητος πλησιάσῃ τὸ μέγα, ἢ φεύγει τὸ μέγεθος καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ μέγεθος, ποῦ ὑπάρχει μέσα μας, ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου, ἢ φεύγει δηλαδὴ καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ὅταν τοῦτο πλησιάσῃ, ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Ἡ συνόπαξις τῶν ἐναντίων κατηγορημάτων ὑφίσταται εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, μόνον ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦτο συγκρίνεται πρὸς ἄλλα (συνάφεια ἐκ περιστάσεως· ὅρα ἀνωτέρω παράδειγμα τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, ποῦ εἶναι μέγας καὶ μικρὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Α καὶ Β ἀνθρώπους).

Β'. Τὰ ὑποκείμενα (πράγματα), ὅταν νοοῦνται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν ὀρισμένης ἰδέας, δὲν δύναται νὰ δεχθοῦν ὡς κατηγορήματα τὸ ἀντίθετον τῶν κατηγορημάτων αὐτῶν, (δηλαδὴ τὴν παρουσίαν τῆς

ἐναντίας ιδέας). Ἡ χιῶν π.χ. δὲν δύναται νὰ δεχθῆ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ ψυχροῦ, δηλαδή τὸ θερμόν· καὶ τὸ πῦρ δὲν δύναται νὰ δεχθῆ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ θερμοῦ, δηλ. τὸ ψυχρόν. Ἐπομένως, ὅταν τὸ πῦρ πλησιάσῃ τὴν χιῶνα, ἢ ἡ χιῶν πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς τὸ πῦρ ἢ νὰ ὑποκύβῃ εἰς αὐτὸ καὶ νὰ λιώσῃ. Καὶ τὰνάπαλιν, ἐὰν ἡ χιῶν πλησιάσῃ τὸ πῦρ, ἢ πρέπει τὸ πῦρ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του ἢ νὰ ὑποκύβῃ καὶ νὰ σβεσθῆ.

Καὶ τώρα ὁ Πλάτων μετὰ τὴν διευκρίνησιν, ὅτι τὰ ἐναντία ἀποκλείουν ἄλληλα, προβαίνει εἰς τὴν 4ην ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ μετέχει τῆς ζωῆς· εἶναι ὑποκείμενον, ποὺ νοεῖται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ιδέας τῆς ζωῆς· ὅπουδήποτε δηλαδή καὶ ἂν ἔλθῃ ἡ ψυχὴ, φέρει πάντοτε ζωὴν, (τὴν ιδέαν τῆς ζωῆς). Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ψυχὴ φέρει πάντοτε ζωὴν, εἶναι ὑποχρεωμένη συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐναντίων, ποὺ ἀποκλείουν ἄλληλα, νὰ μὴ δέχεται τὸ ἀντίθετόν της, δηλαδή τὸν θάνατον· ἄρα εἶναι ἀθάνατος. Ἐπειδὴ δέ, ὅτι ἀθάνατος, ὁ θεὸς καὶ ἡ ζωὴ εἶναι ἀνώλεθρον, κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ψυχὴ ὡς ἀθάνατος εἶναι καὶ ἀνώλεθρος. Ἔτσι ἀποδεικνύεται ἡ παντοτεινὴ ἐπιβίωσις τῆς ψυχῆς καὶ αἴρεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἀντίρρησης τοῦ Κέβητος.

Μετὰ τοῦτο ὁ Πλάτων εἰσέρχεται εἰς τέλειον μῦθον, εἰς μίαν μυθικὴν κοσμολογίαν. Περιγράφει, ὅπως φαντάζεται, τὴν γῆν καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ Ἄδῃ κρίσιν τῶν ψυχῶν. Ἐκεῖ αἱ μὲν ψυχαὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων ποὺ ἔκαμαν εἰς τὴν ζωὴν, θὰ τιμωρηθοῦν ἢ θὰ καθαρθοῦν, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἀγαθῶν θὰ ἀμειψοῦν, καὶ μάλιστα ὅσαι ἐκαθάρθθησαν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς φιλοσοφίας.

... 63. — Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτα δυσχυρίσασθαι οὕτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ διελέλυθα, οὐ πρέπει νοῦν ἔχοντι ἀνδρὶ· ὅτι μέντοι ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἢ τοιαῦτ' ἅπτα περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκήσεις, ἐπεὶπερ ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὔσα, τοῦτο καὶ πρέπει μοι δοκεῖ καὶ ἄξιον κινδυνεῦσαι οἰομένῳ οὕτως ἔχειν· καλὸς γὰρ ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπάδειν ἑαυτῷ· διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλαι μηκύνω τὸν μῦθον. Ἄλλὰ τούτων δὴ ἔνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῆ ἑαυτοῦ ψυχῇ ἄνδρα, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἶσασε χαίρειν ὡς ἄλλοτρίους τε ὄντας καὶ πλεονθάτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασέ τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἄλλοτρίῳ, ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ ἐλευθερία καὶ ἀληθεία, οὕτω περιμένει τὴν εἰς Ἄιδου πορείαν ὡς πορευσόμενος, ὅταν ἡ εἵμαρμένη καλῇ. Ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Συμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς αὐτὴς ἐν τινι χρόνῳ ἕκαστοι πορεύσεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικός, ἡ εἵμαρμένη, καὶ σχεδὸν τί μοι ὥρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν· δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν, νεκρὸν λούειν.

64. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων εἶεν, ἔφη, ὦ Σώκρατες· τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις ἢ περὶ τῶν παιδῶν ἢ περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἂν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν ;

— Ἄπερ ἀεὶ λέγω, ἔφη, ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον· ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς



καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε, ἅττ' ἂν ποιῆτε, κὰν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν [μὲν] αὐτῶν ἀμελήητε καὶ μὴ θέλητε ὥσπερ κατ' ἴχνη κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε.

— Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, ἔφη, οὕτω ποιεῖν· θάπτομεν δέ σε τίνα τρόπον ;

— Ὅπως ἂν, ἔφη, βούλησθε, ἐάνπερ γε λάβητέ με καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. Γελάσας δὲ ἅμα ἡσυχῇ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· οὐ πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα, ὡς ἐγὼ εἶμι οὗτος Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων ἕκαστον τῶν λεγομένων, ἀλλ' οἶταί με ἐκείνον εἶναι, ὃν ὕψεται ὀλίγον ὕστερον νεκρόν, καὶ ἐρωτᾷ δὴ πῶς με θάπτῃ. Ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολλὸν λόγον πεποίημαι, ὡς, ἐπειδὰν πίω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ' οἰχήσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δὴ τινὰς εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτόν. Ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἦν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἡγγυᾶτο. Οὗτος μὲν γὰρ ἦ μὴν παραμενεῖν· ὑμεῖς δὲ ἦ μὴν μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχῆσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ῥᾶον φέρῃ καὶ μὴ ὄρων μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορουττόμενον ἀγανακτῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτῃ ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. Εὖ γὰρ ἴσθι, ἢ δ' ὅς, ὦ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. Ἄλλὰ θαρσεῖν τε χρὴ καὶ φάναι τοῦμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, ὅπως ἂν σοι φίλον ἦ καὶ μάλιστα ἡγῆ νόμιμον εἶναι.



65. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἶπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. Περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγонуῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὄρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία — δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς μικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας — καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθεῖς τε καὶ ἐπιστείλας, ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς. Καὶ ἦν ἤδη ἐγγυὲς ἡλίου δυσμῶν· χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. Ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος καὶ οὐ πολλὰ μετὰ ταῦτα διελέχθη. Καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἔνδεκα ὑπηρέτης καὶ στὰς παρ' αὐτόν· ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ, ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὴν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀναγκάζόντων τῶν ἀρχόντων. Σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἔγνωκα ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πρᾶότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων· καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις — γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους — ἀλλὰ ἐκεῖνοις. Νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἃ ἤλθον ἀγγέλλειν, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾶστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. Καὶ ἅμα δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπῆει.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν· καὶ σύ, ἔφη, χαῖρε· καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν. Καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς· ὡς ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος· καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσῆει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῶστος καὶ νῦν

ὡς γενναίως με ἀποδακρύει. Ἄλλ' ἄγε δὴ, ὦ Κρίτων, πειθώ-  
μεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ δὲ  
μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος.

Καὶ ὁ Κρίτων· ἄλλ' οἶμαι, ἔφη, ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἔτι  
ἥλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς ὄρεσι καὶ οὐπῶ δεδυκέναι. Καὶ ἅμα ἐγὼ  
οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθῆ αὐ-  
τοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πίνοντας εὖ μάλα . . . Ἄλλὰ μηδὲν  
ἐπείγου· ἔτι γὰρ ἐγχωρεῖ.

Καὶ ὁ Σωκράτης· εἰκότως γε, ἔφη, ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί  
τε ταῦτα ποιοῦσιν, οὓς σὺ λέγεις· οἴονται γὰρ κερδαίνειν  
ταῦτα ποιήσαντες, καὶ ἔγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω· οὐδὲν  
γὰρ οἶμαι κερδαίνειν ὀλίγον ὕστερον πίων ἄλλο γε ἢ γέλωτα  
ὀφλήσειν παρ' ἑμαυτῷ γλιχόμενος τοῦ ζῆν καὶ φειδόμενος οὐδε-  
νὸς ἔτι ἐνότος. Ἄλλ' ἴθι, ἔφη, πιθοῦ καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ.

66. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδί πλη-  
σίον ἐστῶτι. Καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον διατρέψας,  
ἤκεν ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον ἐν κύλικι φέ-  
ροντα τετριμμένον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον· εἶεν,  
ἔφη, ὦ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν ;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἢ πίνοντα περιμέναι, ἕως ἂν σου βιά-  
ρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως  
αὐτὸ ποιήσει. Καὶ ἅμα ὄρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει.

Καὶ ὃς λαβὼν καὶ μάλα ἴλεως, ὦ Ἐχέκρατες, οὐδὲν  
τρέσας οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώ-  
που, ἄλλ', ὥσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄν-  
θρωπον· τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πάματος πρὸς τὸ ἀπο-  
σπεῖσαί τι ; Ἐξέστιν ἢ οὐ ;

— Τοσοῦτον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἴομεθα μέτριον εἶναι πιεῖν.

— Μανθάνω, ἦ δ' ὅς· ἀλλ' εὐχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χροῆ, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκείσε εὐτυχῆ γενέσθαι· ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὐχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτη. Καὶ ἅμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιεν. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπεικῶς οἴοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρύνειν, ὡς δὲ εἶδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἑμαυτόν· οὐ γὰρ διὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἑμαυτοῦ τύχην, οἴου ἀνδρὸς ἐταίρου ἐστερημένος εἶην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἴός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύνων, καὶ διὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὄντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων πλὴν γε αὐτοῦ Σωκράτους.

Ἐκεῖνος δέ· οἴα, ἔφη, ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι. Ἐγὼ μέντοι οὐχ ἦκιστα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημίᾳ χρῆ τελευτᾶν. Ἄλλ' ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ καρτερεῖτε.

Καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ἡσχύνημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύνειν. Ὁ δὲ περιελθὼν, ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι, ἔφη, τὰ σκέλη, κατεκλίθη ὑπτιος — οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος — καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον διαλιπὼν χρόνον ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη· κάπειτα σφόδρα πύσσας αὐτοῦ τὸν πόδα ἤρητο, εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δ' οὐκ ἔφη. Καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιὼν οὕτως ἡμῖν ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνῦτο. Καὶ αὐτὸς ἦπτετο καὶ

εἶπεν, ὅτι, ἐπειδὴν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰχί-  
σεται.

Ἦδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον ψυγόμενα· καὶ ἐκκαλυψάμενος — ἐνεκεκάλυπτο γὰρ — εἶπεν, ὃ δὴ τελευταῖον ἐφθέγγετο· ὦ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρούνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.

— Ἀλλὰ ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὃ Κρίτων· ἀλλ' ὄρα, εἴ τι ἄλλο λέγεις.

Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν. Καὶ ὅς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ ὁ Κρίτων συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

67. Ἦδε ἡ τελευταία, ὧ Ἐχέκρατες, τοῦ ἐταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρός, ὡς ἡμεῖς φαίμεν ἄν, τῶν τότε, ὧν ἐπειράθημεν, ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονημωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Κατὰ τὰ κεφάλαια τῆς ἐκλογῆς)

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1

**Ἐχεκράτης**, πολίτης ἐκ Φλειοῦντος, ὅπου ὁ Ταραντῖνος Εὐρυτος εἶχεν ἰδρύσει μικρὰν ὀμάδα ὀπαδῶν τοῦ Πυθαγόρου. Ἀπὸ τὴν ὀμάδα αὐτὴν, εἰς τὴν ὀποίαν, φαίνεται, εἶχεν ἐξέχουσαν θέσιν ὁ Ἐχεκράτης, γίνεται δεκτὸς ὁ Φαίδων, πὸν τοὺς ἐξιστορεῖ τὰ κατὰ τὸν Σωκράτη. Ἡ διήγησις τοῦ Φαίδωνος εἶναι μία ζωντανὴ ἀναπαράστασις τῶν ὄσων ὁ Πλάτων ἔζησε μέσα του καὶ μαρτυρεῖ τόσον περὶ τοῦ προσωπικοῦ μεγαλείου τοῦ Σωκράτους, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ μεγαλείου τοῦ Πλάτωνος.

**Αὐτός, Αὐτός**, ὁ ἴδιος· τίθεται ἐν ἀρχῇ, διότι ἡ αὐτοψία καὶ τὸ αὐτήκοον ἐνέχουν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀκόλουθον ἢ ἄ λ λ ο υ τ ο υ.

**Φαίδων**, Ἡλείος τὴν καταγωγὴν, εὐγενής, ἔγινε γνωστότατος ἐκ τοῦ ὀμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ τινὰ παράδοσιν, πὸν δὲν φαίνεται πολὺ πιθανή, οὗτος συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, εἰς πόλεμον ἐναντίον τῆς πατρίδος του Ἡλίδος καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας μόλις 18ετῆς περίπου, τὸ 400 π.Χ. Ἐκεῖ προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκράτους, ὁ ὀποῖος παρεκάλεσε ἕνα πλούσιον φίλον του νὰ τὸν ἐξαγοράσῃ. Ἐκτοτε ἐξ εὐγνωμοσύνης ἔμεινε πιστὸς θαυμαστής τοῦ φιλοσόφου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πλάτωνος, πὸν μᾶς ἐμφανίζει τὸν Φαίδωνα διηγούμενον τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ διδασκάλου, ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ δεσμὸς του μετὰ τὸν Σωκράτη ἦτο στενὸς καὶ ἡ ἀπροσίωσίς του μεγάλη. Μετὰ τὸν θά-



νατον τοῦ Σωκράτους ὁ Φαίδων ἴδρυσεν εἰς τὴν πατρίδα του ἰδίαν σχολήν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀκριβὲς γνωρίζομεν. Ἐγραψεν ἐπίσης διαιλόγους, οἱ ὅποιοι δὲν διεσώθησαν.

**φάρμακον**, κοινῶς φαρμάκι, συνεκδοχή, τὸ γένος ἀντὶ τοῦ εἶδους, δηλητήριο, τὸ κώνειον. Τὸ κώνειον εἶναι φυτὸν, πιθανῶς τὸ κοινὸν μαγκούτα, κικκούτα, βρωμόχορτο, καὶ περιέχει τὴν κωνεινίνη, δραστηκώτατον φυτικὸν δηλητήριο. Τὰ σπέρματα αὐτοῦ ξηραίνόμενα καὶ τριβόμενα διελύοντο ἐντὸς ὕδατος καὶ ἐδίδοντο ἔπειτα εἰς τοὺς μελλοθανάτους.

**πολίτης**, συμπολίτης.

**Φλειάσιος**, ὁ πολίτης τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Σικυῶνος (τοῦ Κιάτου).

**οὐδεὶς πάνυ τι**, οὐδεὶς ἀπολύτως.

**ἐπιχωριάζω**, συχναίω κάπου καὶ παραμένω ἐκεῖ.

**χρόνου συχνοῦ**, ἀπὸ πολλῶν καιρῶν.

**μέν, χωρὶς ν'** ἀκολουθῆ ὁ δέ, βεβαίως.

**τύχη**, τυχαῖον περιστατικόν, τυχαία σύμπτωσις.

**ἔστεμμένη, στεφανωμένη** διὰ κλάδου δάφνης, ἱεροῦ δένδρου τοῦ Ἀπόλλωνος.

**Θησεύς**, ὁ σπουδαιότερος μετὰ τὸν Ἡρακλέα ἦρωα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἀθηναίων, υἱὸς τοῦ βασιλέως Αἰγέως. Κατὰ τὸν μῦθον ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς ἐν Κρήτῃ Κνωσσοῦ, ἐκδικῶν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του Ἀνδρόγεω φονευθέντος ἐν Ἀττικῇ, ἀφού ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ στέλλουν κάθε χρόνον ἢ κατ' ἄλλους κάθε ἐννέα χρόνια ἐπτὰ νέους καὶ ἐπτὰ παρθένους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον ὡς βορὰν τοῦ Μινωταύρου εἰς τὸν Λαβύρινθον. Κατὰ τὴν τρίτην ἀποστολὴν μετείχε καὶ ὁ Θησεύς, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἀριάδνης, θυγατρὸς τοῦ Μίνως, ἐφόρευσε τὸν Μινώταυρον. Οὗτος σωθεὶς ἴδρυσεν πρὸς τιμὴν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος τὰ Δήλια, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἀθηναῖοι ἔστελλον τὴν Δηλιάδα (ναῦν), τὸ ἴδιον πλοῖον τοῦ Θησεῦς συνεχῶς ἐπισκευαζόμενον καὶ ἀνανεούμενον, ὡς θεωρίδα εἰς τὴν ἱερὰν Δῆλον.

**Τοὺς δις ἐπτά, τὰ ἐπτά ζεύγη τῶν νέων καὶ νεανίδων.**

**εὔξαντο, ἔταξαν, ἔκαναν τάμα.**



θεωρία, ἐπίσημος ἀντιπροσωπεία τῆς πόλεως καὶ μάλιστα θρησκευτική, πρεσβεία.

ἀπάγω, ἀποστέλλω ὡς ὄφειλήν.

καθαρεύω, εἶμαι καθαρός, ἄγνός.

ἀπολαμβάνω, ἀποκλείω, ἐμποδίζω.

χρόνος, τριάκοντα ἡμέραι (Ξενοφ. Ἀπομνημ. 116 γ.).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

ἐπιτήδευοι, φίλοι, σύντροφοι πιστοί.

ἄρχοντες, οἱ ἑνδεκα, προϊστάμενοι τῆς φυλακῆς, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν τὰς ποινὰς διὰ τῶν ὑπηρετῶν. Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δέκα ἐξέλεγον ἀνὰ ἓνα αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν ἑνδέκατον προσέθετον ὡς γραμματέα.

σχολάζω, δὲν ἔχω ἀσχολίαν, εὐκαιρῶ.

τοιούτους ἐτέρους, ὁμοίους μὲ σέ, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων μὲ σέ, μὲ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς διαθέσεις μὲ σέ.

θανυμία ξπαθον, ἐδοκίμασα παράξενα συναισθήματα.

ἔλεος εἰσῆει με, μὲ κατελάμβανεν οἶκτος, ἐδοκίμαζα οἶκτον.

τρόπος, στάσις, συμπεριφορὰ.

ὡς ἀδεῶς, διασάφησις τοῦ εὐδαίμων—λόγων.

ὥστε παρίστασθαί μοι, ὥστε παρ. μηδ' ἶναί ἐκεῖνον ἄνευ θείας μοίρας ἰόνια εἰς Ἄιδον παρίσταται μοι, μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, ἔχω τὴν ἐντύπωσιν.

εἶπερ τις πρόποτε καὶ ἄλλος, (εὖ ἔπραξεν...) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

οὐδὲν πάνυ μοι ἔλεεινὸν εἰσῆει, δὲν ἐδοκίμαζα κανένα ἀπολύτως οἶκτον.

ὡς δόξειεν ἂν εἰκὸς εἶναι, (ἐλεεινὸν εἰσέναι τινί).

ὄντων ἐν φιλοσοφίᾳ, φιλοσοφούντων, ἀπασχολουμένων μὲ φιλοσοφικὰς συζητήσεις.

ἀτεχνῶς, ὀλιγὸς διόλου.

ἄτιπόν τι πάθος, πολὺ παράξενον, ἀλλόκοτον συναισθημα.

διαφερόντως, ὑπερβολικά, ἐξαιρετικά, περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἀπολλέδωρος, Ἀπολλ. ὁ Φαληρεὺς, γνωστός διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του

πρὸς τὸν Σωκράτη, ἔστερημένος ὁμως φιλοσοφικοῦ νοῦ. "Ορα καὶ τὴν ὀλίγον κατωτέρω λέξιν: ὁ πατήρ αὐτοῦ.

που, ἂν δὲν ἀπατώμαι.

**Κριτόβουλος**, υἱὸς τοῦ Κρίτωνος, γνωστός διὰ τὴν ὠραιότητά του. "Ορα καὶ τὴν ἐπομένην λέξιν: ὁ πατήρ αὐτοῦ.

ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, συνομηλιξ καὶ συνδημότης μὲ τὸν Σω. (ἐξ Ἀλωπεκῆς). Χρηστός, πλούσιος καὶ γενναιόδωρος, συντηρῶν ἐξ ἰδίων τὴν οἰκογένειαν τοῦ Σω. λίαν γνωστός καὶ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου, ὅπου προσφέρεται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγὴν τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Κρίτων ἀκόμη μετὰ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Κριτοβούλου καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου προσεφέρθησαν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σω. νὰ ἐγγυηθοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ τίμημα τῶν 30 μνῶν (Πλ. Ἀπολ. 38β).

**Ἐρμογένης**, φίλιτος τοῦ Σω., πένης, ἂν καὶ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ πλουσίου Καλλίου.

**Ἐπιγένης**, υἱὸς τοῦ Ἀντιφῶντος τοῦ Κηφισιέως.

**Αἰσχίνης**, υἱὸς τοῦ Λυσανίου, διὰ τὸν ὅποιον παραδίδεται, ὅτι ἔγραψεν ἑπτὰ διαλόγους.

**Ἀντισθένης**, Ἀθηναῖος, μαθητὴς κατὰ πρῶτον τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου καὶ κατόπιν τοῦ Σω. Οὗτος μιμούμενος τὴν ἀπάθειαν καὶ καρτερίαν τοῦ διδασκάλου του, πρῶτος ἐδίδαξε τὴν κωνικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἐγκόσμια ἰδούσας τὴν κληθεῖσαν κωνικὴν σχολήν. Ὁ Ἀντισθένης διεκρίθη καὶ ὡς ρήτωρ συγγράφας καὶ ρητορικὰ ἔργα.

**Κτήσιππος**, ἐκ Παιανίας (παρὰ τὸ Διόπεσι τῆς Ἀττικῆς), νέος πλήρης εὐθυμίας καὶ ὁρμῆς, συγγενὴς τοῦ Μενέξενου.

**Μενέξενος**, ἐκ Παιανίας ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου, γνωστός καὶ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος.

**Σιμμίας καὶ Κέβης**, νεανίσκοι Θηβαῖοι (Φαίδ. 89α). Οὗτοι κατὰ πρῶτον ἤκουσαν εἰς τὰς Θήβας τὸν Πυθαγόρειον Φιλόλαον, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐμνήθησαν εἰς τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, πὸν ἰδιαίτερος ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἦλθον εἰς Ἀθήνας χάριν ἀνωτέρας μορφώσεως, ὅπου ἐγένοντο μαθηταὶ καὶ ἐνθουσιώδεις θαυμασταὶ τοῦ Σω., πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὁποίου προσεφέρθησαν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγάδευσίν

του (Κοίτων 45 β). Ἐκ τούτων ὁ μὲν Συμμίας ἔγραψεν 23 διαλόγους, ὁ δὲ Κέβης 3, πού ὅλοι ἐχάθησαν.

**Φαιδώνδης**, Θηβαῖος· περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν.

**Εὐκλείδης**, μαθητῆς καὶ θαυμαστῆς τοῦ Σωκράτους, ἀνήκων εἰς τοὺς Ἐλεάτας, καὶ ἰδρυτῆς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς. Πρὸς αὐτὸν κατέφυγεν ὁ Πλ. εἰς τὰ Μέγαρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σω.

**Τερψίων**, ἐκ Μεγάρων γνωστός καὶ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Θεαιτήτου.

**Ἀρίστιππος**, ὁ Κυρηναῖος, μαθητῆς τοῦ σοφιστοῦ Πρωταγόρου, ἀποκλίνων βραδύτερον πρὸς τοὺς ὄπαδους τοῦ Ἡρακλείτου ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Σω. καὶ συνεδέθη μαζί του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σω. ἴδρυσεν τὴν Κυρηναϊκὴν σχολήν, δεχομένην ὡς τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καὶ Ἡδονικὴ σχολὴ ἀπεκλήθη.

**Κλεόμβροτος**, ἐξ Ἀμβρακίας, τύπος συναισθηματικός· κατὰ τὸν Καλλίμαχον (ἐπίγρ. 24) ὁ Κλ. ὅταν ἀέγνωσε τὸν Φαίδωνα, ηἰδοκτόρησε λέγων: Χαῖρε, Ἥλιε...

### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3

**ἔωθεν**, (ἔως, ἠώς, ἑωθινός) πρῶι-πρῶι.

**δικαστήριον**, τὰ πλείστα δικαστήρια τῶν ἠλιαστῶν ἦσαν πλησίον τῆς ἀγορᾶς κειμένης Α. τοῦ λεγομένου σήμερον Θεσείου.

**παρηγγείλαμεν ἀλλήλοις**, συνεφωνήσαμεν μεταξύ μας.

**ὑπακούω**, ἐπὶ θυρωρῶν ἀνοίγω.

**λύουσι**, λύουν ἀπὸ τὰ δεσμά, τὴν ποδοκάκην ἢ τὸ ξύλον, μὲ τὰ ὁποῖα ἔδεναν τοὺς φυλακισμένους, ὅπως φαίνεται, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκτελέσεως.

**ἐπισχῶν**, χρονοτριβήσας, ἀργοπορήσας.

**καταλαμβάνω**, εὐρίσκω.

**Ξανθίππη**, σύζυγος τοῦ Σω. μὲ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν οὗτος τρία τέκνα, τὸν Λαμπροκλέα, τὸν Σωφρονίσκον καὶ τὸν Μενέξενον (Πλ. Ἀπολ. 34 δ). Τὰ περὶ κακοτροπίας τῆς Ξανθίππης εἶναι μᾶλλον ἀβάσιμα ὀφειλόμενα εἰς τοὺς κωμικούς. Τοῦναντίον ἐκ τοῦ Φαίδωνος

προκύπτει, ὅτι ἡ Ξ. ἦτο καὶ στοργικὴ καὶ εὐαίσθητος σύζυγος.  
 ἀνευφημῶ, βάλλω γοερὰν φωνήν, ξεφωνίζω.  
 ὕστατον δὴ, διὰ τελευταίαν λοιπὸν φορὰν, νὰ διὰ τελευταίαν φορὰν.  
 κόπτομαι, (κοπετός, κομμός) κτυπῶ τὸ στήθος ἢ τὴν κεφαλὴν μου.  
 ὡς θναυμασίως πέφυκε, πόσον παράδοξον σχέσιν ἐκ φύσεως ἔχει,  
 τί περίεργος πολὺ εἶναι ἢ σχέσις του...

τῷ μὴ ἐθέλειν μὲν αὐτῷ παραγίγνεσθαι ἅμα τῷ ἀνθρώπῳ...  
 σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι..., διότι δὲν θέλουν μὲν (μὰ τὴν ἀλήθειαν)  
 αὐτὰ νὰ ἔρχονται ταυτοχρόνως εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν δέ..., εἶναι σχε-  
 δὸν ἠναγκασμένος...

διώκω, ἐπιδιώκω, ἐπιζητῶ.

ἐννοῶ, στοχάζομαι, προσέχω.

Αἴσωπος, δοῦλος τοῦ Σαμίου Ἰάδμονος ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον  
 ἡμισυ τοῦ 6<sup>ου</sup> π.Χ. αἰῶνος. Οἶτος διηγεῖτο μὲ χάριν μύθους εἰς πεζὸν  
 πρὸς παραίτησιν. Οἱ μέχρι σήμερον φερόμενοι ὡς μῦθοι τοῦ Αἰσώπου  
 εἶναι παράφρασις τῶν Αἰσωπέων μύθων.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4

ὑπολαβόν, συγχῆ ἢ χρῆσις τοῦ ρ. ὑπολαμβάνω παρὰ Πλ. ἐπεμ-  
 βαίνο εἰς τὴν συζήτησιν, ἀποκρίνομαι, διακόπτω, λαμβάνω τὸν λόγον  
 καὶ ἀποκρίνομαι.

ῶν, καθ' ἕλξιν, ἀντὶ ἅ...

ἐντείνας, (εἰς μέτρον, εἰς ἔπος) στιχορρογῆσας.

προοίμιον, ἄσμα ἀδόμενον ὑπὸ τῶν ραφιδῶν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν  
 πρὸ τῶν ἐπῶν, ὕμνος. Διὰ ποῖον λόγον ἔκαμεν ὁ Σω. τὸν ὕμνον εἰς  
 τὸν Ἀπ. μᾶς τὸ ἐξηγεῖ ἀκολούθως ὡς καὶ ἐν 85 β τοῦ Φαίδωνος  
 «ἐγὼ δὲ καὶ αὐτός πον οἶμαι ὁμόδουλός γε εἶναι τῶν κύκνων καὶ ἱε-  
 ρὸς τοῦ αὐτοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος), καὶ οὐ χειρὸν τὴν μαντικὴν ἔχειν  
 παρὰ τοῦ δεσπότην».

ἀτάρ, ἐπικόν, ὡσαύτως, ἀλλά, ἀλλ' ὅμως.

Εὔηνος, Πάριος σοφιστῆς καὶ ποιητής, ἀκμάσας κατὰ τὸν Ε' π. Χ.  
 αἰῶνα. Ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Σωκράτους καὶ ἐδίδασκε τὴν τέχνην του  
 ἀντὶ εὐτελοῦς ποσοῦ.

ὅ τι ποτὲ διανοηθεῖς, τί τέλος πάντων σκοπῶν, μὲ ποίαν ἀραγε σκέψιν.

**ἀντίτεχνος**, ἀντίζηλος ἐν τῇ τέχνῃ.

**ἀποπειρώμενος**, τί λέγει, δοκιμάζων τί σημαίνουν, προσπαθῶν νὰ ἐξακριβώσω τὴν σημασίαν, τὸ νόημα...

**ἀφοσιοῦμαι**, ἐκπληρῶ θρησκευτικὸν καθῆκον, ἀπὸ θρησκευτικῆν ἐδλάβειαν κἀνω κἀτι ἄλλὰ—ἐκαμα τὰ ποιήματα—προσπαθῶν νὰ ἐξηγήσω (ἐξακριβώσω) τὸ νόημα κάποιων ὄνειρων μου καὶ ἐκπληρῶν ἔτσι ἓνα θρησκευτικὸν καθῆκον, μήπως τυχὸν ὁ θεὸς εἰς τὰ ὄνειρά μου ἐννοῦσε νὰ κἀνω αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν μουσικὴν.

ἄρα, ἴσως, τυχόν.

**μουσική**, πᾶσα τέχνη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, καλλιτεχνική, πνευματική, καὶ ἰδίᾳ ἡ μουσική. Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλεσαν τὴν φιλοσοφίαν μουσικὴν, ἔπειτα δὲ ὁ Πλάτων, ἐδῶ μουσικὴν ἐννοεῖ τὴν φιλοσοφίαν.

**παρακαλεύομαι**, προτρέπω, παρακινῶ τινα πρὸ τῆς πράξεως.

**ἐπικελεύω καὶ διακελεύομαι**, ἐνθαρρύνω κατ' αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν.

**θέουσι**, μετοχὴ (ρ. θέω) θέοντες, οἱ δρομεῖς.

**δημῶδης μουσική**, ἡ ποιήσις πού εἶναι μουσικὴ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ.

**ἀσφαλέςτερον**, ἐννοεῖται τὸ ἔδοξεν.

**μετὰ δὲ τὸν θεόν**, βραχυλογία, ἀντί: μετὰ δὲ τὸ εἰς τὸν θεὸν προοίμιον.

**μῦθος**, διήγησις φανταστική, ἐνῶ λόγος εἶναι διήγησις πραγματικῶν γεγονότων.

**ἠπιστάμην**, ἐνεθυμούμην, εἶχα προχείρους εἰς τὴν μνήμην μου.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5

**ἐξῆῶσθαι**, (ῥώννυμαι) ἄς εἶναι καλά, τοῦ στέλλω τοὺς χαιρετισμούς μου, πρόσφερε τοὺς χαιρετισμούς μου.

**διώκω**, ἀκολουθῶ.

**οἶον** . . τοῦτο, οἶόν ἐστι τοῦτο, ὃ παρακαλεῖ· σύμπτυξις δύο προτάσεων.

πολλά, πολλάκις, τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἐπιρρήματος.

οὐδ' ὀπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

δαί, κοινὸς τύπος τοῦ δὴ ἐν τῷ διαλόγῳ, ἐν χορήσει μὲ ἐρωτηματικὰς λέξεις πρὸς ἔκφρασιν θαυμασμοῦ ἢ περιεργείας· τί δαί; τί λοιπόν; ἀλλὰ τί λοιπόν; καὶ πῶς λοιπόν;

ἦ, ἀντὶ ἔφην, γ' ἐν. παρατ. ἢ ἀορ. β' τοῦ ἡμί (λατ. *inguam*, αἰο). μέτεστιν (ὄτω) τούτου τοῦ πράγματος, ὅποιος μετέχει τῆς φιλοσοφίας (τ.τ. πράγματος).

βιάσεται αὐτόν, θὰ αὐτοκτονήσῃ.

καθῆκε, (ρ. καθήμι) κατεβίβασε.

Φιλόλαος, Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἀπὸ τὸν Κρότωνα ἢ τὸν Τάραντα ζήσας τὸν Ε' π.Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξε πιθανῶς μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὰς Θήβας μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Πυθαγορείων τῆς Μ. Ἑλλάδος περὶ τὸ 430 π.Χ. ὅπου ἐχορημάτισε διδάσκαλος τοῦ Σιμμίου καὶ τοῦ Κέβητος. Εἰς τὸν Φιλόλαον ἀποδίδονται ἀποσπάσματα τινα, τὰ ὁποῖα μὲ μερικὰ χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πλάτωνος ἀποτελοῦν μοναδικὴν πηγὴν τοῦ Πυθαγορισμοῦ. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ δοξασία τοῦ Φιλόλαου, ὅτι ἡ γῆ σημειώνει καθ' ἑκάστην μίαν περιστροφὴν περὶ ἑαυτὴν καὶ κατ' ἔτος μίαν ὁμοίαν περὶ τὸ κεντρικὸν πῦρ, πὸν ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ Φιλ. ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Ἀναφέρεται δέ, ὅτι παρὰ τούτου ἠγόρασεν ὁ Πλάτων, εὐρισκόμενος εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν, τὸ σύγγραμμά του «Κόσμος, Φύσις, Ψυχὴ» ἀντὶ 100 μνῶν, γενόμενος οὕτως ἐνήμερος τῶν Πυθαγορείων δοξασιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἀόριστα μόνον εἶχεν ἀκούσει ὁ Σωκράτης.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀπετέλουσαν ἑταιρείας, «συνέδρια ἢ δμακῶια (ὁμοῦ-ἀκούειν)», πὸν ἐπεδίωκον ὄχι μόνον θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικὸν καὶ πολιτικόν.

Ἡ ψυχὴ παρὰ τούτων ἐθεωρεῖτο ὡς ἄρμονία. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἡμισυ τοῦ κύκλου, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ, ἢ συμπλήρωσις τῆς ἄρμονίας, κείται ἐκτὸς τοῦ κόσμου τούτου, τοῦ ὁποίου μετέχει μόνον ἡ ψυχὴ. Ἐπίστευον ἀκόμη εἰς τὴν μετεμψόχωσιν, πὸν εἶναι δόγμα παρμένον ἀπὸ τοὺς Ὀρφικούς. Ὡς φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ Φαίδωνος, τὸ σῶμα θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ὡς φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία



πολλάκις ἐπανέροχεται εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς τελειότητός της ἐγκλείεται εἰς σώματα ζώων ἢ ἀνθρώπων κλ. Ὁθεν ἀπητεῖτο σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ὑγεία, ἠθικότης καὶ ἐγκράτεια, ἀποχὴ σαρκῶν ζώων καὶ κνάμων, κάθαρσις τῆς ψυχῆς, καὶ ἐν γένει βίος εὐκοσμος καὶ ἁρμονικός, ὅπως ἁρμονικὸν εἶναι τὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον ὁ Πυθ. πρῶτος ἐκάλεσε κόσμον.

**συγγεγονότες Φι.**, ἐνῶ ἔχετε χρηματίσει μαθηταί, ἀκροῦται τοῦ Φιλολάου.

**οὐδέν γε σαφές**, οἱ Πυθαγόρειοι ἐδίδασκον μὲ συμβολικὰ ἀποφθέγματα, μὲ παραγγέλματα καὶ κανόνας αἰνιγματικούς καὶ ἔπειτα ἐσιώπων, ἵνα διὰ τοῦ μυστηρίου ἀσκήσουν ὑπεβολὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐχεμύθεια προσέτι ἦτο κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Πυθ. Ἡ αὐτὴ ἐχεμύθεια παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια ὡς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας στοὰς τῶν τεκτόνων.

**καί, ὁ σύνδεσμος καὶ πρὸ τῶν ὑπερθετικῶν σημαίνει ἐπίτασιν**, ὅλος ἐξαιρετικῶς.

**διασκοπῶ**, ἐρευνῶ, ἐξετάζω, ἐξετάζω λεπτομερῶς.

**μυθολογῶ**, διηγοῦμαι ὑπὸ μορφῆν μύθου, διηγοῦμαι μὲ μύθους. Ὁ Πλάτων, ὅπου δὲν ἐπαρκεῖ ἡ διαλεκτικὴ ἀπόδειξις, δὲν διστάζει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους (ὄρα καὶ κεφ. 14, 70 β).

**ἐν . . ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ**, ἡ νόμιμος ὥρα διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν καταδίκων.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6

**νῦν δὴ**, πολλάκις ἀπαντᾶται παρὰ Πλ. καὶ σημαίνει πρὸ ὀλίγον, μόλις τώρα δά.

**Ἴσως μέντοι θαυμαστόν . . . καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν**, ἴσως ὅμως θὰ σοῦ φανῇ παράδοξον, ἐὰν τοῦτο (δηλ. τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι) μόνον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων εἶναι ἀπλοῦν—δὲν παρορσιάζει καμίαν ἐξαιρέσιν—καὶ οὐδέποτε ἐμφανίζεται διαφορετικὸν εἰς τὸν ἀνθρώπον, ὅπως ἐμφανίζονται τὰ ἄλλα πράγματα (πλοῦτος, δόξα κλ.), ὑπὸ τινος περιστάσεως καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη οἱ ὁποῖοι θεωροῦν προτιμότερον τὸν θάνατον τῆς ζωῆς, (δηλ. ἐνῶ δι' ὅλα τὰ πρά-

γμματα δύναται νὰ ἐπιόρρη διχογνωμία, διὰ τὴν αὐτοκτονίαν μίᾳ μόνον γνώμῃ εἶναι: ὅτι πάντες τὴν θεωροῦν ἀνίερρον, καὶ αὐτοὶ ἀκόμῃ ποῦ προτιμοῦν τὸν θάνατον τῆς ζωῆς). (Τινὲς ὡς διασάφησιν τοῦ τοῦτο δέχονται τὸ τε θ ν ἄ ν α ι, τὸν θάνατον).

ἴτω, βοιωτικόν, ἄττικόν ἴστω (οἶδα), ἅς εἶναι μάρτυς μου.  
φωνή, διάλεκτος.

οὔτω, ἐκ πρώτης ὄψεως, χωρὶς ἀκριβῆ ἐξέτασιν.

οὐ μέντοι (ἄλογόν ἐστιν) ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον, λιτότης, καὶ ὅμως δὲν εἶναι παράλογον, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχει σοβαρὰν δικαιολογίαν.

ἀποδρήτοις, ἐννοεῖ μᾶλλον τὴν ἀπόρρητον διδασκαλίαν τῶν Πυθαγορείων καὶ οὐχὶ ἀπορρήτους λόγους τῶν Ὀρφικῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων: «οὐκ ἀκηκόατε... Φιλολάω συγγεγονότες;» εἶναι φανερόν. Τοῦτο ἀκόμῃ μαρτυρεῖ καὶ ἄλλο χωρίον τοῦ Πλ. Νόμ. 902 β. Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι τὰς περὶ ψυχῆς ἰδέας κτ. τῶν Ὀρφικῶν εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι. (ᾄσα καὶ 63 γ, 67 γ, 69 γ, 70 γ).

φρουρά, εἰρκτή, φυλακή.

διιδεῖν, ρ. διορῶ, κατανοῶ πλήρως.

σημαίνω, δίδω σημεῖον νὰ εἴπῃ τις ἢ νὰ πράξῃ τίς τι, διὰ σημείου δεικνύω, ὑποδεικνύω.

ταύτη, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μὲ τὴν λογικὴν αὐτὴν σειράν, δι' αὐτό.  
ἀνάγκη, ἄφενκτος μοῦρα, ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7

ῥαδίως, προθύμως, εὐχαρίστως.

ἔοικε... ἀτόπω, ὁμοιάζει μὲ ἀνακολουθίαν· μειτριάζεται οὕτως ἢ ἔκφρασις καὶ δὲν λέγει: τοῦτο εἶναι ἀνακολουθία, ἄτοπον.

φρονιμώτατοι, οἱ φιλόσοφοι.

θεραπεία, ἐπιμέλεια, στοργικὴ φροντίς.

οὐκ ἔχει λόγον, εἶναι ἀδικαιολόγητον (λιτότης).

αὐτός, μόνος του.

ὅτι μάλιστα, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

εἰκός (ἐστιν), εἶναι τούναντίον.

πραγματεία, ἢ φιλοσοφικὴ ἔρευνα, ἔξυπνη ἀντίρρησης.  
 ἀνερευνᾷ λόγους, ἀναζητεῖ ἀντιλογίας, εὐρίσκει ἀντιρροήσεις.  
 νῦν γε καὶ μοι αὐτῷ δοκεῖ λέγειν τι, (τι=κάτι σοβαρόν).  
 ὡς ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ, πραγματικῶς, τῷ ὄντι.  
 τείνω τὸν λόγον, (εἷς τινα) μεταφορὰ ἐκ τοῦ τόξου, ἔχω τινὰ ὡς  
 στόχον, ἀποβλέπω, κάνω ὑπαινιγμόν.  
 ἔαδίως, χωρὶς τύψιν συνειδήσεως, μὲ ἐλαφρὰν καρδίαν.  
 πάνν μὲν οὔν, πάνν γε, βεβαιότατα.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8

πιθανώτερον, πειστικώτερον.  
 ἡδίκουν ἄν, θὰ εἶχον ἄδικον, θὰ ἔκαμνα ἄσχημα.  
 ἄνδρας, ἐν τῇ Ἀπολογία, κεφ. 32, 41α ὀνομάζει ὡς τοιούτους τοὺς:  
 Μίνων, Ραδάμανθυν, Αἰακόν, Τριπτόλεμον, Ὅρφέα, Μουσαῖον, Ἡσίο-  
 δον, Ὅμηρον κ. ἄ.

πάνν διςχυρίζομαι, πιστεύω ἀκραδάντως, ὑποστηρίζω μὲ ἐπιμονήν.  
 θεούς, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ παρ' ἄνδρας τε, ἔπρεπε ν' ἀκολουθῆ  
 καὶ παρὰ θεούς, ἔνεκα ὁμῶς τῆς παρεμβληθείσης προτάσεως  
 καὶ τοῦτο μὲν... ἀρχίζει νέα σειρά τοῦ λόγου.

ἤξειν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐλπίζω ἀφίξεσθαι.  
 εἴπερ τι ἄλλο, κεφ. 2, 59α.

ὁμοίως, (ὅπως θὰ ἠγανάκτων, εἰάν δὲν εἶχον τὴν πεποίθησιν  
 αὐτῆν), δὲν ἔχω τοὺς ἰδίους λόγους ν' ἀγανακτῶ.

τι, κάτι σοβαρόν, κάτι ποῦ ἀξίζει, ὅπως κεφ. 7, 63α.

πάλαι λέγεται, ἢ παράδοσις ἀναφέρει παλαιὰ παράδοσις τοῦ Ὁρι-  
 σμοῦ, ποῦ ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι. (ὄρα καὶ 67γ, 69γ, 70γ).  
 Καὶ ὁ Ὅμηρος μᾶς περιγράφει (Ὀδυσ. δ, 563) τὴν εὐδαιμονίαν τῶν  
 ἀγαθῶν εἰς τὸ Ἠλύσιον πεδίον.

Αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην, κρατῶν μόνος σου αὐτῆν τὴν  
 γνώμην.

πρωτόν δέ, πρωτότερα ὁμῶς, προηγουμένως ὁμῶς.

σκεπώμεθα, (ρ. σκοπῶ) ἐξετάζω, ἐρωτῶ.

ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, οὗτος ἐλέγετο δήμιος, δη-

μόσιος κ. ἄ. καὶ ὡς μὴ καθαρὸς κατοικοῦσε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν εἰσερχόμενος μόνον, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του.

**μᾶλλον**, μ. τοῦ δέοντος β' δ. συγκρ. Ἡ μᾶλλον τοῦ δέοντος κίνησις ἐγένετο αἰτία ὑπερβολικῆς θεομάνσεως, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐγένετο πέμψις τοῦ κωνείου.

**προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ**, νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ἀντιδραστικὸν κατὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου.

εἰ δὲ μὴ, εἰ δ' ἄλλως.

**ἔα χαίρειν αὐτόν**, πές του χαιρετίσματα, ἄ(φε)ς τον καὶ ἄς λέῃ, μὴ σέ μέλη δι' αὐτόν.

**ἀποδίδωμι τὸν λόγον**, ἀπολογοῦμαι, δικαιολογοῦμαι.

ὡς μοι, πῶς μοῦ...

**εἰκότως, εἰκότως θαρρεῖν**.

**οὔσεσθαι**, (ρ. φέρω) κερδίζω, ἀποκτῶ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9

**κινδυνεύουσι, κ. λεληθέναι τοὺς ἄλλους**, νομίζουν ὅτι ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων, ὅσοι δηλ. εἶναι γνήσιοι φιλόσοφοι νομίζουν, ὅτι δὲν τοὺς ὑποπτεύονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅτι...

**ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας**, οἱ γνήσιοι φιλόσοφοι.

**ἐπιτηδεύω**, ἐπαγγέλλομαι, ἐπιδιώκω.

**ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι**, καὶ νὰ πεθαίνουν καὶ νὰ εἶναι νεκροί. (τὸ α' σημαίνει τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ζωῆς μεταβολήν, τὸ β' τὸν χρόνον, πὺν ἔχει τις ἀποθάνει).

**δήπου**, βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

**προθυμοῦμαι**, ἐπιδιώκω μὲ ζῆλον.

**γελασεῖω**, ἐφετικόν, ἔχω ὄρεξιν νὰ γελάσω.

**οἱ πολλοί, οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι**, τὸ πολὺ κοινόν.

**ξυμφάναι ἄν**, ρ. ξύμφημι, συμφωνῶ.

**τοὺς παρ' ἡμῖν**, ἐννοεῖ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι κατεδίκασαν τὸν Σω., κατ' ἄλλους ἐννοεῖ τοὺς Θηβαίους ὡς ἀμβλείς τὸν νοῦν, ὀρθότερον τὸ πρῶτον.

**σφᾶς γε οὐ λελήθασιν**, δὲν ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν των (τῶν

πολλῶν ἀνθρώπων), οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι...  
οἴου θανάτου, καὶ ποιοὺ εἶδους θανάτου εἶναι ἄξιοι.

**Θανατώσι**, ρ. θανατάω-ῶ, ἔφει. ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον.

**ἦ, πῶς.**

εἴπωμεν γὰρ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις, ἃς  
συνζητήσωμεν λοιπὸν μόνοι μας χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄφει μας ἐκείνους.

**Καὶ (ἡγούμεθα) τὸ τεθνᾶναι εἶναι τοῦτο, χωρὶς μὲν γεγονέναι  
τὸ σῶμα...** Ὁ ὀρισμὸς τοῦ θανάτου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων διὰ τὴν κυ-  
ρίαν ὑπόθεσιν τοῦ διαλόγου, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου.

**Ἄρα, ἴσως, τυχόν, ὅπως καὶ εἰς τὸ κεφ. 4, 61α.**

**ἔνδοκεῖ μοι**, εἶμαι σύμφωνος καὶ ἐγώ, συμμερίζομαι καὶ ἐγὼ  
τὴν γνώμην τινός.

**τούτων**, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς.

**εἴσεσθαι**, ρ. οἶδα.

**σπουδάξω**, ἐνδιαφέρομαι σοβαρῶς.

**ἱμάτια διαφέροντα**, ἱμάτια πολυτελεῆ, ἐκλεκτά. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι  
εἰς τὰς Ἀθ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σω. ὑπῆρχε μεγίστη πολυτέ-  
λεια ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων κλ., τὰ ὅποια ὁ φιλόσοφος κατεφρόνει,  
φορῶν μόνον τὸν περιφημον τρίβωνα.

**πραγματεία**, ἐνασχόλησις, ἀσχολία.

**ἀπολύω**, προσπαθῶ ν' ἀποχωρίσω, προσπαθῶ ν' ἀπολυτρόσω.

**τείνειν ἐγγύς**, βαδίζειν ἐγγύς, β. πολὺ πλησίον.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10

**Τί δὲ δῆ**, (δοκεῖ σοι).

**φρόνησις**, ἡ πραγματικὴ γνώσις τῶν ὄντων (ὄρα καὶ 66 δ.)

**οἱ ποιηταὶ αἰεὶ θρυλοῦσιν**, συχνάκις ἐπαναλαμβάνουσιν οἱ ποιηταί.

Τούτων οἱ πλεῖστοι ἦσαν φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι ἐξέθεσαν τὰς φιλο-  
σοφικὰς θεωρίας των ποιητικῶς π.χ. ὁ Ἡρόκλειτος: κακοὶ μάρτυρες  
ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὄτα ὁ Παρμενίδης: ἄσκοπον (τυφλὸν)  
τὸ ὄμμα καὶ ἠχίησσα ἢ ἀκοή ὁ Ἀναξαγόρας: ὑπὸ ἀφανρότητος  
(ἀτελείας) αὐτῶν (τῶν αἰσθήσεων) οὐ δυνατοὶ εἶμεν κρίνειν τ' ἀλη-  
θές ὁ ποιητὴς Ἐπίχαρμος: νοῦς ὁρῆ καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δ' ἄλλα

πάντα κωφά και τυφλά· ὁμοίως και ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀποσπ. 4, 9· ὁ Ὀμηρος Ἰλ. Ε, 127. (ὄρα και εἰσαγωγὴν).

σχολῆ, δυσκόλως, ἀκόμη ὀλιγώτερον.

τὸ λογίζεσθαι, ἢ καθαρὰ πνευματικὴ ἐνέργεια χωρὶς συμμετοχὴν τῶν αἰσθήσεων.

εἴπερ πον ἄλλοθι, κεφ. 2, 58 ε.

ὄντα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι. (ὄρα κεφ. 19, 74 α, ὡς και εἰσαγωγὴν).

παραλυτῶ, ἐνοχλῶ.

ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ἰδεῶν.

τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, (λέγεις).

δίκαιον αὐτό, αὐτὴ ἢ ἰδέα τοῦ δικαίου ἀνεξάρτητος, χωρὶς κανένα δεσμόν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὰ πράγματα κλ.

και ἐνὶ λόγῳ (εἰπεῖν) περὶ τῆς οὐσίας ἀπάντων τῶν ἄλλων, ὁ ἕκαστον τυγχάνει ὄν, δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον (τί) εἶναι ἕκαστον. Τὸ δ' . . . ὄν ἐπεξηγεῖ τὸ τῆς οὐσίας.

ὅς ἂν μάλιστα . . . περὶ οὗ σκοπεῖ, ὅποῖος δηλαδὴ ἀπὸ ἡμᾶς περισσότερο και ἀκριβέστερον ἔχει προετοιμασθῆ νὰ ἐννοήσῃ—ἐξετάσῃ—αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ κάθε πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα ἐξετάζει, αὐτός . . .

ἔοι ἂν ἐγγύτατα τοῦ γνῶναι, ἤθελε κατανοήσῃ κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἢμπορεῖ νὰ φθάσῃ πλησιέστατα εἰς τὴν γνῶσιν.

παραιτιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, ἔχων ὡς βοηθόν, χρησιμοποιοῦν, κατὰ τὴν πνευματικὴν του ἐνέργειαν.

εἰλικρινής, καθαρός.

ὡς ἔπος εἰπεῖν, συντόμως εἰπεῖν, κοντολογίης.

ὑπερφυῶς ὡς ἀληθῆ, ἐκτάκτως ἀληθῶς.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11

παρίσταται δόξα, ἐπέρχεται ἰδέα, προκύπτει ἀντίληψις.

κινδυνεύει τοι ὡσπερ ἀτραπός τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, πλησιάζει βεβαίως νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸ τέρμα (ἐκφέρω, ἐξάγω ἐκ δυσκόλου θέσεως)—σχεδὸν μᾶς βγάζει ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν—τρόπον τινὰ μίαν ἀτραπός, ὅταν τὴν συνοδεύῃ ὁ ὀρθός



λόγος κατὰ τὴν ἔρσηναν (καὶ ἡ ἀτραπὸς αὐτῆ εἶναι ἡ ἰδέα, ὡς ἐρμη-  
νεύει ὁ Robin), ὅτι . . .

οὐ μὴ, μὲ ὑποτ. ἀορ. ἰσχυρὰ ἄρρησις.

εἰδῶλα, πλάσματα τῆς φαντασίας.

τὸ λεγόμενον, καθὼς λέγει ὁ κόσμος.

ἐγγίγνεται, ἀπροσώπως εἶναι δυνατόν.

ἀσχολίαν ἄγω, δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀσχοληθῶ.

παραπίπτω, ἀκαιρῶς παρεμβαίνω.

ἔσται (τοῦτο) οὗ . . ., φρονήσεως, ἔλξις ἀντί: φρόνησις, ἐπεξή-  
γησις εἰς τὸ τοῦτο.

λόγος, συζήτησις, ἢ συλλογιστικὴ σειρά.

ὀμιλῶ, ἔχω σχέσιν, προσέχω, ἀπασχολοῦμαι.

ἀναπίμπλαμαι, μολόνομαι.

ἀπολύω, ἀπελευθερώνω, διότι τὸ σῶμα εἶναι τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς.

τοιούτων, μετ' ἄλλων καθαρῶν, ὡς τῶν ἰδεῶν.

δι' ἡμῶν αὐτῶν, μὲ μόνην τὴν ψυχὴν μας.

ἴσως, λιτότης, ἀσφαλῶς, χωρὶς ἀμφιβολίαν.

μὴ οὐ . . . ἤ, (φοβοῦμαι) μὴ . . .

ὀρθῶς φιλομαθεῖς, οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι.

παντός γε μᾶλλον, περισσότερον βέβαια ἀπὸ κάθε ἄλλο.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12

ἀφικομένῳ (τινὶ ἐκεῖσε) οἷ . . ., ὅπου . . .

πολλὴ πραγματεία, ἢ μακρὰ καὶ επίπονος σπουδὴ.

οἶ, ἐγκλ. ἀντὶ οἷ, δοτ. ἀνταν. οὗ, ποιητ. αἷτ. ὑπ' αὐτοῦ.

ὥσπερ κεκαθαρμένη, τρόπον τινὰ καθαρὰ, σὰν ἀποκαθαρμένη.

λόγος, παράδοσις παλαιὰ τοῦ Ὁρφισμοῦ, ποὺ ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυ-  
θαγόρειοι (ὄρα καὶ 63γ, 69γ, 70γ).

συναγείρομαι, συνέρχομαι, συμμαζεύομαι.

ἀθροίζομαι, συγκεντρώνομαι. Ὁ Σω. ὄντως παρεδίδοτο εἰς βαθυ-  
τάτους συλλογισμούς, ὁπότε ἔπανε πᾶσα ἐνέργεια τῶν αἰσθήσεων,  
ὅπως συνέβη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ποτειδαίαν: «Συγκεντρο-  
μένος (ὁ Σω.) εἰς μίαν σκέψιν του ἐστέκετο ἀπὸ τὴν αὐγὴν εἰς τὸ

ἴδιον σημεῖον καὶ ἐσυλλογίζετο. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν σκέψιν, ἀντὶ τὰ παρατήρησιν, ἐξηκολούθει νὰ στέκεται καὶ νὰ τὴν ζητῇ. Καὶ εἶχε μεσημεριάσει πλέον, καὶ ὁ κόσμος τὸν ἐπῆρεν εἰδησιν καὶ μὲ κατὰπληξιν ἀνεκοίωσεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον, ὅτι ὁ Σωκράτης ἀπὸ τὸ πρῶν στέκεται ἐκεῖ καὶ παρακολουθεῖ κάποιαν σκέψιν του. Εἰς τὸ τέλος (εἶχε βραδύσει ἐν τῷ μεταξύ) μετὰ τὸ δεῖπνον μερικοὶ Ἴωνες ἔσυραν ἔξω τὰ στρώματά των, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὰ δροσερά, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παραφνιάξουν, ἂν θὰ ἔστεκεν ἔτσι ἀκίνητος καὶ τὴν νύκτα. Καὶ αὐτὸς ἔμεινε πράγματι ὄρθιος, ὡς ποὺ ἐχάραξεν ἡ ἀγῆ καὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος. Ἔστερα ἔκαμε τὴν προσευχὴν του εἰς τὸν ἥλιον καὶ ἀπεμαρζύνθη» (Πλ. Συμπ. 220γ, μετάφρ. Συκουτροῆ).

**παρασκευάζονθ' ἑαυτόν . . . οὕτω ζῆν**, ἐνῶ ἕνας ἄνθρωπος ἀφ' ἑνὸς παρασκευάζεται εἰς τὴν ζωὴν του νὰ ζῆ ἔτσι, ὥστε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερα πρὸς τὸν θάνατον . . .

**διαβάλλομαι**, εὐρίσκομαι εἰς ἔχθραν.

**πανταχῆ**, κατὰ πάντα τρόπον, ἀπολύτως.

**πολλὴ ἀλογία**, μεγάλος, χονδροειδὴς παραλογισμὸς.

**ἀπηλλάχθαι**, ἐκ τοῦ ἐ λ π ἰ ς ἔ σ τ ι ν.

**παιδικά**, τὰ ἐρώμενα, τὰ προσφιλή.

εἰς **Ἄιδου**, π.χ. ὁ Ὅρφεὺς κατήλθεν εἰς τὸν Ἄιδον χάριν τῆς συνζούγου του Εὐρυνόκης. Ὁ Ἀχιλλεύς, ἂν καὶ ἐγνώριζε, ὅτι θ' ἀπέθνησκε, ἐὰν ἐφόνευε τὸν Ἐκτορα, ἐν τούτοις δὲν διστάζει νὰ τὸν φονεύσῃ ἐκδικούμενος τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἵνα σταντήσῃ εἰς τὸν Ἄιδον — ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν ἀγαπημένον φίλον του.

**ἐντεῦξεσθαι**, ἐπεξ. εἰς τὸ τ α ὄ τ α

**ἀλλ' ἢ, ἢ**, παρά.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13

**ὄν ἂν ἴδης . . . ἐπεξήγ.** εἰς τὸ τ ο ὄ τ ο.

**οὐκ ἄρ' ἦν**, ὁ σύνδ. **ἄρα** μὲ παρατ. σημαίνει γινώσιν ἀληθείας, ποὺ δὲν ἐγνώρίζομεν, ἐπομένως δὲν ἦτο (ὅπως ἐνομιζόμεν) φιλόσοφος. . .

**φιλότιμος**, φιλόδοξος.

**τὰ ἕτερα**, τὸ ἕτερον, ὁ πληθ. ἴσως διότι πολλὰ εἶναι τὰ εἶδη τοῦ φιλοχορημάτου καὶ φιλοτίμου.

ἡ ὀνομαζομένη, ἡ λεγομένη, πὸν τὸ κοινὸν θεωρεῖ.  
οἱ οὕτω διακείμενοι, οἱ ἔχοντες αὐτὰς τὰς ἀρχάς, (πὸν ἀνωτέρω  
ἐξεθέσαμεν) δηλ. οἱ φιλόσοφοι.

σωφροσύνη, ἐγκράτεια.

πτοῦμαι, παραφέρομαι ἀπὸ τὸ πάθος.

ὀλιγώρως ἔχω, ὀλιγορῶ, ἀδιαφορῶ, παραμελῶ.

κοσμίως ἔχω, εἶμαι κόσμος, εἶμαι ἐγκρατής.

μείζονα κακά, π.χ. ἀτίμωσις, δουλεία, αἰχμαλωσία κ.τ.θμ.

κόσμος, φρόνιμος, ἐγκρατής.

τὸ πάθος, τὸ πάθος τὸ περὶ τὴν εὐήθη (μωρὸν) ταύτην σωφρο-  
σύνην συμβαίνει αὐτοῖς (εἶναι) ὅμοιον τούτῳ· ἂν καὶ λέγομεν ὅτι  
τοῦτο βέβαια εἶναι ἀδύνατον—ὅτι δηλαδή οἱ ἐγκρατεῖς εἶναι σώφρονες  
ἀπὸ κάποιαν ἀκολασίαν—ἐν τούτοις ὅμως συμβαίνει εἰς αὐτούς, πὸν  
ἀσκοῦν τὴν ἀνόητον ταύτην σωφροσύνην, γὰ εἶναι τὸ πάθημά τους  
ὅμοιον—ἀνάλογον—μὲ τοῦτο, τὸ ἐξῆς: ἐπειδὴ δηλαδή. . .

τῷ, τῷ σεσωφρονίσθαι αὐτούς. . .

Ἔοικε γάρ, ναί, φαίνεται, ἔτσι πράγματι φαίνεται.

μὴ γάρ. . ., (φοβοῦμαι), φοβοῦμαι μήπως πράγματι.

αὕτη, ἔλξιν πρὸς τὸ κατηγορ. ἢ ὁ ρ θ ἢ ἀ λ λ α γ ἢ.

καταλλάττομαι, ἀνταλλάσσω, τὸ ἀπαρεμφ. ἐπεξ. τοῦ αὕτη.

ὀρθόν, γνήσιον, ἀκίβδηλον.

ταῦτα καταλλάττεσθαι, τὸ ἀπαρεμφ. παθητικόν.

τούτου, γεν. τοῦ τιμήματος.

ὠνούμενα, παθ. ἀγοραζόμενα.

πιπράσκω, πωλῶ (πρατήριον, μεταπράτης).

προσγίγνομαι, προστίθεμαι.

ἀπογίγνομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀφαιροῦμαι. Ἡ μετάφρασις τοῦ δυσκό-  
λου τούτου χωρίον ἔχει ὡς ἐξῆς: φοβοῦμαι μήπως πράγματι τοῦτο  
δὲν εἶναι ὁ ὀρθὸς τρόπος ἀνταλλαγῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, τὸ  
ν' ἀνταλλάσσει δηλαδή κανεὶς ἡδονὰς μὲ ἡδονὰς καὶ λύπας μὲ λύπας  
καὶ φόβον μὲ φόβον καὶ μεγαλύτερα μὲ μικρότερα σὰν νομίσματα·  
ἀλλὰ ἐκεῖνο μόνον εἶναι ὀρθὸν νόμισμα, μὲ τὸ ὅποιον πρέπει ὅλα αὐτὰ  
ν' ἀνταλλάσσονται: ἢ φρόνησις· καὶ τοῦτο προσδιορίζει τὴν ἀξίαν  
αὐτῶν καὶ μὲ αὐτὸ πράγματι ἀγοράζονται καὶ πωλοῦνται ὅλα, καὶ ἡ

ἀνδρεία καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ μ' ἓνα λόγον ἡ ἀληθὴς ἀρετή, μόνον μετὰ τῆς φρονήσεως ἀποκτᾶται, εἴτε προστίθενται εἴτε ἀφαιροῦνται καὶ αἱ ἡδοναὶ καὶ οἱ φόβοι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τὰ παρόμοια...

χωριζόμενα, ὄνομ. ἀπόλ. ἢ μετοχή ὑποθετική.

σκιαγραφία, σκιᾶς εἰκόν, ἀπατηλὴ εἰκόν.

ἀνδραποδώδης, δουλοπρεπής, ἀντάξιος δούλων.

κάθαρσις, ἀποκάθαρσις (ἠθική).

καθαρμός, ἔξαγνισμός, μέσον καθάρσεως.

τελεταί, τὰ μυστήρια.

καθίστημι, ἰδρῶ.

φαῦλος, τυχαῖος, ἄσοφος.

πάλαι, κεφ. 8. 63γ κλ.

αἰνίττομαι, δι' αἰνιγμάτων, συμβολικῶς, ὑποδηλῶ.

ἀτέλεστος, ἀμύητος, ἀκατήχητος.

τετελεσμένος, (τελετή) μεμνημένος.

ναρθηκοφόρος, ὁ φέρων θύρσον κατὰ τὰς τελετὰς τοῦ Βάκχου ὡς θιασώτης τοῦ θεοῦ· θύρσος δὲ εἶναι ράβδος ἐκ νάρθηκος, φτυοῦ καλαμοειδοῦς, ἔστεμμένη εἰς τὴν κορυφήν.

βάκχοι, οἱ μετέχοντες τῶν μυστηρίων τοῦ Βάκχου, οἱ θεόπνευστοι.

παῦρος, ὀλίγος.

Τὸ νόημα τῆς φράσεως: *ναρθηκοφόροι... παῦροι* εἶναι τοῦτο, ὅτι δηλ. τὰ ἐξωτερικὰ σύμβολα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου δὲν σημαίνουν, ὅτι καὶ ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰ ἐμπνέεται πράγματι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ φράσις τοῦ ἱεροῦ Ἐδαγγελίου «πολλοὶ μὲν εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ οἱ ἐκλεκτοί», Μάρκ. 20, 16, ὡς καὶ τὸ κοινόν: τὸ ράσο δὲν κάνει τὸν παπά. Ἡ φράσις εἶναι παλαιὸς στίχος ἐκ τῆς Ὀρφικῆς διδασκαλίας, πὸν περιέπεσεν εἰς παροιμίαν. Τὰς ἰδέας τῶν Ὀρφικῶν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς τύχης τῆς ψυχῆς, περὶ ἐγκρατείας, περὶ μνήσεως καὶ καθαρμοῦ, πὸν ὤφειλον νὰ ἐγγυῶνται διὰ τὴν εἰς τὸν Ἄδην μεταβαίνουσαν ψυχὴν ἓνα ταξίδι χωρὶς κινδύνους μ' ἓνα εὐτυχεῖς τέραμα πλησίον τῶν θεῶν, εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὄρα καὶ 63γ, 67γ, 70γ).

γενέσθαι, γενέσθαι (εἷς) ὦν.

ἀνύτω, κατορθώνω.

σαφές, τὸ ἀληθές, τὴν ἀλήθειαν.

εἰκότως, συνδετέον πρὸς τὸ οὐ χαλεπῶς φέρω.

εὖ ἂν ἔχοι, καλῶς θὰ εἶχε, θὰ ἤμουν εὐχαριστημένος.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14

εὐθύς, ἀσυνδέτως, ἐπεξήγησις.

πνεῦμα, πνοή, ἄνεμος.

καπνός, ὁμοίωσις ἐξ Ἰλ. Ψ, 100 «ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἥτε καπνὸς ὄχρετο...»

διαπτομένη, ρ. διαπέτομαι, πετῶ ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἐξαφανίζομαι.

παραμυθία, παρηγορία, παραμυθητικοὶ λόγοι (ὄρα καὶ διὰ μυθολογῶ ὀλίγον κατωτέρω), κατ' ἄλλους πειθῶ, ἀπόδειξις διὰ μαρτυριῶν.

πίστις, βεβαίωσις, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

ἔστι, διαρκῶς ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

δύναμις, δύναμις ζωική.

φρόνησις, ἡ δύναμις τοῦ νοεῖν. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ὡς καθορίζεται ἐδῶ, ἔχει ὄντως ἀξίαν, διότι ἡ ἀπλή ὑπαρξις τῆς ψυχῆς, ὡς παρ' Ὀμήρῳ, ὅπου τὰ εἰδῶλα, διὰ νὰ ἐννοοῦν, πρέπει νὰ πίνον αἷμα, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀξίαν.

διαμυθολογῶ, διηγοῦμαι μύθους, συζητῶ μὲ μύθους, ριζοκινδυνεύω συζητῶν μὲ βάσιν μερικὰς ὑποθέσεις. "Ἄξιον σημειώσεως εἶναι τοῦτο ἐδῶ: ὅτι δηλ. ὁ Πλάτων ἐπίτηδες μεταχειρίζεται τὰς λέξεις παραμυθία καὶ διὰ μυθολογῶ μὲν λεπτήν σημασιολογικὴν ἀπόχρωσιν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν ἀσθηρῶς λογικὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' ἀληθοφανεῖς (εἰκὸς οὕτως ἔχειν). Πίστιν θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἡ ἀπόδειξις του εἶναι περισσότερον ἠθικὴ παρὰ θεωρητικὴ (ὄρα καὶ κεφ. 5, 61ε καὶ κεφ. 13, 69γ).

κωμωδιοποιός, ἐδῶ ὁ Πλάτων ὑπανίσταται εἴτε τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ ὁποῖος ἐγελοιοποιεῖ τὸν Σω. εἰς τὰς Νεφέλας (1484.), εἴτε τὸν Εὐπολῶν λέγοντα: μισῶ τὸν Σωκράτη, τὸν πτωχὸν ἀδολεσχήν.

ἀδολεσχῶ, φλυαρῶ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15

αὐτὸ τῆδέ πη, τὸ αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, τὸ δὲ τῆ δέ πη εἰς τὰ ἐπόμενα.

παλαιὸς λόγος, παλαιὰ δοξασία, παράδοσις (τῆς μετεμψυχώσεως ἢ μετενσωματώσεως). "Ἄν καὶ τὸ ἐπόμενον (70ε) μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ δόγμα τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ Πλάτων ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν καὶ τῶν Πυθαγορείων (ὄρα καὶ 63γ, 67γ, 69γ). Τὸ αὐτὸ περὶ μετεμψυχώσεως ἐπίστευον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

μεμνήμεθα, ἐνθυμούμεθα.

ἄλλο τι, ἄλλο τι (ἐστίν) ἢ . . .

τοῦ ταῦτι εἶναι, τοῦ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι δηλ. ὁ θεῶλος εἶναι ὁρθός.

λόγος, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

κατ' ἀνθρώπων, ἐν σχέσει πρὸς . . ., ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς . . .

κατὰ ζῶων καὶ φυτῶν, ὁ Πλάτων δὲν θέλει ν' ἀποδώσῃ ἀθανασίαν εἰς τὰ ζῶα καὶ φυτὰ, ἀλλὰ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ὁ νόμος τῆς γενέσεως ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι γενικός.

αἰσχροός, ἄσχημος.

ἔχω, γνωρίζω, κοινῶς κατέχω, τὸ ξέρω καλά.

ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία, τοῦτο ἤδη ἦτο δόγμα τῶν Ἡρακλειτείων.

δυοῖν ὄντων, παράθεσις πληθυντικοῦ (ἐναντίων).

μεταξύ, μεταξὺ μείζονος καὶ ἐλάσσονος.

τὸ μὲν . . . τὸ δὲ . . . τὴν μὲν μίαν γένεσιν . . . τὴν δὲ ἄλλην.

διακρίνω — συγκρίνω, χωρίζω — ἐνώνω.

κἄν . . ., καὶ (λέγομεν) ἀναγκαῖον ἂν εἶναι οὕτως ἔχειν.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16

ἐργηγορέναι — καθεύδειν, ἀγρυπνεῖν — κοιμᾶσθαι.

καὶ αἱ γενέσεις . . ., καὶ αἱ γενέσεις αὐτοῖν εἰσι δύο μεταξὺ δυοῖν ὄντων.

συζυγία, ζεῦγος.

τὴν μὲν — τὴν δέ, ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ τὰς γενέσεις.



**καταδαρθάνειν** — **ἀνεγείρεσθαι**, κοιμᾶσθαι — ἀγρυπνεῖν, ὕπνος — ἐργόηγορσις.

τοῖν, χρῆσις τοῦ ἄρσεν. ἄρθρον ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ.

ταύτη, ἐδῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

**ἀναβίωσκεσθαι**, ἀναβίωσις, τὸ νὰ ξαναζῆ κανεῖς.

ἐδόκει, ὁ παρατ. διότι ἀποβλέπει εἰς κερ. 15, 70γδ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17

**ἀδίκως**, χωρὶς λόγον, χωρὶς αἰτίαν.

**ἀνταποδίδωμι**, ἀμεταβ. ἀντιστοιχῶ.

ὥσπερ εἰ κύκλω περιόντα, τρόπον τινὰ διαγράφοντα κυκλικὴν τροχίαν.

**ἀνακάμπτω**, (πάλιν-πλεονασμός) ἀμετάβ. ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω.

**τελευτῶντα**, ἐν τέλει, εἰς τὸ τέλος.

**οἶον**, παραδείγματος χάριν.

**λῆρος**, ἄρσ. (παρὰ λήρημα) φλναρία, ἀνοησία, ἀφέλεια παιδαγωγίᾳ.

**τὸν Ἐνδυμίωνα**, τὸν Ἰουλιανὸν τοῦ Ἐνδυμίωνος. Ὁ Ἐνδυμίων, βοσκὸς ὠραιῶς, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπου προσελκυσσε διὰ τὴν ὠραιότητά του τὴν προσοχήν τῆς Ἥρας, τὸ ὁποῖον οὗτος δὲν ἀπέρριπεν. Διὰ τοῦτο ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ ἐτιμωρήθη ὑπ' αὐτοῦ νὰ κοιμᾶται χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ ποτέ.

**οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο**, δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ φανῆ, δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ συμβῆ, δὲν θὰ εἶχε καμίαν ἀξίαν.

**Ἄναξαγόρας**, ὁ Κλαζομένιος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 500 π.Χ. Διάσημος φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἐγκατασταθεὶς εἰς Ἀθήνας τὸ 460 π.Χ. περίπου. Οὗτος εἶπε τὸ περίφημον: «πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ, εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε». Δηλαδή ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν χάος ὁ Νοῦς (τὸ πνεῦμα) ὠργάνωσε τὸν κόσμον ἀρμονικῶς (βρα καὶ εἰσαγωγὴν).

ἐκ τῶν ἄλλων, οὐχὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων.

τίς μηχανή..., ποῖος τρόπος θὰ ὑπῆρχε νὰ μὴ....

παντὸς μᾶλλον, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο (κεφ. 11, 67β).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18

ἐνὶ λόγῳ, ( ὑπομνήσω σε ), μὲ μίαν ἀποδείξιν...  
 αὐτοί, μόνοι των.  
 ἐπιστήμη, ἀκριβῆς γνῶσις, ἀληθὴς γνῶσις, γνῶσις.  
 ὀρθὸς λόγος, ὀρθὸς συλλογισμὸς, ὀρθὴ κρίσις.  
 ἔπειτα, μετὰ τὸ γενικὸν μὲν, θέτει τὸ ἔπειτα εἰδικεύων τὸ  
 παράδειγμα, ἀντὶ τὰ θέση δέ.  
 διαγράμματα, γεωμετρικὰ σχήματα. Ὁ Πλ. ὑπαινίσσεται ὅτι καὶ  
 ἐν τῷ «Μένωνι» κεφ. 15—21, 80δ—86γ ἀναφέρεται: Δοῦλος τοῦ Μέ-  
 νωνος ἐρωτώμενος καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Σω. εὕρισκει ἀληθείας γεωμε-  
 τρικός, ὡς τὰ εἶχε διδαχθῆ γεωμετρίαν.  
 κατηγορεῖ, ἀποδεικνύει ( ὁ ἄγων ἐπὶ τὰ διαγράμματα ).  
 μαθεῖν, τὰ μάθω, τὰ ἀκούσω, τοῦτο... δηλ. νῖ ἀναμνησθῶ.  
 γάρ, ὁ γὰρ ἐδῶ εἶναι ἐπεξηγηματικός.  
 ἐπίστασθαι, ἐν τῇ διανοίᾳ λαβεῖν, τὰ τὸ ἐγνώριζε.  
 ἢ ἄλλην τινὰ αἰσθήσιν λαβών, ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως ἀντι-  
 ληφθεῖς.  
 οὐ μὴ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη, ποῦ δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς  
 γνώσεως.  
 οὐ τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν, τὸ ὅποιον συνέλαβε μὲ τὸν νοῦν του.  
 παιδικά, κεφ. 12,68α.  
 ἐγνώσαν - ἔλαβον, γνωμικοὶ ἀόριστοι.  
 γεγραμμένον, ρ. γράφω, ζωγραφῶ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 19

εἴτε ἔλλειπει . . . , εἴτε τοῦτο ἔλλειπει ( ὑπολείπεται ) τι ἐκεί-  
 νου κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ ( ἔλλειπει ).  
 ἴσον, ἢ ἰδέα τοῦ ἴσου.  
 ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, τὸ ὄντως ὄν, ἢ ἰδέα.  
 ὄν, μετοχὴ ἐνδοτική. Ἐπίσης καὶ ὄντα ( ταῦτά ).  
 ἴσα, ἢ ἰδέα τοῦ ἴσου, ὁ πληθ. κατὰ τὰ ἴσα πράγματα.  
 ταῦτά τε, τὰ πράγματα.

ἕως ἄν, ἕως ἄν ἐννοήσης, ἐφ' ὅσον δηλ. ἤθελες ἐννοήσει.  
 ἐνδεῖ ( ὑποκ. τὰ ἴσα — πράγματα — ) τι ἐκείνου, εἶναι κατὰ τι  
 κατώτερα ἐκείνου ( τῆς ἰδέας τοῦ ἴσου ).  
 τῶ, τῶ εἶναι, δηλ. ὡς πρὸς τὸ εἶναι.  
 οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων, τρόπον τινα κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ ὄντα.  
 ἐκεῖνο, τὸ ὄν, ἡ ἰδέα.  
 προσέοικα, προσομοιάζω.  
 τὰ ἴσα, τὰ ἴσα πράγματα.  
 ὀρέγομαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ ( ὄρεξις ).  
 ταῦτ' ὃν δὲ πάντα ταῦτα, τὸ αὐτὸ ἰσχύει δι' ὅλας τὰς αἰσθήσεις, δὲν  
 ὑπάρχει καμία διαφορά...  
 τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, ( ἴσα ) τὰ αἰσθητὰ ἴσα.  
 ἀνοίσειν, βραχυλ. ἀντί: ἀναφέροντες ἐννοήσειν, εἰς συγκρίνωμεν, εἰς  
 συσχετίσωμεν.  
 γινόμενοι εὐθύς, εὐθὺς μόλις ἐγεννήθημεν.  
 πρὸ τούτων, τοῦ ὄραν, ἀκούειν κλ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20

αὐτήν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν γνῶσιν.  
 τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀντὶ εἰς τὸ ἄνισον.  
 ἐπισφραγίζομαι, ἐπιθέτω τὴν σφραγίδα, ἐπιθέτω ὡς σφραγίδα, ἐδῶ  
 δίδω τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα, τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον.  
 τοῦτο ὃ ἐστὶ, αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ἡ ἰδέα.  
 καὶ . . ἀποκρινόμενοι, κατὰ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τῆς φιλοσο-  
 φικῆς ἐρεῦνης, τὴν ὁποῖαν χαρακτηρίζει ἡ ἐρωταπόκρισις.  
 ἐκάστοτε, εἰς ἐκάστην γέννησιν.  
 γίνεσθαι, ἐκ τῶν προηγ. ρητέων τὸ ἀνάγκη ( ἐστὶ ).  
 ἀπόλλυμι, λησμονῶ, κοινῶς χάνω, ξεχάνω.  
 ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶ.  
 δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτο γε ἐφάνη, κεφ. 18 καὶ 19.  
 οὐδὲν ἄλλ' ἢ . . , οὐδὲν ἄλλο ( ποιοῦσιν ) ἢ . . .

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21

δίδωμι λόγον, δίδω λόγον διατί, δικαιολογῶ.  
 πολὺ μᾶλλον, πολὺ περισσότερον, πολὺ τοῦναντίον.  
 τηνικάδε, αὐτὴν ἔδῶ τὴν ὥραν, κοινῶς τέτοια ὥρα, (μετὰ τὸν θά-  
 ρατον τοῦ Σω., διότι μόνον οἱ φιλόσοφοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ δικαιολο-  
 γοῦν περὶ ὧν ἐπίστανται).  
 ἐν ἀνθρώπου εἶδει, ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ.  
 φρόνησις, κεφ. 14, 70β.  
 εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἐὰν τυχόν, ἐκτὸς ἐὰν ἴσως.  
 ἐν... χρόνῳ, ἐξυπακούεται ἢ ἐν τῷ γίγνεσθαι.  
 ἔλαθον.. οὐδὲν εἰπών, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω εἶπον κάτι ἀνευ περι-  
 εχομένου, δὲν εἶπον τίποτε.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22

ἀναφέρω, κεφ. 19, 75β.  
 ἀπεικάζω, συγκρίνω, παρομοιάζω, παραβάλλω.  
 ἄλλως, εἰς μάτην.  
 ταῦτα..τάδε, αἱ ἰδέαι.. αἱ ψυχαὶ (ἢ προὔπαρξις τῆς ψυχῆς).  
 ὑπερφυῶς, κεφ. 10, 66α.  
 εἰς...καταφεύγει ὁ λόγος, ὡραῖα τελειώνει ἢ συζήτησις (τὸ ἐπι-  
 χείρημα, ἢ ἀπόδειξις).  
 καρτερώτατος, λίαν ἰσχυρογνώμων, λίαν ἐπίμονος.  
 οὐκ ἐνδεῶς, λιτότης, ἀρκούντως.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23

ἐνέστηκεν, ἐφίσταται ὡς κώλυμα, ἐναντιώνεται.  
 διασκεδάννυμαι, διασκορπίζομαι, ἐξαφανίζομαι.  
 τοῦ εἶναι, τῆς ὑπάρξεως.  
 τοῦτο, ὁ διασκεδασμός.  
 ἄλλοθεν ποθεν, ἐκ στοιχείων διαφορετικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ συνί-  
 σταται τὸ σῶμα.

ὡσπερ ἡμῖν, τρόπον τινὰ τὸ ἡμῖν.  
 τέλος ἔχειν, νὰ εἶναι τελεία.  
 συντίθημι εἰς ταῦτόν, συνενώνω, συνδυάζω.  
 αὐθις γίγνεσθαι, νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν.  
 ὅπερ λέγεται, ( ἀντὶ παρωχημένου ), ὅπως ἔχομεν εἶπει.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24

διαπραγματεύομαι, συζητῶ, ἐξετάζω.  
 ἔτι μάλλον, ἀκόμη διεξοδικώτερον ( ἢ πρότερον ).  
 δέδοικα τὸ τῶν παιδῶν, κατέχομαι ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν συνηθὴ εἰς  
 τὰ παιδιὰ.

διαφυσῶ, φυσῶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, διασκορπίζω.

ἄλλως τε καί, καὶ μάλιστα.

πνεῦμα, ἄνεμος.

ἐπιγελῶ, γελῶ ἐπιδοκιμάζων.

ἐν ἡμῖν, ἐννοεῖ πάντας τοὺς παρόντας.

μορμολύκειον, κυρίως τὸ προσωπεῖον, μὲ τὸ ὅποῖον ἐφόβιζον τὰ  
 παιδιὰ, φόβητρον, κοινῶς σκιάχτρο.

ἐπάδω, ἄδω ὡς ἐπώδη· ἐπώδη δὲ ἦσαν ἄσματα μαγικὰ ἢ λόγοι,  
 δι' ὧν ἐθεραπεύοντο νόσοι, τραύματα κλ. ὅπως τὰ σημερινὰ ξόρκια.  
 Ὁ Πλ. ἐδῶ ἐννοεῖ τοὺς φιλοσοφικοὺς λόγους πρὸς θεραπείαν νοσοῦ-  
 σης ψυχῆς.

ἐξεπάδω, θεραπεύω μὲ ἐπώδης.

ἐπώδης, ὁ θεραπεύων μὲ ἐπώδης, ὁ μάγος.

βαρβάρων, ὁ Πλάτων δὲν ἀνεγνώριζεν ἐθνικὰς διαφορὰς εἰς τὴν  
 ἐπιστήμην. Ὁ ἴδιος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς σπουδὴν.

ζητεῖν, νὰ ἐξετάζετε αὐτὸ τὸ ζήτημα.

ὑπάρξει, ἀπροσώπ. θὰ γίνουν.

ἀπολείπω, ἀφήνω τι ἀτέλεστον ἢ ἄροητον, διακόπτω.

ε σοι ἡδομένῳ ἐστίν, ἐὰν σοῦ εἶναι εὐχάριστον.

πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ( μοι ἡδομένῳ εἶναι ) καὶ διατί ὄχι; πῶς νὰ  
 μὴ μοῦ εἶναι; ( εὐχάριστον ).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25

ἐαυτούς, αὐτοπ. γ' προσώπ. ἀντὶ α' ἡμᾶς αὐτούς.  
 συννθέτω, διαφέρει τοῦ προηγουμένου συντεθέντι, διότι ἡ σύνθεσις  
 ἐξακολουθεῖ τὰ ὑπάρχη.

φύσει, ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον προσήκει.

ταύτη, ἦπερ, ἔτσι, ὅπως ἀκριβῶς, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον.

εἴπερ τῷ ἄλλῳ, κεφ. 2, 58ε.

ἀεὶ κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἔχει. Μὲ τὸν τεχνικὸν τοῦτον ὄρον  
 ὁ Πλ. χαρακτηρίζει πάντοτε τὰς ἰδέας, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ αἰσθητά:  
 τὰ ἄλλοτ' ἄλλως (ἔχοντα) καὶ μὴδέποτε κατὰ  
 ταῦτά, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια μὲ τὸν ἑαυτὸν τοῦς καὶ ὁ τρόπος τῆς  
 ὑπάρξεώς των εἶναι ἕνας καὶ ὁ ἴδιος, εἶναι ἀναλλοιώτα αἰωνίως, εἶναι  
 πάντοτε τὰ ἴδια καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἔχον πάντοτε." Ὅρα καὶ 78δ.

δέ, ἐπαναλαμβάνεται ὁ δὲ πρὸς ἔξαρσιν, ἀντιθέτως.

ἴωμεν, ἐπανίωμεν.

ἐφ' ἅπερ (ἦλθομεν) ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ, κεφ. 10, 65βε, κ.έ.  
 αὐτὴ ἡ οὐσία, ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι, αὐτὴ ἡ οὐσία (ἡ ἰδέα,  
 ἡ πραγματικότης) διὰ τὴν ὑπαρξιν τῆς ὁποίας δίδομεν λόγον.

αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, κάθε μία πραγματικότης, ποῦ ὑπάρ-  
 χει, τὸ ὄν, ὃ τι ἕκαστον εἶναι καθ' ἑαυτό, τὸ ὄντως ὄν.

ἐνδέχομαι, ἐπιδέχομαι.

ἦ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐρώτησις ἀκριβέστερον ὑπὸ ἄλλην μορφήν.  
 μονοειδές, ἀπλοῦν, ἀσύνθετον.

οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς οὐδεμίαν, ἐπισῶρεσις κατὰ πλεονα-  
 σμὸν ἀρνήσεων πρὸς ἔξαρσιν τοῦ ἀναλλοιώτου.

τί δὲ (οἶε) τῶν πολλῶν, τί δὲ φρονεῖς διὰ τὰ πολλὰ.

τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων, τῶν ὁμωνύμων μὲ ἐκείνας (τὰς ἰδέας).

πᾶν τοῦναντίον, ὅλως ἀντιθέτως.

οὐκ ἔστιν, (ἄλλο τι) ὄτω (δοτ. ὄργαν.).

ἐπιλαμβάνομαι, ἄπτομαι, συλλαμβάνω, ἀντιλαμβάνομαι.

ἀειδής, ἀόρατος.



## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26

*τίθῃμι*, ὑποθέτω, παραδέχομαι, ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου μετὰ τῶν βούλει, βούλεσθε, θέλεις, θέλετε, τίθεται ὑποτακτική.

*ἔχον*, (θῶμεν).

*ἄλλο τι*, (ἔστιν ἤ).

*ἡμῶν αὐτῶν*, οὐχὶ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία.

*τῷ εἶδει*, μὲ ἄσθρον, διότι ἤδη ἐμνημόνευσε τὴν λέξιν.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 27

*πάλαι*, ὡς ἐν κεφ. 10, 65β κ.έ.

*προσχωρῶμαι*, χρησιμοποιοῦν προσέτι, διότι δύναται νὰ ἐξετάζη ἢ ψυχή καὶ ἄνευ τῆς συνεργασίας τοῦ σώματος (κεφ. 10, 65γ).

*τὸ διὰ τοῦ σώματος*, (σκοπεῖν), δηλ. τὸ δι' αἰσθήσεως.

*ἰλιγγιῶ*, (ἰλιγγος), ζαλίζομαι.

*τοιούτων*, δηλ. πλανωμένων καὶ ταραττομένων.

*πλάνος*, περιπλάνησις.

*ἐκεῖνα*, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι.

*συγχωρῶ*, συμφωνῶ.

*ὅλω καὶ παντί*, καὶ εἰς τὸ σύνολον καὶ εἰς τὰ μέρη.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28

*πεφυκέναι*, πεφ. (τοιούτων) οἶον ἄρχειν...

*ξυμβαίνει*, ἐξάγεται ὡς ἀναγκαῖον συμπέρασμα.

*νοητόν*, τὸ νοοῦν, (ἐνεργητικόν)· *ἀνόητον*, τὸ μὴ νοοῦν.

*ἧ*, πῶς.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29

*τὸ παράπαν*, ἐπίρρημα, παντελῶς.

*ἐν ὄρατῷ*, (τόπῳ), ἐννοεῖ τὸν τάφον.

*διαπίπτω*, διαλνόμενος καταρρέω, διαρρέω.

*διαπνέομαι*, διασκορπίζομαι ὡς καπνός, ἐξαφανίζομαι. Τὰ τρία ἀπαρέμφατα ἀποτελοῦν κλίμακα ἀποσυνθέσεως.

ἐπιεικῶς, ἀρεκτά, λίαν.

ἐπιμένω, παραμένω, διατηροῦμαι.

καί, καί ἂν μὲν τις.

χαριέντως ἔχω τὸ σῶμα, ἔχω ἀνθηρὸν καὶ χαριτωμένον τὸ σῶμα.

ώρα, ἡ ἀκμὴ τῆς ἡλικίας, ἡ ὠριμότης.

καὶ πάνυ μάλα, (συχρὸν ἐπιμένει χρόνον).

συμπίπτω, συμμαζέομαι, μαραίνομαι (μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐντοσθίων κλ.).

ὀλίγου (δεῖν) ὄλον, σχεδὸν ὀλόκληρον (τὸ σῶμα).

ταριχευθέντες, ἡ ταρίχευσις ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις (Ἡρόδοτος, βιβλ. 2 κεφ. 86). Τοιαῦτα ταριχευθέντα πτώματα (μούμιες) ἐπάρχον σήμερον καὶ εἰς τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον.

ἀμήχανον ὄσον, ἀμέτρητον, ἐπ' ἀόριστον.

καὶ ἄν σαπῆ, (τὸ σῶμα).

ὡς ἔπος εἰπεῖν, σὰν νὰ εἰποῦμε, σχεδόν.

τοιούτων ἕτερον, (κεφ. 2, 58δ) ὅμοιον, ἀνάλογον (μὲ τὴν ψυχὴν).

γενναῖος, ὑπέροχος, εὐγενής, ἐξαιρέτος.

εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, εἰς τὸν πραγματικὸν Ἄιδον — καὶ οὐχὶ τὸν Ἄιδον τοῦ πλήθους. Ὁ Πλ. ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως Ἄιδης (ἄειδής), τὸν ὅποιον πιστεύει ὄντως ὡς ἀεὶ δῆ, ἀόρατον, ὅπου ἡ καθαρὰ ψυχὴ εὐρίσκει καταφύγιον πλησίον τοῦ θεοῦ.

ἰτέον, ρημ. ἐπιθ. τοῦ εἴμι, πρέπει νὰ ὑπάγῃ.

διαφυσῶμαι, (κεφ. 24, 77δ), οἱ παρακ. παριστῶσι λόγῳ τῆς βεβαιότητος τοῦ λέγοντος τὴν προῆξιν ὡς τετελεσμένην.

πολλοῦ γε δεῖ, πολὺ ἀπέχει, κάθε ἄλλο.

κοινωνοῦσα, διορίζει τὴν προηγουμένην μετοχὴν.

ἐκοῦσα εἶναι, ἐκουσίως, τὸ ἅπαρ. πλεονάζει μετὰ τὴν μετοχὴν.

τῷ ὄντι, τῷ ὄντι μελετῶσα ραδίως τε θνάναι.

οὐκοῦν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρενθετικῆς: τὸ δὲ οὐδ' ἐν. διακοπεῖσαν πρότασιν: ἂν μὲν καθαρὰ.

ὑπάρχει αὐτῇ, ἀπροσώπ. τῆς ἐπιτρέπεται, δύναται.

ἄνοια, ἔλλειψις νοῦ, ἀφροσύνη, παραλογισμός.

κατὰ τῶν μεμνημένων, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς μεμνημένους εἰς τὰ μυστήρια, τὰ Ὀρφικά (ὄρα καὶ κεφ. 13, 69γ).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30

Ἐὰν δέ, εἶναι ἀντιθεσις εἰς τὸ προηγ. ἔὰν μὲν καθαρὰ...  
 γοητεύω, μαγεύω (ἄρα κεφ. 11, 66δ).  
 σκοτώδης, σκοτεινός.

αἰρετόν, καταληπτόν, ὅτι δὲ εἶναι σκοτεινὸν διὰ τὰ μάτια καὶ ἀόρατον, προσιτόν δὲ εἰς τὴν νόησιν καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καταληπτόν, τοῦτο δὲ συνηθισμένη καὶ γὰρ τὸ μισῆ καὶ γὰρ τὸ τρέμῃ καὶ γὰρ τὸ ἀπαφεύγη, νομίζεις λοιπὸν ὅτι μία ψυχὴ εἰς τοιαύτην κατάστασιν θὰ ἀποχωρισθῆ—τοῦ σώματος—καὶ θὰ εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὀλοκάθαρη;

οἶει..., ἀπόδοσις εἰς τὸ ἔὰν δέ γε...

εἰλικρινής, καθαρός, ὀλοκάθαρος.

οὐδ' ὀπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

διαλαμβάνω, πιάνω ἀπὸ τὴν μέσση (ἄρος παλαιστικός).

διειλημμένην, (ἀπαλλάξεσθαι).

ὀμιλία, συναναστροφή.

συνουσία, ἀχώριστος συμβίωσις, συναναστροφή, κοινωνία.

μελέτη, μέριμνα (διὰ τὸ σῶμα).

ἐμποιοῦ ξύμφυτον, κάνω συμφυές, συγχωνεύω.

ἐμβριθής, βαρὺς, ἐπαχθής.

μνήματα, μνημεῖα νεκρῶν.

κυλινδοῦμαι, κυλίομαι, περιφέρομαι, στριφογυρῶ.

σκιοειδῆ φαντάσματα, δημῶδεις δοξασίαι περὶ φαντασμάτων, ὡς καὶ οἱ παρ' ἡμῖν βρονδόλακες.

εἶδωλα, ὁμοιώματα.

εἶναι, (εἰκός ἐστι).

τινώ δίκην, δίδωμι δίκην, τιμωροῦμαι.

τροφῆς, γεν. αἰτ., τροφή, ἀγωγή, τρόπος τοῦ βίου.

ἐπιθυμίᾳ, δοτ. αἰτ. ξυνεπακολουθοῦντος γεν'. ἀντικειμ.

ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα, δεσμευθοῦν μέσα εἰς σῶμα, ἐνσαρκωθῶν (ἄρα κεφ. 15, 70γ).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 31

εἰς τοιαῦτα ἦθῃ, εἰς ζῶα ποὺ ἔχουν ἦθῃ ἀνάλογα μ' ἐκεῖνα..

μελετῶ τι, φροντίζω περὶ τίνος, ἀσκῶ τι.

γαστριμαργία, ἀδηφαγία.

ὕβρις, ἀσέλγεια.

εὐλαβοῦμαι, φέρομαι ὡς εὐλαβής, προφυλάττομαι, μὴ διευλαβη-  
μένους, ἀναιδῶς ζήσαντας.

ἰκτίνος, εἶδος ἰέρακος, κοινῶς περδικογέρακο.

ἀμέλει, προστ. τοῦ ἀμελεῖν, μὴ σὲ μέλη, βεβαίως.

ἐπιτηδεύω, ἀσκῶ, οἱ ἀσχίσαντες τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν  
ἀρετήν.

γεγονυῖα, ἡ ὁποία ἀποκτάται.

πολιτικόν, κοινωνικῶς ὀργανωμένον, κοινωνικόν.

μέτριος, χρηστός, μετρημένος.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32

οὐ θέμις, (ἔστί τι) δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.

φιλομαθής, φιλόσοφος.

καριερῶ, ὑπομένω σταθερῶς, ἀντέχω εἰς τὰς στερήσεις.

οἰκοφθορία, καταστροφή τῆς περιουσίας.

ἀτιμία, ἔλλειψις τιμῶν, στέρησις τιμῶν.

ἀδοξία, ἔλλειψις δόξης, ἀσημότης.

μοχθηρία, ταπεινὴ κοινωνικὴ θέσις.

τοιγάριοι, διὰ τοῦτο λοιπόν.

ἅπασιν, ἅ π. χ α ἰ ρ ε ἰ ν ε ἰ π ὄ ν τ ε ς.

πλάττω σώματα, φροντίζω γὰ κάμω ὥραῖα σώματα.

αὐτοῖς, (τοῖς πλάττουσι σώματα).

λύσις, ἐξιλέωσις, ἀπολύτρωσις.

ταύτη τρέπονται, ἀκολουθοῦν αὐτὴν τὴν ὁδόν.

ἐκείνη, τῇ φιλοσοφίᾳ.

ἢ ὑφηγείται, τὴν ὁποῖαν ὑποδεικνύει.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 33

*παραλαβοῦσα, ὡς παιδαγωγός.*

*ἀτεχνῶς, ὅλως διόλου, τελείως (κεφ. 2, 59α).*

*εἰργμός, εἰρκτή, φυλακή.*

*τοῦ εἰργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι..., πρόληψις, ἀντί: κατιδοῦσα (ἢ φιλοσοφία), ὅτι τοῦ εἰργμοῦ ἢ δεινότητος δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, εἶναι δηλ. ἔργον τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι δηλ. συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐπιθυμίαν.*

*ὡς ἄν..εἴη τοῦ δεδέσθαι, συμπερ. (ὥστε μάλιστα ἄν εἶναι τὸν δεδεμένον ξυλλήπτορα), ὥστε γὰ εἶναι πρὸ παντὸς αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ δεδεμένος συνεργός εἰς τὸ δέσιμόν του.*

*παραμυθοῦμαι, παραιῶ μὲ παραμυθητικούς λόγους, ἐνθαρρύνω.*

*σκέψις, παρατήρησις, ἔρευνα.*

*ἀναχωρῶ, ὑποστρέφω, ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.*

*ὅτι, ὅτι τῶν ὄντων.*

*δι' ἄλλων, δι' ἄλλων μέσων, τῶν αἰσθήσεων, ἀντίθ. εἰς τὸ... ἀ τή καθ' αὐτήν.*

*ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο, διάφορον ὄν εἰς διαφόρους περιπτώσεις, ἀντίθ. εἰς τὸ ἀ τὸ καθ' αὐτό.*

*ἡγεῖσθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ παρακελευομένην.*

*ἐπαθεν, γνωμικός ἀόριστος.*

*ὄν, γενικὴ διαιρετική.*

*οἶον.., ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ τοσοῦτον κακόν.*

*λογίζομαι, ἀντιλαμβάνομαι, λογαριάζω.*

*ἅμα τε.. καί, τὸ σύγχρονον, συγχρόνως καί..*

*οὐχ οὕτως ἔχον, ἄν καὶ δὲν ἔχει οὕτως. Ὁ Πλ. ἐδῶ λέγει, ὅτι μέγιστον κακὸν δὲν εἶναι αἱ συνέπειαι τοῦ πάθους, ἀλλὰ ἡ πλάνη ἢ ἔμφυτος εἰς αὐτό, ὅτι δηλ. τὸ ἀντικείμενόν του ἔχει μεγίστην πραγματικότητα καὶ ἀξίαν, ἐνῶ τοῦναντίον ὡς ὄρατὸν οὐδεμίαν τοιαύτην ἔχει.*

*προσηλῶ, καρφώνω.*

*προσπερονῶ, καρφώνω μὲ περόνην, προσκολλῶ.*

*ὁμοδοξῶ, ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην.*

*ὁμότροπος, ὁ ἔχων τοὺς αὐτοὺς τρόπους.*

δόμοτροφος, ὁ ἔχων τὴν αὐτὴν δίαιταν, ἀγωγὴν.  
 ἀναπλέα, (ἀνάπλευς) γεμάτη, μολυσμένη ἀπὸ...  
 πίπτειν, λόγῳ τοῦ βάρους τῶν ὑλικῶν στοιχείων.  
 ἄμοιρος, ἀμέτοχος.  
 συνουσία, (κεφ. 30, 81γ), αἱ γεν. θεῖον...ἐξαορτῶνται ἐκ τῆς λ.  
 συνουσίας.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34

οἱ δικαίως φιλομαθεῖς, οἱ γνησίως φιλόσοφοι.  
 οὐ γάρ, ὄχι βέβαια.  
 ἑαυτήν, τὴν ψυχὴν (πλαγία ἀντανάκλασις).  
 πάλιν αὖ, πλεονασμός.  
 ἐγκαταδέω, δένω στερεῶς εἰς τι.  
 ἀνήνυτος, (ἀνύ(τ)ω) ἀτελείωτος.  
 μεταχειριζομένην, μεταχ. (τὴν ψυχὴν) τινὰ ἱστοὺν ἐναρ-  
 τίως Πηνελ. Ἡ ὁμηρικὴ Πην. ἐξήλωνε τὴν νύκτα ὅτι ὕφαινε τὴν  
 ἡμέραν, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνοήτου ὑφαίνει εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν τὰ  
 δεσμά, τὰ ὁποῖα ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σκέψεως προσπα-  
 θεῖ νὰ διαλύσῃ (ξηλώσῃ).  
 ἐν τούτῳ οὔσα, ἐνδιατρούβουσα ἐν τούτῳ, προσηλωνομένη εἰς αὐτό.  
 τὸ ἀληθές., ἐπεξηγήσις εἰς τὸ ἐν τούτῳ.  
 ἀδόξαστον, τὸ μὴ ἐξαορτῶμενον ἐκ τῆς ἀτομικῆς δόξης, αἱ ἰδέαι.  
 ἀπηλλάχθαι, ἐξαορτᾶται ἀπὸ τὸ οἶεται δεῖν.  
 οὐδὲν δεινόν( ἐστι ), δὲν ὑπάρχει φόβος.  
 ὅπως μὴ, μήπως.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63

Τὸ μέν, ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἀκόλουθον μέντοι.  
 τοιαῦτ' αἶτα, τέτοια περίπου.  
 ἄξιον ( ἐστι ) κινδυνεύσαι, ἀξίζει νὰ κινδυνεύσῃ κανεὶς μὴ δια-  
 ψευσθῆ.  
 καλός, ὥραϊος, διότι περιέχει ὥραϊας ἐλπίδας.  
 ἐπάδω, κεφ. 24, 77ε, ψάλλω ὡς ἐξορκισμόν.  
 ἡδονὰς—κόσμους, ὄρα κεφ. 9, 64δ,ε.



εἶπασε χαίρειν, κερ. 9, 64γ, περιφρόνησεν.  
 πλέον θάτερον, ... μάλλον τὸ ἀντίθετον, μεγαλύτερον κακόν.  
 ἠγησάμενος, ἠγησ. ἀπεργάζεσθαι (αὐτοὺς—τοὺς κόσμους).  
 σωφροσύνη... ἀληθεία, ἐπεξηγ. εἰς τὸ τῷ αὐτῆς νόσμφ.  
 καλῇ, τὰ ἐδῶ λεγόμενα εἶναι μία ἀδρά ἀνακεφαλαίωσις τοῦ διαλό-  
 γου καὶ μάλιστα τῶν: 64δ, 69β, 82ε, 84β, 82γ, 107γδ, 63γ, 108δ, κλ.  
 οἱ ἄλλοι οἱ ἐν ἀρχῇ τοῦ Φαίδωνος μνημονευθέντες φίλοι.  
 εἰς αὐθις, ἄλλην φοράν, ἄλλοτε.  
 ἀνῆρ τραγικός, ἕνας ἥρωος τραγωδίας.  
 νεκρὸν λούειν, ἐπεξήγ. Τὸ λούειν τοὺς νεκροὺς ἦτο σὺνήθες εἰς τοὺς  
 ἀρχαίους διὰ λόγους θρησκευτικούς, διότι ὁ ἀποθανὼν θὰ ἤρχετο εἰς  
 συνάφειαν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ εἶναι καθαρός.  
 (Ὀδυσ. ω, 44, Ἰλι. Σ. 345, Ἡροδ. βιβλ. 2, 86, Σοφοκλ. Ἀντιγ.  
 1201). Ἡ αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν καθαριζο-  
 μένων τῶν νεκρῶν δι' οἴνου, ὄξους κλ.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 64

εἶεν, καλά, ἔστω, διὰ τοῦ εἶεν ὁ λέγων δηλοῖ συγκατάθεσιν, διὰ  
 νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο θέμα.  
 ἐπισιτέλλω, (ἐπιστολή) γράφω, παραγγέλλω, ἀφήνω τὴν τελευ-  
 τίαν παραγγελίαν.  
 ὅτι, ὅτι ποιοῦντες.  
 ἐν χάριτι ποιῶ τινι, χαρίζομαι εἰς τινά, κάνω κάτι διὰ νὰ ἐξυπη-  
 ρετήσω καὶ εὐχαριστήσω τινά.  
 κοινότερον, ὁ συγκρ. βαθμὸς ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.  
 ὑμῶν αὐτῶν, τῆς ψυχῆς σας.  
 ὁμολογῶ, ὑπόσχομαι, κατ' ἄλλους ἐρμηνευτάς: συμφωνῶ.  
 ὥσπερ κατ' ἔχνη, τρόπον τινὰ ἀκολουθοῦντες τὰ ἔχνη.  
 οὐδὲν πλέον ποιήσετε, δὲν θὰ κατορθώσετε τίποτε.  
 θάπτωμεν... τρόπον, ἡ ταφή ἐγίνετο κατὰ δύο τρόπους, ἢ διὰ καύ-  
 σεως ἢ διὰ κατορύξεως.  
 ἐγώ, ὁ Σω. ἐπίστευεν, ὅτι τὸ ἐγὼ εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὄχι τὸ σῶμα.  
 διατάττω, διευθύνω.

εἰς μακάρων... εὐδαιμονίας, εἰς τόπους εὐτυχησμένους, ὅπου μακάριοι κατοικοῦν (κεφ. 8, 63γ).

ἄλλως, εἰς μάτην ( κεφ. 22, 66ε ).

ἡγγυᾶτο, ὄρα τὴν λέξιν: ὁ πατηρ αὐτοῦ, κεφ. 2, 59β.

οὗτος μὲν γάρ, ( ἡγγυᾶτο ).

ἦ μὴν, ἀληθῶς.

παραμενεῖν, ( με ).

ἔῃον φέρω, ὑποφέρω εὐκολώτερον, καλύτερον.

προτίθεμαι τὸν νεκρὸν, ἐκθέτω τὸν νεκρὸν κεκοσμημένον πρὸ τῆς ταφῆς.

ἐκφέρω, κάνω τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ.

καλῶς, ὀρθῶς, διότι, τὸ νὰ λέγῃ ὁ Κρίτων, ὅτι θάπτει τὸν Σω. ἀντὶ νὰ λέγῃ, ὅτι θάπτει τὸ πῶμα τοῦ Σω., δὲν εἶναι ὀρθόν.

εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές ( ἐστι ), αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι σφάλμα.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 65

ἀνίστατο εἰς., βραχυλ. ἀντί: ἀναστὰς ἦει εἰς... ἢ ἀνίστατο καὶ ἦει εἰς...

τοῖε δ' αὖ, ὡς ἐὰν προηγείτο τοτὲ μὲν.

ἀτεχνῶς, κεφ. 2, 59α, προσδιορίζει τὸ ὀρφανοί.

τὰ παιδιά, ὄρα λέξιν Ξανθίππη κεφ. 3, 60α.

οἰκεῖται γυναῖκες, ἢ Ξανθίππη καὶ αἱ συγγενεῖς γυναῖκες.

ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος, ἐνώπιον τοῦ Κρίτωνος.

καταγιγνώσκω, κατηγοροῦ, ἀποδίδω ὡς μομφήν.

ἀρχόντων, τῶν ἑνδεκα, κεφ. 2, 58γ.

ἄλλως, καὶ ἐξ ἄλλων περιπτώσεων.

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους.

τοὺς αἰτίους, ἐννοεῖ τοὺς κατηγοροὺς κλ.

τὰ ἀναγκαῖα, τὸ ἀναπότρεπτον, τὸ μοιραῖον (κεφ. 6, 62γ).

ἄστεῖος, εὐγενῆς τοὺς τρόπους, (ὅπως εἶναι οἱ ἄστοι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἀγροίκους), λεπτός.

λῆστος, ἄριστος, χρυσὸς ἄνθρωπος.

ὁ ἄνθρωπος, ὁ μέλλον νὰ δώσῃ τὸ φάρμακον.

πίνοντας, τὸ κώνειον.

ἐγχωρεῖ, ἀπροσώπως, ἔξεστι, ὑπάρχει ἀκόμη καιρός.  
 ὀφλισκάνω γέλωτα, θεωροῦμαι γελοῖος.  
 γλίχομαι, ποθῶ, ἐπιθυμῶ ἐξαιρετικά.  
 οὐδενὸς ἔτι ἐνότος, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 66

παῖς, ὑπηρέτης τοῦ Κρίτωνος (κεφ. 3, 60α).  
 κύλιξ, ποτήριον, κυρίως κρασοπότηρον, εὐρύ, δίωτον.  
 ὦ βέλτιστε, φίλτατε, ἀγαπητέ μου, καλέ.  
 γάρ, ἐπειδὴ καὶ αἰτιολογεῖ τὸ τί χρὴ ποιεῖν.  
 περιεῖμι, περιπατῶ, περιιέναι - κατακεῖσθαι, ἀμφότερα  
 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ χρή.  
 αὐτὸ ποιήσει, θὰ ἐνεργήσῃ μόνον του.  
 ὀρέγω, (ὀργυιά) ἐκτείνω, προσφέρω.  
 ἴλεως, ἴλαρός, εὐθυμος, χαρούμενος, γαλήμιος.  
 τρέω, τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου, οὐδὲν τρέσας, ἄνευ φόβου.  
 οὐδὲ διαφθείρας οὔτε . . . προσώπου, καὶ χωρὶς ν' ἀλλοιώσῃ  
 οὔτε τὸ χρώμα του οὔτε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του.  
 ταυρηδόν, μὲ βλέμμα ταύρου, μὲ βλέμμα ἀτενές.  
 ἀποσπένδω, προσφέρω σπονδὴν.  
 μέτριος, ἱκανός, ἀρκετός.  
 μανθάνω, ἐννοῶ, καταλαβαίνω.  
 ἀλλ' εὐχεσθαί γέ που, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπεται σπονδὴ, ἐπιτρέ-  
 πεται ὅμως τοῦλάχιστον—νομίζω—ἢ εὐχή.  
 χρή, (εὐχεσθαι).  
 ἐπισχόμενος (τὴν κύλικα), ἀφοῦ ἐκράτησε τὸ ποτήριον εἰς τὰ  
 χεῖλη του, ἢ ἀφοῦ ἐκράτησε τὴν ἀναπνοὴν του ἢ ἀφοῦ ἔμεινε ἀκίνητος.  
 εὐκόλως, μὲ ἀταραξίαν, χωρὶς δυστροπίαν.  
 ἐπιεικῶς, μόλις, ὅπωςδήποτε.  
 οὐκέτι, (οἷοί τ' ἦμεν).  
 βία ἐμοῦ αὐτοῦ, παρὰ τὴν προσπάθειάν μου νὰ συγκρατηθῶ.  
 ἀστακτὶ ἐχώρει, ἔτρεχαν κρονηδόν, ποτάμι (οὐχὶ κατὰ σταγόνas).  
 ἐγκαλυψάμενος, καλύψας διὰ τοῦ ἱματίου τὸ πρόσωπον.

οἴου, διότι τοιούτου.

ἀναβρυχῶμαι, ἐκβάλλω βρυχηθμόν ὀδύνης, ξεσπῶ εἰς θρήνους.  
οὐδένα ὄντινα οὐ, ἔλιξις (οὐδεῖς ἦν, ὄντινα οὐ), πάντας.

κατακλῶ, συντρίβω, ραγίζω τὴν καρδίαν.

οὐχ ἤκιστα, λιτότης, πρὸ παντός.

πλημελῶ, κάνω μουσικὸν σφάλμα, μεταφορικῶς ἀμαρτάνω, κάνω ἀνόητα πράγματα.

εὐφημία, τὰ καλὰ λόγια ἢ ἡ σιωπή· οἱ παριστάμενοι εἰς θυσίαν ὄφειλον νὰ λέγουν καλὰ λόγια ἢ νὰ σιωπῶσι, μήπως ἀκουσίως εἴπουν ἄσχημα λόγια. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ θάνατος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ἦτο ἱερὰ στιγμή, διότι μᾶς φέρει εἰς ἐπαφήν πρὸς τὸ θεῖον, ἐπρέσβευον οὗτοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀποθνήσκωμεν ἐν εὐφημίᾳ.

ἐπέχω, κρατῶ, σταματῶ, συγκρατῶ, παύομαι.

διαλιπὼν χρόνον, μετὰ πάροδον χρόνου.

οὐκ, εἰς τὸ ἐννοούμενον αἰσθησθαί.

ἐπανιών, προχωρῶν πρὸς τὰ ἐπάνω τοῦ σώματος μὲ τὸ χεῖρ του. αὐτός, ὁ ὑπηρέτης.

ἤτρον, ὑπογαστήριον.

ἐνεκεκάλυπτο, οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμὰς νὰ καλύπτουν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποθνήσκοντος.

ἀλεκτρούνα, οἱ θεραπευόμενοι ἐθυσίαζαν εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἓνα πετεινόν. Ὁ Σω. λοιπὸν ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ τοῦ Κρίτωνος εἰς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν θεὸν τῆς ὑγείας, διότι νομίζει, ὅτι τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου του θεραπεύεται ἀπὸ ὅτι εἰς τὸν διάλογον ἐχαρακτήρισεν ὡς νόσον: τὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μὲ τὸ σῶμα.

ἐκινήθη, κατελήφθη ὑπὸ σπασμοῦ.

συνέλαβε, ἔκλεισε (ἔπιασε μαζὶ τὰ δύο χεῖλη. . .).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 67

καὶ ἄλλως, καὶ ἐν γένει, καὶ ἐπὶ πλέον.



024000018079



ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΤΩΣ ΔΙΟΙΚ. ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. **100.**—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. **110.**—

---

(Διά τὰ ἀπό τοῦ 1942 ἐκδοθέντα βιβλία τοῦ Ο.Ε.Σ.Β. ἐπιτρέπεται νά εἰσπράττηται ποσοστὸν κομίστρων διὰ τὰς ἐπαρχίας 10 % ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς ἀναγραφομένης ἐπὶ τοῦ βιβλίου. Ἀπόφασις Διοικ. Συμβ. Ο.Ε.Σ.Β. ὑπ' ἀριθ. 79/11-2-42).